

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально-науковий інститут гуманітарних і соціальних наук
Кафедра історії та політичної теорії

Пояснювальна записка

кваліфікаційної роботи ступеня магістра

студента Клімчука Олексія Сергійовича

академічної групи 052м - 24 - 1

спеціальності 052 Політологія

за освітньо – професійною програмою – «Політологія»

**на тему Політика України та ЄС в період повномасштабного
вторгнення**

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка	Підпис
кваліфікаційної	Кравець А.Ю.		
роботи розділів:			
Рецензент			
Нормоконтролер	Зенкін М.В.		

Дніпро
2025

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

ЗАТВЕРДЖЕНО:

В.о. завідувача кафедри ІІТ
 Зенкін М.В.

«__» _____ 2025 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеня магістра

студенту Клімчуку Олексію Сергійовичу академічної групи
052М-24-1

(прізвище та ініціали)

(шифр)

спеціальності – 052 Політологія

(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою – “Політологія”

(офіційна назва)

на тему **Політика України та ЄС в період повномасштабного вторгнення**,
 затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від _____ № _____

	Розділ	Зміст	Термін виконання
1	Україна – пріоритетний партнер Європейського Союзу	1.1. Історія зближення України з Євросоюзом. 1.2. Анексія Криму і вторгнення на Донбас – прискорили процес	

		євроінтеграції України.	
2	Політика України та Євросоюзу під час повномасштабного вторгнення	<p>2.1. Зміцнення партнерства країнами Європейського Союзу та Україною.</p> <p>2.2. Угода про асоціацію між Україною та Євросоюзом.</p> <p>2.3. Посилення санкційної політики проти країни-агресора Росії.</p> <p>2.4. Надання фінансової і політичної підтримки Україні з боку Європейського Союзу.</p> <p>2.5. Гуманітарна допомога та підтримка біженців.</p> <p>2.6. Інтеграція та майбутній вступ України до Європейського Союзу.</p>	
3	Актуальність політики відносин Україна – ЄС на сучасному етапі	<p>3.1. Безпекові гарантії для України, як основа важливого діалогу Україна-ЄС.</p> <p>3.2 Погляди в суспільствах країн ЄС на події в Україні.</p>	

Завдання видано _____

(підпис керівника)

Кравець А.Ю.

(прізвище, ініціали)

Дата видачі 01.09.2025

Дата подання до екзаменаційної комісії _____

Прийнято до виконання _____

(підпис студента)

Клімчук О.С.

(прізвище, ініціали)

Реферат

Кваліфікаційна робота складається з 122 сторінок, 3 додатки, 101 джерело.

Мета: дослідити ефективність політики Європейського Союзу щодо України в умовах повномасштабного вторгнення Російської Федерації.

Об'єкт дослідження є політичні відносини Європейського Союзу і України на сучасному етапі.

Предметом дослідження: політика Євросоюзу щодо України в період агресії Росії.

Завдання дослідження

Розглянути роль Євросоюзу та його держав, в період агресії Росії, на дипломатичному рівні;

Охарактеризувати політико-історичну роль Європейського Союзу у вирішенні цього конфлікту;

Проаналізувати реакцію Євросоюзу на російське вторгнення в Україну;

Дослідити роль таких держав, як ФРН, Франції, держав Вишеградської четвірки і країн Балтії, визначити шляхи для відновлення миру в Україні;

Розкрити особливості стратегії європейських країн для перемоги, відновлення суверенітету і безпеки України;

Зробити аналіз позитивних і негативних наслідків діяльності Євросоюзу для України;

З'ясувати головне в політиці Євросоюзу для збереження територіальної цілісності Української держави

Були використані методи дослідження:

Теоретичні методи: абстрагування, аналогія, класифікація, узагальнення, порівняльний аналіз, аналіз літератури, розгляд архівних джерел.

Емпіричні методи: спостереження, опитування, порівняння, опис, бесіда та інтерв'ю.

Практична значущість отриманих результатів: Результати дослідження політики Євросоюзу щодо України можуть бути корисними для подальших розвідок в царині новітньої історії, а також для розробки навчальних курсів з історії України для старшокласників та студентів вузів України.

Системний підхід дав змогу здійснити комплексне дослідження обраних проблем. Порівняльний аналіз під час дослідження дозволив зробити висновки. Проаналізовано реакцію Європейського Союзу на російське вторгнення в Україну. Досліджено роль країн-членів ЄС для відновлення миру і збереження територіальної цілісності Української держави.

Ключові слова: Європейський Союз, євроінтеграція, Угода про асоціацію, безвізовий режим, гуманітарна допомога, безпека, санкції.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. Україна – пріоритетний партнер Європейського Союзу	10
1.1. Історія зближення України з Євросоюзом	10
1.2. Анексія Криму і вторгнення на Донбас – прискорили процес євроінтеграції України	19
Висновки до 1 розділу	28
РОЗДІЛ 2. Політика України та Євросоюзу під час повномасштабного вторгнення	30
2.1. Зміцнення партнерства країнами Європейського Союзу та Україною ...	30
2.2. Угода про асоціацію між Україною та Євросоюзом	35
2.3. Посилення санкційної політики проти країни-агресора Росії	44
2.4. Надання фінансової і політичної підтримки Україні з боку Європейського Союзу	53
2.5. Гуманітарна допомога та підтримка біженців	60
2.6. Інтеграція та майбутній вступ України до Європейського Союзу	74
Висновки до 2 розділу	79
РОЗДІЛ 3. Актуальність політики відносин Україна – ЄС на сучасному етапі	81
3.1. Безпекові гарантії для України, як основа важливого діалогу Україна-ЄС	81
3.2. Погляди в суспільствах країн ЄС на події в Україні	94
Висновки до 3 розділу	98
ВИСНОВКИ	101
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	105
ДОДАТКИ	115

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

BGR – Bank Gospodarstwa Krajowego – Польський банк господарства;

УВКБ ООН -Управління Верховного комісара біженців при ООН;

ВПП – Всесвітня продовольча Програма;

AMIF- Фонд притулку, міграції та інтеграції;

IEA – Міжнародне енергетичне агенство;

ENISA – Європейське агенство з мережевої та інформаційної безпеки;

UNICEF – Захищає права дітей та молоді у 190 країнах;

ENTSO-E – Європейська мережа системних операторів передачі електроенергії;

UNHCR – Агенство у справах біженців;

EUMAM Ukraine – European Union Military Assistance Mission in support of Ukraine;

ОСНА – Управління ООН з координації гуманітарних справ;

SPFS – Система передачі фінансових повідомлень;

NAUDI – Національна асоціація оборонної промисловості;

ВВП – Валовий внутрішній продукт;

УПС – Угода про партнерство та співробітництво;

ЄПС – Європейська політика сусідства;

СНД – Співдружність Незалежних Держав;

NSA – національна агенція з безпеки;

SAFE – Механізм оборонних кредитів ЄС;

PURL– Програма США і НАТО, що дозволяє партнерам фінансувати поставки озброєнь з американських запасів, шляхом добровільних внесків.

ВСТУП

Актуальність дослідження. Події першої половини ХХІ століття свідчать про тектонічні зміни у геополітиці світу. Зазнала краху система світового порядку, сформована в результаті Другої світової війни. Саме тому дослідження подібних політичних процесів у минулому складають актуальну тематику сьогодення. Важливо дослідити роль та ефективність політики Європейського Союзу щодо України в період агресії Росії, виявити сильні та слабкі сторони політичної підтримки Євросоюзу відносно економічної і військової допомоги Україні, проаналізувати ефективність санкційної політики Європейського Союзу проти Росії, розглянути відношення країн-членів Євросоюзу щодо України. Саме тому тема політичних трансформацій у Європі першої половини ХХІ століття та символічність політики Євросоюзу відносно України є актуальною для дослідження.

Стан наукової розробки проблеми: Діяльність політики Європейського Союзу є багатогранною і одночасно суперечливою. Значний внесок у вивченні і дослідженні зробили українські та зарубіжні дослідники. І. Стамбол у своїй роботі “Війна України з Росією в інтелектуальній спадщині лідерів українства ХХ століття” зробив аналіз ідей М.Грушевського, В.Винниченка, С.Петлюри, С.Бандери щодо конфліктів між українськими і московськими сторонами; Пирожков С.І., Хамітов Назіп Віленович у праці “Війна і мир в Україні: шляхи до реальної перемоги і розвитку” наголошують, що Україні для перемоги потрібна стійка економіка і велика кількість зброї; Горбулін В.П., Власюк О.С., Лібанова Е.М., Ляшенко О.М. дослідили світовий порядок під час російсько-української війни у Науковій праці “Збройний конфлікт в Україні у термінах геополітики”; Перепелиця Г.М. надав оцінку російсько-українського конфлікту завдяки своїй роботі “Позитивістський підхід в оцінці сучасного російсько-українського конфлікту”.

Мета: дослідити ефективність політики Європейського Союзу щодо України в умовах повномасштабного вторгнення Російської Федерації.

Завдання дослідження:

Розглянути роль Євросоюзу та його держав, в період агресії Росії, на дипломатичному рівні;

Охарактеризувати політико-історичну роль Європейського Союзу у вирішенні цього конфлікту;

Проаналізувати реакцію Євросоюзу на російське вторгнення в Україну;

Дослідити роль таких держав, як ФРН, Франції, держав Вишеградської четвірки і країн Балтії, визначити шляхи для відновлення миру в Україні;

Розкрити особливості стратегії європейських країн для перемоги, відновлення суверенітету і безпеки України;

Зробити аналіз позитивних і негативних наслідків діяльності Євросоюзу для України;

З'ясувати головне в політиці Євросоюзу для збереження територіальної цілісності Української держави.

Об'єктом дослідження є політичні відносини Європейського Союзу і України на сучасному етапі.

Предметом дослідження: політика Євросоюзу щодо України в період агресії Росії.

Методи дослідження:

Теоретичні методи: абстрагування, аналогія, класифікація, узагальнення, порівняльний аналіз, аналіз літератури, розгляд архівних джерел.

Емпіричні методи: спостереження, опитування, порівняння, опис, бесіда та інтерв'ю.

Елементи наукової новизни: В ході роботи було досліджено та теоретично обгрунтовано різні оцінки ставлення країн Європейського Союзу до співпраці з Україною. Встановлено витоки, еволюцію та особливості процесу політичних відносин ЄС-Україна.

Аналіз джерельної бази дослідження є:

Документи, нормативно-правові акти та угоди Євросоюзу;

Соціологічні опитування;

Офіційні заяви лідерів країн Євросоюзу, України і Росії;
Думки діячів, експертів у соціальних мережах;
Звіти, дослідження, декларації щодо фінансової, гуманітарної та військової допомоги.

Практична значущість отриманих результатів: Результати дослідження політики Євросоюзу щодо України можуть бути корисними для подальших розвідок в царині новітньої історії, а також для розробки навчальних курсів з історії України для старшокласників та студентів вузів України.

Структура та обсяг: Структура дипломної роботи обумовлена логікою дослідження, метою та завданнями. Робота складається зі вступу, трьох розділів, структурованих у десяти підрозділах, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 122 сторінок.

РОЗДІЛ 1. Україна – пріоритетний партнер Європейського Союзу

1.1. Історія зближення України з Євросоюзом

Міністр закордонних справ Нідерландів був представником головної країни ЄС у 1991 році. Він від імені Євросоюзу у своєму листі офіційно визнав незалежність України. Так були започатковані відносини між Європейським Союзом та Україною. На основі Закону України від 01 липня 2010 року «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» впроваджується політика України щодо розбудови відносин з Європейським Союзом. Однією з основоположних засад зовнішньої політики України, відповідно до статті 11 Закону, є «забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в ЄС». Із моменту проголошення незалежності уряд України узяв курс на нейтральний позаблоковий без'ядерний статус держави та поступову інтеграцію в європейські структури та міжнародну спільноту. У 90-ті роки ХХ століття Україна здійснювала багатовекторну зовнішню політику. Із початку ХХІ століття намагається реалізувати курс на інтеграцію в НАТО та ЄС [46].

Президенство Леоніда Кравчука 1991-1994 роки ознаменувалося утвердженням незалежності України, налагодженням відносин з європейськими країнами. Перший Президент незалежної України опинився в складній ситуації між вибором: зберегти стосунки з Росією чи сприяти взаєминам з європейськими партнерами. Леонід Кравчук вважав, що Євросоюз – це важливий партнер для економіки України. Ідея приєднання до ЄС на початку 1990 року не стояла на порядку денному [1].

Перший Президент шукав підтримку з боку ЄС і розширював зв'язки з Росією та країнами СНД. Україна була залежна від російських енергоресурсів і з торговими відносинами колишніх радянських республік. Відносини з Європейським Союзом покращувалися.

Л. М. Кравчук ініціював:

- у 1992 році Угоду про дипломатичне визнання і початок офіційних відносин з ЄС;

- у 1994 році переговори стосовно Угоди про партнерство і співробітництво (УПС) [87]. Це стало важливим здобутком, так як ЄС визнав Україну незалежною державою. Проте, УПС не давала інформації про вступ України до ЄС, але підтримувала реформи в країні. Прорахунками 1994 року була політична і економічна криза [39, с. 418].

Слід додати, Україна набагато раніше проголосила про намір розбудовувати відносини з ЄС на принципах інтеграції. Україна вперше 02 липня 1993 року у Постанові Верховної Ради України «Про основні напрями зовнішньої політики України» заявила про власні євроінтеграційні прагнення. «Перспективною метою української зовнішньої політики є членство України в Європейських Співтовариствах за умови, що це не шкодитиме її національним інтересам. Україна підпише Угоду про партнерство та співробітництво, реалізація цієї Угоди стане першим етапом просування до асоційованого, через певний час – до повного її членства у цій організації» - це закріплювалося у документі.

Стратегічний курс України на європейську інтеграцію був підтверджений та розвинутий:

- у Стратегії інтеграції України до ЄС, схваленій Указом Президента України 11 червня 1998 року;

- Програма інтеграції України до ЄС, схваленій Указом Президента України 14 вересня 2000 року.

Одночасно у Стратегії набуття повноправного членства з Європейським Союзом проголошено стратегічну довготермінову мету європейської інтеграції України [60].

Двосторонні відносини між Україною та ЄС були започатковані ще з 1991 року. У 1993 році відкрито Представництво Європейської Комісії в Києві.

Президент Леонід Кучма у 1995 році підписав Тимчасову угоду про торгівлю з Головою Європейської комісії Ж.Сантером. У цьому році

відкрито Представництво України при Європейському Союзі. Третій Саміт Україна-ЄС 1999 року підтвердив євроінтеграційний курс України. Постанова Кабінету Міністрів України №1496 від 16 липня 1999 року затверджує законодавство України до законодавства Євросоюзу. Четвертий Саміт Україна-ЄС у 2000 році надав поштовх створенню спільних органів Україна-ЄС. П'ятий Саміт у 2001 році став важливою подією між Україною та ЄС: розвиток у сфері юстиції та внутрішніх органах безпеки та оборони, надав новий імпульс в енергетичному секторі. На Шостому Саміті 2002 року у Копенгагені підписано Угоду про наукове та технологічне співробітництво [101, с. 18].

За час президенства Леоніда Кучми (1994-2004 роки) - урегульовано проблеми кордонів України. У 1998 році Кучма зробив заяву, що стратегічною метою України є інтеграція в Європейський Союз. Цей сигнал дав наміри Україні посилити співпрацю з Європою. Однак, Україні бракувало практичних кроків для реформування політичної системи і економіки. Україна поступово збільшувала свою участь у європейських програмах під час другого терміну президенства Л. Д. Кучми (1999-2004 роки). У 2002 році Леонід Кучма підтвердив, що стратегічною метою України є вступ до ЄС. З розвитком європейської політики сусідства, Українська держава поглиблювала співпрацю з Євросоюзом [2].

Проте процес відносин з ЄС гальмувався через зростання корупції, відсутність реформ, стан демократії, зловживання владою, політичні репресії. Кучма Л.Д. враховував інтереси Москви через залежність України від російських енергоносіїв. На жаль, існувала невизначеність у відносинах між Заходом і Сходом, провал інтеграційних починань у євроатлантичній структурі, а також багато внутрішніх проблем і корупція. Політична криза, сфальсифіковані вибори у 2004 році, Помаранчева революція призвели до політичного краху Леоніда Кучми [39, с. 416].

Традиційно і на рівні Верховної Ради України була і є підтримка курсу на інтеграцію до ЄС.

Відповідні положення містяться:

- у Постанові Верховної Ради України з приводу рекомендацій парламентських слухань про співробітництво України та ЄС, ухвалені 28 листопада 2002 року;
- у Заяві Верховної Ради від 22 лютого 2007 року відносно підготовки до початку переговорів щодо нової угоди між ЄС та Україною;
- у Постанові Верховної Ради України з приводу рекомендацій парламентських слухань щодо стану та перспектив розвитку економічних відносин ЄС з Україною та України з Митним союзом, яка була ухвалена 19 травня 2011 року;
- у Постанові Верховної Ради України від 20 березня 2012 року.

Слід додати, що деякі законодавчі документи дали поштовх для поглибленої співпраці України з ЄС. Угода про партнерство та співробітництво (УПС) від 14 червня 1994 року стала чинною правовою основою відносин між Україною та ЄС [87]. УПС дозволила визначити пріоритети адаптації законодавства України до стандартів та норм Європейського Співтовариства у пріоритетних секторах української економіки, встановила регулярний двосторонній діалог між ЄС та Україною на політичному рівні, на основі принципів ГАТТ/СОТ було впорядковано режим торгівлі між обома сторонами. Співпраця між Україною та ЄС визначалася за сімома пріоритетами: юстиція та внутрішні справи, наближення законодавства України до законодавства Європейського Союзу, енергетика, торгівля та інвестиції, транспортна сфера, співпраця у сфері науки, технологій та космосу, транскордонне співробітництво, охорона навколишнього середовища [43]. Діалог, на основі УПС, розвивався на найвищому рівні у формах щорічних зустрічей: Саміт Україна-ЄС (за участю Президента Європейської Ради та Президента Європейської Комісії, Президента України); відбуваються засідання Ради з питань співробітництва за участю (Високого Представника ЄС із закордонних справ та безпекової політики, міністра закордонних справ головуючої в Євросоюзі країни, Прем'єр-міністра України); Комітету парламентського співробітництва; Комітету та

галузевих підкомітетів з питань співробітництва; зустрічі на рівні міністрів закордонних справ з питань політичного діалогу; проходять на рівні робочих груп регулярні консультації. Обмін візитами на високому рівні та найвищому рівні здійснюється кожного року.

21 лютого 2005 року, під час засідання Ради з питань співробітництва, схвалили План дії Україна-ЄС, який передбачає перелік зобов'язань України у сфері боротьби з корупцією, зміцнення демократичних інституцій, запровадження структурних економічних реформ та заходів по розвитку співпраці з Європейським Союзом. План дій передбачає: укладення Угоди про спрощення оформлення віз; поширення на Україну фінансування Європейського інвестиційного банку; надання Україні права приєднуватися до зовнішньополітичних заяв ЄС; надання Україні статусу країни з ринковою економікою; почати переговори щодо нового договору на заміну УПС [86]. У березні 2008 року 10-ти річний термін УПС завершився. Україна та ЄС розпочали в 2007 році переговорний процес відносно нової угоди Україна-ЄС. Чинність УПС продовжувався на період укладання нової угоди. У 2008 році Україна вступила до Світової організації торгівлі. Тоді ж в частині створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом були започатковані переговори. 19 грудня 2011 року, в Києві, на Саміті Україна-ЄС завершили переговори по майбутній Угоді про асоціацію, а 30 березня 2012 року було парафовано майбутній текст між переговорними командами [57].

На сьогодні основними документами координації співробітництва Україна-ЄС є: УПС від 16 червня 1996 року та Порядок денний асоціації між Україною та ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію (ПДА) від 20 листопада 2009 року.

До влади, у 2005 році, після Помаранчевої революції, прийшов проєвропейський Президент Віктор Ющенко. Президент України В.А.Ющенко (2005-2010) та український народ продовжував поглиблення відносин із НАТО та ЄС. Основою співпраці з ЄС був початок переговорів щодо Угоди про

асоціацію у 2007 році. Створення зони вільної торгівлі, політична та економічна співпраця України з ЄС, доступ українських товарів на європейський ринок, інвестиції в економіку країни – є основою Угоди. Україна мала зобов'язання здійснювати реформи в судовій системі, протидіяти корупції, захищати права людини [19]. Одна Україна не могла виконати всі вимоги ЄС. Розвивалося подальше співробітництво з ЄС, забезпечення свободи слова, демократизація внутрішнього життя, приведення соціальної політики відповідно до стандартів ЄС. Відбувся вступ України до СОТ. Разом з цим погіршилися відносини з Росією. На цей момент відбулося протистояння між Україною та РФ. Росія не хотіла зближення України із західними інституціями і перешкоджала цьому. Завдяки енергетичним конфліктам стосунки з Росією були напружені [43]. Україна активно брала участь у програмі Східного партнерства, зближення з шістьма пострадянськими країнами: Молдовою, Азербайджаном, Вірменією, Грузією, Білоруссю. Такому партнерству посприяв Президент Віктор Ющенко [84]. На сьогодні найтісніші зв'язки Україна має з Молдовою та Азербайджаном.

План дій Україна – Європейський Союз схвалено і погоджено 12 лютого 2005 року в Києві. Цього року розглядалися питання поглибленої співпраці Україна-ЄС з актуальних проблем загальноєвропейської безпеки, стандартів демократії і прав людини. Президент України Ющенко В.А. підписав Угоду про тимчасове запровадження безвізового режиму для громадян Євросоюзу. Було підписано декілька Угод про співробітництво між Україною та Європейським інвестиційним банком, про участь України в операціях Європейського Союзу із врегулювання кризи. У 2005 році набуло чинності рішення ЄС в рамках антидемпінгового законодавства ЄС надати Україні статус країни з ринковою економікою. Угода про спрощення оформлення віз була підписана у Люксембурзі 2007 року. У Парижі відбувся Дванадцятий Саміт Україна-ЄС у 2008 році. На Саміті Президент України Віктор Ющенко, Головуючий у Європейському Союзі Президент Французької Республіки Н. Саркозі, Президент Європейської Комісії Ж. Баррозу започаткували діалог відносно

умов запровадження безвізового режиму поїздок громадян України до держав-членів Євросоюзу. 16 травня 2009 року Україна започаткувала День Європи в Україні. Кабінетом Міністрів на засіданні Уряду України було прийнято розпорядження №1073 «Про затвердження плану першочергових заходів щодо інтеграції України до ЄС на 2010 рік». 01 лютого 2011 року Україна стала повноправним членом Енергетичного Співтовариства. Парафовано Угоду про асоціацію між Україною та Євросоюзом [43]. Таким чином, третій Президент України Ющенко В.А. заклав важливі основи для майбутнього зближення України з Європейським Союзом.

Нова фаза відносин Україна-ЄС розпочалася з приходом до влади В. Януковича. На початку президенства він займав проєвропейську політику. Було підписано низку Угод про зону вільної торгівлі. Але Росія пропонувала Україні вступ до Митного союзу, що суперечило з підписанням Угоди про асоціацію. Москва все більше схиляла В. Януковича до зміни курсу України на свою сторону. На саміті у Вільнюсі, в листопаді 2013 року, очікувалось підписання Угод про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. На жаль, 09 листопада 2013 року, в Росії відбулася таємна зустріч президентів Путіна та Януковича. Зміст розмов цієї зустрічі невідомий. Українська влада різко змінила риторику. Кабінет Міністрів України 21 листопада 2013 року вирішив призупинити процес підготовки до підписання Угоди з Європейським Союзом [39, с. 417]. По всій Україні відбулися масові мітинги, акції протесту внаслідок такого рішення влади. Протести в Україні переросли в Євромайдан. Політична криза призвела до зміни влади країні та початком Революції Гідності. Українське суспільство прагнуло до європейської інтеграції, демократії, стабільності. Це був переломний момент у відносинах Україна-ЄС. 21 березня 2014 року, після втечі Януковича, у Брюсселі, за участю українського Прем'єр-міністра Арсенія Яценюка, було підписано політичну частину Угоди про асоціацію з Євросоюзом. Підписання повністю, вже і економічної Угоди про асоціацію з Європейським Союзом відбулося 27 червня 2014 року. Угода про

асоціацію є початком вступу України в ЄС, про це 27 червня 2014 року заявив президент Єврокомісії Жозе-Мануель Баррозу [59].

26 квітня 2017 року затвердили на засіданні Комітетів постійних представників ЄС (COREPER) безвізовий режим для України. Україна активно зближалася з країнами Європи. Вона стала на крок ближче до євроінтеграції. З такими подіями в Україні не змогла змиритися Росія. Конфлікт між Україною і Росією тлів, розгорався, загострювався. У 2014 році РФ нахабно анексувала Крим і спровокувала війну на Донбасі [4].

З 23 лютого по 07 червня 2014 року Верховна Рада України доручила тимчасово, до обрання Президента України, виконувати обов'язки Президента України Олександрю Турчинову. Турчинов О.В. дав наказ розпочати АТО (Антитерористичну операцію) в Донецькій та Луганській областях, реформувати силові структури, провести Конституційні реформи в частині децентралізації влади та збільшення повноважень органів місцевого самоврядування [48].

На період з 07 червня 2014 року по 20 травня 2019 року Петро Порошенко був обраний Президентом України. За час Президентства П. Порошенка:

- Україна отримала Безвізовий режим з ЄС у 2017 році.
- Домігся зовнішньополітичної підтримки України країнами Заходу.
- Сприяв наданню автокефалії Українській православної церкві (2018-2019 роки).
- Ініціював реформи в освіті, медицині, армії.
- Зупинив російську агресію на Сході України.

У 2015 році Порошенко з Меркель, Олландом, Путіним були підписантами Мінських угод. Безпекові вимоги не виконувалися Росією. Напруження на Сході України зберігалось. У 2018 році Президент України Порошенко офіційно оголосив про закінчення АТО на Донбасі і наказав розпочати Операцію Об'єднаних Сил (ООС). ООС закінчиться тоді, коли всі села і міста будуть звільнені від російського окупанта [13].

Зеленський В.О. – чинний Президент України з 20 травня 2019 року. Лідери НАТО у 2021 році на червневому Саміті в Брюсселі повторили рішення, що Україна стане членом Альянсу з Планом дій щодо членства (ПДЧ). 24 лютого 2022 року відбулося повномасштабне вторгнення російських військ на територію суверенної держави України. Володимир Зеленський 28 лютого 2022 року підписав заявку про негайний вступ України до Європейського Союзу. Лідери ЄС заявили, що Україна належить до Євросоюзу, але для цього знадобиться певний час. Європейський парламент рекомендував зробити Україну офіційним кандидатом на членство в ЄС. Статус кандидата на членство в Європейському Союзі для України Європейський парламент ухвалив 23 червня 2022 року. Європейська Рада надала Україні статус кандидата на вступ до Європейського Союзу також 23 червня 2022 року [98, с. 30]. На жаль, Росія продовжує геноцид українського народу. Своїми ракетами і безпілотниками тероризує мирне населення, завдає ракетних ударів по критичній інфраструктурі, грабує цінності з окупованих територій, вивозить експонати з музею «Кам'яна могила» Запорізької області, проводить розкопки у Криму, на Південному передмісті Херсонесу, у городищі Кадиківське, римський табір, та на пам'ятці візантійсько архітектури «Церква Іоанна Предтечі» [69].

Разом з цим, Україна бореться. На сьогоднішній день, Президент України разом з українським народом тісно співпрацюють з європейськими інституціями, впевнено з Європою наближають перемогу і сподіваються на європейське майбутнє [91].

Отже, у Конституції України закріплено, підтверджено під час Революції Гідності, що вибором українського народу є європейська та євроатлантична інтеграція. Україна має стати частиною єдиного соціального, гуманітарного, економічного простору, де немає перешкод для переміщення, людей, капіталів, товарів, послуг, необмежений обмін інформацією, науковими та культурними досягненнями. Вибір українського народу дозволяє: підвищення рівня життя, впровадження європейських норм в українське законодавство, розвиток

правової держави, захист соціальних прав громадян, створення стабільної економіки, покращення екологічної ситуації.

1.2. Анексія Криму і вторгнення на Донбас – прискорили процес євроінтеграції України

Путінська Росія 20 лютого 2014 року розв'язала неоголошену війну проти України, незаконно анексувала Крим і окупувала частину території Донбасу. До сьогодні РФ веде бойові дії на території чужої країни. Путін весь час впевнений, що він перемагає. Але це не так. До цієї агресії Москва готувалася не один рік.

Росія порушила:

- Статут ООН.
- Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі.
- Паризьку хартію для нової Європи.
- Розтоптала Будапештський меморандум 1994 року.
- Порушила Договір про дружбу, співробітництво і партнерство від 31 травня 1997 року. Усунула угоду щодо тимчасового перебування Чорноморського флоту РФ на території України від 28 травня 1997 року. Після втечі Януковича, нова українська влада рішуче закликала міжнародну спільноту вплинути на РФ:

- Ввести міжнародно-правові санкції ЄС та США.
- Політична ізоляція Росії.
- Вигнання з групи країн Великої вісімки (G8).
- Припинення співпраці з ЄС і НАТО.

Очевидно, що Росія ні на які компроміси не була готова. Не дивлячись на це, Москва усвідомлювала, що коїть міжнародний злочин, але поводи́ла себе зухвало і цинічно. Всім відомі «зелені чоловічки» розширювали плацдарм агресії у Криму: захоплювали військові частини і адміністративні будівлі збройним шляхом. Російські військові використовували жінок і дітей, як щит, щоб повністю контролювати півострів. Російська анексія півострову Крим в 2014 році – це подія, яка призвела до погіршення відносин Росія-Захід. У 1954

році Крим був переданий зі складу Російської РСР до Української РСР. Це був символічний жест на честь 300 річчя Переяславської угоди. У 1991 році кримський півострів увійшов до складу незалежної України як автономна Республіка [9]. У Криму більше жителів росіян, тому панували сепаратистські настрої. В 1990-ті роки кримчани вимагали більше автономії. Після протестів на Майдані в 2013-2014 роках, різко змінилася ситуація на півострові. В лютому 2014 року, після падіння режиму Віктора Януковича, в Криму активізувалися проросійські сили. Проросійські партії хотіли зближення з Росією. Російські медіа поширювали проросійську пропаганду. Російська мова домінувала на півострові. 16 березня 2014 року в Криму відбувся псевдореферендум. 96% кримчан, за офіційними даними, підтримали приєднання до Росії [4]. Етнічні росіяни відчували сильні культурні та мовні зв'язки з Росією. Розвивалися сепаратистські настрої на тлі політичної нестабільності в Україні. Через розташування Чорноморського флоту в Севастополі, Крим має стратегічне значення для РФ. Важливим є контроль над Чорним морем для обороноздатності країни-агресора [10]. Але на сьогодні, вересень 2025 року, основна частина флоту виведена в Росію, в місто Новоросійськ, через постійні морські дроніві атаки України. Для Чорноморського флоту РФ базування в Криму стає небезпечним. Після потенційної інтеграції України в ЄС і НАТО, втрата контролю над Кримом створило б загрозу для РФ. Посилення прозахідних настроїв в Українській державі, Москва сприймала як загрозу своїм інтересам і намагалася захистити російськомовне населення від «націоналістичної» української влади.

Таким чином, міжнародна спільнота засудила дії агресора, наслідками стали міжнародні санкції ЄС, США та інших держав. Санкції призвели до занепаду туризму і міжнародної торгівлі. Після анексії Криму, європейські партнери активно взялися за санкційну війну проти РФ. Ефект від санкцій проти Росії, запроваджених західними державами, важко переоцінити. У 2014 році близько 30 мільярдів доларів Росія втратила від санкцій [63]. В лютому 2014 року, після зміни влади в Києві, ЄС застосували низку обмежень проти

агресора. Ці обмеження прийняті були у відповідь на зумисну дестабілізацію України і неправомірну анексію Криму. Пакет санкцій включав заморожування активів, дипломатичні рішення, впровадження обмежень щодо Севастополя і Криму, економічні санкції, заборона економічного співробітництва, заморожування обмінів з Росією, заборона на в'їзд до країн ЄС осіб, які причетні до анексії півострова, секторальні санкції через ескалацію бойових дій на сході України, збиття малайзійського літака рейсу МН17, обмежено доступ до європейського фінансового ринку, технологій для енергетичного сектору, торгівлю озброєнням. Саміти ЄС-Росія були скасовані. Не відбувалися двосторонні зустрічі на найвищому рівні, двосторонні переговори з візових питань і нової угоди між ЄС і РФ. Засідання та зустріч «Групи восьми» були призупинені. Впровадження «кримського пакету» санкцій відбулося через анексію частини української території, а також вважалося незаконне привласнення державних коштів України [97, с. 12]. Насильницька анексія Криму не визнається Україною, суперечить рішенням Венеційської комісії, не визнається Генеральною асамблеєю ООН, ПАРЕ, ПА ОБСЄ. Але «повернення Криму до Росії» трактується лише російською владою.

ПА ОБСЄ визнали Росію військовим агресором. ДНР і ЛНР визнано в Україні терористичними угрупованнями. Особисто президент Росії Путін говорить про захист російськомовних людей у Криму та на Донбасі від «київського режиму» [26, с. 171].

Після анексії Криму Росія почала дестабілізацію Східної України. У квітні 2014 року Донецьк перейшов під контроль ДНР – терористичного угруповання. Під час боїв між Збройними Силами України та сепаратистськими угрупованнями місто було значно зруйноване, а велика кількість населення покинуло місто.

Ще у 2005 році, коли до влади прийшов Віктор Ющенко, виникла «Донецька республіка», яка оголосила про збір підписів за проведення референдуму [91]. Організація «Донецька республіка» разом із КПУ проводила сепаратистські акції. В Донецьку стрімко розвивався сепаратистський рух після

перемоги Революції гідності і втечі Януковича. Лідером Народної оборони Донбасу оголосили Павла Губарева. До прихильників Губарева приєдналися бойовики сепаратистської організації «Донецька республіка». Вони викрикували антиукраїнські заклики, штурмували будівлю обласної адміністрації, спустили з флагштоку український прапор і замінили на російський. Донецька міська рада на позачерговій сесії ухвалила проведення референдуму, щодо подальшого перебування Донбасу у складі України. Депутати ухвалили рішення про надання російській мові статусу офіційного на рівні з українською мовою. Також визнали Росію стратегічним партнером Донбасу, створили муніципальну міліцію. 03 березня 2014 року Павло Губарев зі своїми прихильниками увірвалися на сесію Донецької ОДА, де головував законно обраний голова ради Андрій Шишацький, назвав себе «народним» губернатором і не визнає законної влади у Києві. Губарев об'явив про створення «тимчасового уряду Донбасу», створення сил самооборони.

05 березня 2014 року міліція очистила будівлю обласної адміністрації від сепаратистів і над будівлею знову замайорів прапор України. Опівдні на площі Свободи почався мітинг прихильників України, а під обласною адміністрацією мітингували прихильники Губарева. Серед мітингувальників були активісти з Росії. Почалися зіткнення міліції і бойовиків, де сепаратисти знову вивісили прапор РФ. Багато бойовиків штурмували Головне управління казначейства у Донецькій області. 06 березня 2014 року міліція деблокувала будівлю казначейства, арештувала Губарева і на флагшток повернула прапор України.

Прихильники Губарева пікетували будівлю Головного управління СБУ і вимагали звільнення свого лідера. 13 березня відбулися сутички між прихильниками за єдність України і прихильниками єднання Донбасу з Росією. Були поранені і постраждали з обох сторін. Андрій Пургін – лідер терористичної організації «Донецька республіка» був заарештований. Він брав участь у штурмі ОДА.

На мітингу 05 квітня 2014 року Дениса Пушиліна було призначено заступником «народного губернатора» Павла Губарева. Мітинг перетворився на

штурм будівлі Донецької ОДА. Сепаратисти вивісили над обладміністрацією прапори Росії та «ДНР». Прихильники Донецької народної республіки 10 квітня 2014 року оголосили про проведення референдуму і сформували «виборчі комісії». Більшість міліціонерів зрадили Україну. Відбулось повноцінне вторгнення. 16 квітня була захоплена мерія Донецька.

28 квітня 2014 року у Донецьку відбувся останній патріотичний мітинг. На учасників маршу за єдність з Україною напали люди в камуфляжі і з битами. Міліція була бездіяльна. За результатами «референдуму», який відбувся 11 травня 2014 року, за проголошення Донецької народної республіки проголосували 89,07 відсотків виборців. Ця інформація згідно з оголошенням ініціаторів [10].

УПЦ КП засудила насильство і погрози для життя віруючих і духовенства у Східній Україні від сепаратистських груп, відбувалося знищення майна та погрози. Сепаратисти з 06 квітня 2014 року почали захоплювати адміністративні будівлі, опорні пункти силових структур, господарчі об'єкти.

З червня місяця терористи захопили банківські відділення. Донецький аеропорт став найгарячішою точкою боїв на Донбасі. Бої тривали з 26 травня 2014 року по 21 січня 2015 року між українськими Збройними Силами і російсько-терористичними військами. Будівлі аеропорту були практично знищені. 242 дні українські військові мужньо тримали оборону аеропорту. Житлові квартали і підприємства Донецька майже зруйновані. Терористи стріляли по мирних жителях, а звинувачували в цьому Україну. На сьогоднішній день, листопад 2025 року, Донецьк і частина Донецької області окуповані. Путін не полишає думки окупувати всю Донецьку область. На 2025 рік у Донецьку назріває гуманітарна криза. Великі проблеми з водопостачанням, відсутність роботи, закриваються шахти [48].

Росія активно підтримувала сепаратистські рухи і в Луганській області в 2014 році. У квітні 2014 року почалася війна на Донбасі. Проросійські сили створили квазіутворення ДНР і ЛНР – терористичні угруповання. Після російського вторгнення 2022 року ДНР і ЛНР - у складі РФ. Важлива, що всі

держави-члени ООН, крім Сирії, РФ, КНДР вважають, що ДНР і ЛНР – це суверенна частина України. Україна засуджує проведення псевдореферендумів та вимагає негайного виведення російських військ з цих територій. В 2014 році криза накрила ДНР і ЛНР. Не виплачуються зарплати, пенсії, соціальна допомога, навіть почалися «голодні бунти». До цих подій причетні керівники ЛНР: Леонід Пасічник, Ігор Плотницький. Розпочалася нова «холодна війна» між Заходом і РФ, яка триває і зараз. ЄС підтримує територіальну цілісність України [68]. Підписання в червні 2014 року політичної частини Угоди про асоціацію між ЄС і Україною мало велике значення. Одним із кроків до економічної інтеграції України з Євросоюзом набула зона вільної торгівлі у 2016 році. Для українців було запроваджено безвізовий режим з країнами Євросоюзу [19].

Багато країн-членів Європейського Союзу тиснуть на Росію і допомагають Українській державі. Варто згадати роль Швеції. Швеція – надійний друг України. Ця країна стала членом Євросоюзу в 1995 році, а член НАТО з 07 березня 2024 року. Швеція ініціювала і пропонувала разом з Польщею ідею «Східного партнерства». У найпохмурніші для демократії в Україні часи, Швеція терпляче і наполегливо підтримувала прагнення українців жити в європейській державі. Швеція є прибічником санкцій проти Росії. Ця країна є одним із найжорстокіших критиків політики Кремля, а особливо після російського завоювання Криму та воєнної агресії на Сході України [76]. Марно думає Кремль, що після своєї агресивної політики він розкол між країнами Євросоюзу. Навпаки, всі держави ЄС згуртувалися і наближають процес євроінтеграції України.

Україна не була і не є членкинею НАТО, тому не змогла розраховувати на Статтю 5 Північноатлантичного договору, який був підписаний 04 квітня 1949 року у Вашингтоні. Нова українська влада звернулася до ЄС, США, країн Заходу, інших держав-членкинь НАТО натиснути на Росію, щоб вона припинила вторгнення. Україна прохала надати політичну, військово-технічну, економічну допомогу і одночасно ввести проти Москви якнайжорсткі санкції,

відключити РФ від системи SWIFT. Звернення, з метою припинення агресії, було адресовано ООН, іншим фінансовим інституціям і міжнародним організаціям. Роль США була дуже вагомою у виробленні й імплементації політики відносно допомоги Києву і покарання РФ за агресію її проти України. Скликані два спеціальні засідання Ради Безпеки ООН 01-го і 03-го березня 2014 року вичерпали свої можливості. Тоді тодішній президент США Барак Обама започаткував санкції проти Москви [71]. Країни ЄС відреагували на бутафорський референдум у Криму, який Росія організувала. Далі відбулося brutальне рішення Державної думи Росії щодо спроби незаконної анексії Криму. Євросоюз постійно нарощував дипломатичний і фінансовий тиск на РФ. Було поширено санкції ЄС і США на російські структури і фізичні особи, задіяні в анексії півострова. 14 компаній військово-промислового комплексу, чиновники, олігархи з близького оточення Путіна, чотири енергетичні компанії, шість найбільших банків потрапили під санкції. Обмеження зачепили також сферу високих технологій і фінансову систему. Санкційний тиск поширювався на чотири сектори: високих технологій, військово-технічний, фінансовий, енергетичний. 37 політиків, 4 бізнесмена, 36 російських компаній на середину вересня 2014 року перебували під обмежувальними заходами. Щоразу, запроваджуючи санкції, ЄС і США консультувалися. Механізм погодження і посилення санкцій в ЄС дуже складний, оскільки потребує згоди кожної держави-членкині [58]. Євросоюз ввів майже 50 раундів санкцій. Понад 40 країн світу із сумарним ВВП близько 50 трильйонів доларів США у 2018 році були задіяні у примусових заходах проти Росії. РФ була на 12-му місці у світі, її ВВП у 2018 році складав 1 трильйон 657 млрд доларів США. Всі ці раунди санкцій були введені за агресію проти України – за війну на Донбасі, за Крим, незаконне будівництво Керченського мосту, захоплення українських військових кораблів у Чорному морі і арешт екіпажів [56]. За інші грубі порушення міжнародного права покарано РФ: застосування на території Великої Британії хімічної зброї, отруєння Скрипалів, ворожі протиправні дії, втручання в американські вибори, постачання в Сирію зброї режиму Башара Асада. І як

результат такої діяльності Росії, стало покарання і знищення в Сирії великої кількості бойовиків «Приватної військової компанії Вагнера». Було заборонено в'їзд до ЄС і заморожено активи російських політиків, керівників найбільших російських компаній і банків, олігархи з оточення Путіна, громадяни України, які перейшли на бік ворога і допомогли агресору окупувати Крим, «високопосадовцям» ДНР і ЛНР, які справді є окупаційними адміністраціями РФ. Захід запровадив низку санкцій, які стосуються оточення російського президента, багатьох фінансових компаній та бізнес-структур Росії [23, с. 179]. Активно згортають співпрацю з Москвою у сфері високих наукових та оборонних технологій майже всі країни ЄС. Кремль, після анексії Криму, підтримував створення чергових маріонеткових державних утворень – так званих Донецької та Луганської народних республік на пострадянському просторі. Ці республіки повинні бути буферною зоною стримування НАТО та попередити вступ України до НАТО та ЄС [10]. На окупованих територіях Донбасу Москва сформувала батальйони «Сомалі», «Спарта», «Оплот», «Зоря», «Смерть», «Кальміус». Ці військові структури теж були покарані санкціями за незаконну діяльність на території України. ЄС заборонили своїм посольствам у Росії видавати візи жителям Криму. Лише в дипломатичних установах цих країн в Україні, кримчани можуть отримати візи. Кілька сотень російських дипломатів, представників спецслужб, які займалися шпигунством та підривною діяльністю проти країни перебування, було видворено із держав Заходу. Понад 150 дипломатів і співробітників диппредставництв вислали 29 країн Європи [23, с. 177]. Росія прагне підірвати єдність і стабільність Євросоюзу. Плани Путіна незмінні – знищити українську державність. Постійна риторика проте, що російський і український етноси – то єдиний народ, а українство вигадали поляки з австрійцями. Це все вказує на те, що Російська імперія знову хоче уярмити Україну назад у цілковиту залежність від Москви, щоб як і 350 років жити правилами Російської імперії та Радянського Союзу.

Кримські санкції були введені в березні 2014 року: заборона на туристичні послуги в Криму, імпорту товарів з Криму до ЄС, експорт технологій

до півострова. Особам, які пов'язані з анексією Криму, війною на Донбасі введено індивідуальні санкції, заборонено в'їзд до країн-членів ЄС, заморожено активи. Серед них олігархи, військові командири, російські бізнесмени, політики [92].

Це такі високопосадовці:

- Володимир Константинов – голова Верховної ради Криму, який брав участь в ухваленні рішень про анексію Криму.
- Сергій Аксьонов – так званий «прем'єр-міністр» Криму, відіграв ключову роль в організації незаконного референдуму про приєднання до Росії півострова Крим.
- Валерій Герасимов – начальник Генерального штабу Збройних Сил Росії, керував військовою операцією на сході України.
- Валентина Лаврик – так звана міністр освіти, науки і молоді у тимчасово окупованому Криму, яка мілітаризує навчальний процес.
- Василь Злоткін – суддя, ухвалює репресивні вирoki щодо жителів Криму.
- Денис Ізотенко – суддя, ухвалює репресивні вирoki щодо жителів Криму.
- Дмитро Рогозін – віце-прем'єр-міністр РФ, підтримав російську агресію в Криму і на Донбасі, відповідальний за військово-промисловий комплекс Росії.

ЄС вніс до чорного списку згадану «Приватну військову компанію Вагнера», бойовики якої здійснили чимало злочинів на Донбасі. Було повністю заборонено інвестиції в Крим і Севастополь. Росія прагне повернутися в G7, відновити відносини із Заходом, не повернувши Україні Крим і Донбас, не виконавши жодного положення Мінських домовленостей [54, с. 749].

Росія уміє робити із жертви злочинця, а на себе примірювати тогу миротворця – така цинічна практика Кремля. Тільки політична воля країн Європи змусить Москву поважати той міжнародний правопорядок і систему

безпеки, яку було встановлено після Другої Світової війни, зокрема на Європейському континенті [18, с. 350].

Висновки до 1 розділу

Історично вважається, що відносини Україна-ЄС пройшли тернистий шлях. Це були злети, падіння і перешкоди східного сусіда. Не секрет, що Україна для європейців була довгий час країною без особливого впливу. Вважалося, що Україна – це геополітичний місток між ЄС і Росією. Але з розпадом СРСР почався новий етап міжнародних відносин і відбулися зміни у євро-українській взаємодії. Угода про партнерство та співробітництво – це фундамент відносин між Євросоюзом і Україною: інвестиції, торгівля, політичний діалог, культурний обмін. Помаранчева революція 2004 року, перемога демократичних сил на чолі з Віктором Ющенком створили нові умови для активізації європейської політики Києва. Нова влада України задекларувала Євроінтеграційний курс. Це було підтримано Європейським Союзом. На думку експертів, все це долає Україна: глибоке партнерство з Європейським Союзом, дружні відносини з країнами-членами ЄС, бажання українського народу стати частиною європейської спільноти. У 2004 році, коли до складу ЄС приєдналися Польща та Угорщина, Україна стала сусідом Євросоюзу. Європейський Союз підтримав вибір України і її громадян. Створення зони вільної торгівлі у 2007 році замінило Угоду про партнерство і співробітництво. Анексія Кримського півострова та військові дії на Сході України стали випробуванням для України та Європи, разом з цим, прискорили процес євроінтеграції України. ЄС засудив дії Росії, почав надавати допомогу Українській державі для підтримки реформ і стабілізації економіки, запровадив санкції. З 2014 року в Україні розпочався процес боротьби з корупцією, реформування правової системи та енергетичного сектору. ЄС для України – це надійний партнер. Євросоюз надав Українській державі дипломатичну, політичну, економічну підтримку в складні часи.

Звичайно, санкційний режим проти РФ важливий, але Україні послідовно треба орієнтуватися на Європу та її цінності. Українська держава повинна мати

сильну економіку, потужні Збройні Сили, тоді обов'язково повернуться окуповані Донбас і Крим.

Європа вибудовує свою нову позицію в глобальних справах. Європа – є глобальним суб'єктом, захисником свободи та людських прав. Росія помилялась у ставленні до Європи та європейців. Україна додає Європі єдності, сили, впливу на глобальні справи.

РОЗДІЛ 2. Політика України та Євросоюзу під час повномасштабного вторгнення

2.1. Зміцнення партнерства країнами Європейського Союзу та Україною

Експерти висловлюють ідею, що відносини України з сусідніми країнами є пріоритетними і партнерськими. Україна чутлива до інтересів сусідів. Ще 01 березня 1998 року набула чинності Угода про партнерство і співробітництво (УПС) між Україною і Європейськими Співтовариствами та їхніми країнами-членами. Ця Угода допомогла зробити сусідів ще більш щирими союзниками. До 2014 року політика Української держави щодо Європейського Союзу вважалася повільна, складна, хаотична, опортуністична. Але вже у 2014-2025 роках політика України змінилася на стратегічну, активну, послідовну, керовану національними інтересами [87]. Від початку повномасштабного вторгнення знизилася ефективність, але збільшилися виклики відносно інтеграційних зусиль України. Так зараз особливо можна відзначити позитивну динаміку відносин і співробітництва Україна-ЄС. Співпраця України з Євросоюзом є партнерська, дружня, обнадійлива, позитивна [20]. Внутрішні та зовнішні фактори мали вплив на розвиток відносин України і ЄС. Підтримка ЄС і НАТО в минулому була меншою, а Росія не була також реальною загрозою. Внутрішньо було складно просувати європейську і євроатлантичну інтеграцію серед населення. Складно було брати участь у зовнішніх переговорах і досягати успіхів і результатів. Для розвитку відносин Україна-ЄС внутрішніми викликами були:

- 25% брак верховенства права;
- 27,5% повільний темп реформ;
- 22,5% корупція в Україні;
- 72,5% пошкоджена економіка;
- тимчасово окуповані території;

- 40% брак політичної волі;
- 25% позиції окремих країн.

На сьогодні основними напрямками зміцнення партнерства є:

- Політичне співробітництво: партнерство базується на демократії, спільних цінностях, міжнародному праві, верховенстві права.
- Євроінтеграція: статус кандидата на вступ до ЄС має Україна, веде переговори про членство, яке передбачає адаптацію реформ та законодавства до європейських стандартів.
- Економічне партнерство: Угода про асоціацію є основою. Вона передбачає поглиблену співпрацю в гуманітарних та торговельно-економічних питаннях.
- Безпекові гарантії: в умовах російської агресії, Європейський Союз підтримує Україну. Висловлює непохитну підтримку незалежності, суверенітету та територіальній цілісності.

На думку експертів, раніше було більше перешкод до європейської інтеграції України, ніж зараз, хоч і триває війна. Відбувся у геополітичній ситуації зсув через повномасштабне вторгнення Росії. Появилися підстави для розширення ЄС. Європейці зрозуміли, що Україна є важливим партнером. Литва, Польща та Україна 28 липня 2020 року підписали декларацію про створення Люблінського трикутника для економічного, соціального, культурного співробітництва між цими сусідніми державами задля європейської та євроатлантичної інтеграції України. Міністри закордонних справ Грузії, Молдови та України 17 травня 2021 року утворили «Асоційоване тріо» і підписали спільний меморандум. Цей документ засвідчує розширення співпраці трьох країн з Європейським Союзом. Зміцнення реформ в країні, боротьба з корупцією наближають Україну до Європейського Союзу. Багато перешкод для європейської інтеграції України існує і сьогодні [78, с. 155].

Громадянське суспільство є рушійним двигуном подальшого зміцнення відносин України з ЄС. Європейський шлях України проклав Євромайдан з його

суспільними вимогами, Помаранчева революція і Революція гідності. ЄС відреагував практичними ефективними діями після революцій в Україні. Було зрозуміло, що ці революції були ініційовані громадянським суспільством. Двигуном активності і в майбутньому також буде громадянське суспільство. Ті українці, які перебувають за кордоном надають фінансову допомогу, впливають на медіапростір, відіграють важливу роль в адвокатській роботі. Ця діяльність спрямована на те, щоб за кордоном зрозуміли Україну. Українське громадянське суспільство чинить опір Росії, проявляє стійкість та готовність захищати Українську державу та європейську перспективу. Громадянське суспільство було завжди активне, що неможна сказати про політичну еліту, яка часто була нерішучою та лицемірною, вдавалась до імітації активності. Зусилля проєвропейського істеблішменту України на сьогоднішній етап оцінюється на високому рівні. Уряди України в минулому робили все можливе щоб сприяти європейським прагнення України. Але їхні контексти були відмінними за сьогоднішні. Велике значення відіграє співпраця між урядом і суспільством. Багато організацій об'єднуються навколо уряду: працюють над спільними ідеями, ефективно досягли партнерства із заявкою в членство. Уряд визнає активну діяльність громадянського суспільства, не привласнюючи його досягнення [36].

Стратегічне партнерство між Україною та Євросоюзом ґрунтується на спільних інтересах та цінностях і є невід'ємним фактором стабільності, процвітання та миру в Європі. Україна позбулася старих радянських традицій і зараз будує нову незалежну, стабільну державу зі свободою та демократією. Важливо наголосити, що це найбільше досягнення нової Європи.

Євросоюз робить внесок у демократію в Україні, яка базується на верховенстві права та підтримує ринкову економіку на користь усього народу України. Президент Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн зауважила: «Ми будемо підтримувати Україну. Ми будемо з Україною у цій боротьбі за свободу. Ми допомагаємо Україні фінансово, надаємо гуманітарну допомогу, надаємо зброю, і будемо посилювати санкції проти агресора» [95]. ЄС працює з

Україною в підтриманні безпеки в усьому світі та вирішенні спільних проблем, які постають перед континентом. Європа вітає і визнає європейські прагнення і проєвропейський вибір України. Політичні та економічні перетворення в Україні полегшують подальше зближення України з ЄС. Країни-члени ЄС діляться досвідом будівництва сучасних політичних, соціальних, економічних, адміністративних структур.

Повне виконання Угоди про асоціацію є передумовою успішної інтеграції України в економіку Європи. Угода допоможе Українській державі ствердити свою європейську ідентичність. Держави-члени ЄС узгоджують, розвивають свою політику щодо України. Вони зацікавлені у прискоренні економічних та демократичних процесів, а також через процес євроінтеграції.

Слід додати, що незважаючи на війну, Україна зблизилася з ЄС, досягла найвищого рівня з моменту проголошення незалежності. Українська держава з початком переговорів про членство в ЄС, долучилася до роботи ЄС та НАТО, має високу мотивацію до інтеграції із Заходом. Членство України в цих організаціях визначає безпековий вимір, це рятувальний круг для державності. ЄС підтримують Україну за стійкість протистояти Росії майже чотири роки. Війна – це головний рушій для подальшого зміцнення відносин Україна-ЄС, виклик для євроінтеграційних прагнень України [65]. Саме через війну Українська держава отримала статус кандидата не всупереч іншим труднощам. Утримання України в зоні впливу Росії призведе до подальшої нестабільності для країни – це зрозуміли в ЄС. Немає впевненості, проте, якби не війна, чи змогла б отримати Україна статус кандидата та розпочати переговори про вступ найближчими роками. На поточному етапі, звичайно, війна впливає на здатність Української держави здійснювати контроль над окупованими територіями, спрямовувати зусилля на реформи. Як для України, так і для ЄС російська війна є критичною ситуацією [12]. Треба зазначити, що сьогодні українці як ніколи за всю історію є близькі до членства в Європейський Союз. Важливим є питання безпеки, відновлення своїх територій у межах міжнародно визнаних кордонів – тоді Україна буде близька до перемоги. Україна постійно протистоїть тиску з

боку росіян. Важливо знизити залежність від російської енергетики. Необхідне розширення та зростання альтернативних джерел енергії: сонячна, вітрова, гідро енергія та збільшення імпорту енергії від надійних партнерів. Від результату війни залежать майбутні політичні кроки Києва, необхідне бачення відбудови країни, якою вона буде. Думаю, що після війни Україна буде іншою. Успіх майбутнього розвитку і перемога у війні вплинуть на її імідж на міжнародній арені. Одночасно важливим є виконання Україною вимог ЄС. Але зараз важливіше – продовжувати боротися з російськими окупантами та показати успіхи в цій боротьбі. Якщо на полі бою Україна демонструє певні успіхи, це збільшує її вагомий авторитет не лише в ЄС, а й скрізь, в усьому світі [25, с. 72].

Фрідріх Мерц закликав, що для наближення до ЄС необхідно проводити реформи. Успішна європейська інтеграція може перетворити процес відбудови на «економічне диво». Він закликав Київ не зупинятися на шляху до процвітання та свободи. Необхідно активне залучення приватного сектору, тому що витрати на відновлення перевершують можливості державного бюджету. Основою для макроекономічного зростання й інтеграції в ЄС є розвиток військового та технологічного секторів – наголосив канцлер Німеччини під час Конференції з відновлення України в Римі 10 липня 2025 року. Але зараз головним пріоритетом є завершення війни в Україні та відновлення країни, яке займе декілька років [51]. Якщо Українська держава буде продовжувати реформи, то може приєднатися до ЄС до 2030 року. Європейські лідери підтримують Україну, проте мають обережний підхід до темпів євроінтеграції. Існують різні погляди щодо майбутнього України в ЄС. Вони відображають політичні дискусії всередині Європи.

На Конференції 10 липня 2025 року у Римі обговорювали оборонні інвестиції і посилення України у сфері безпеки. Марта Кос, Єврокомісарка з питань розширення, заявила, що відкриття всіх переговорних кластерів з ЄС має завершитися до кінця 2025 року, незважаючи на політичні перепони [35].

Під час дослідження доведено, що відносини з сусідніми країнами повинні бути пріоритетними і серйозно врахованими. Країни повинні допомагати одне одному долати перешкоди. Зміцнення партнерства України з ЄС поглиблює співпрацю у всіх сферах, передбачає виконання Угоди про асоціацію, продовження процесу євроінтеграції, адаптацію законодавства та впровадження європейських стандартів для вступу України до Європейського Союзу. Європа стає головним торговельним партнером України, що важливо на фоні гібридної агресії РФ [53].

Східне партнерство має бути основним для співпраці з Євросоюзом у галузях міграції, безпеки, енергетики, транспорту, протидії дезінформації і гібридним загрозам [15]. Таким чином, безпека має бути ключовим компонентом. Одночасно має надалі втілюватися потужний інструмент «Глобальна Європа», зміцнення політичної асоціації та економічної інтеграції України з Євросоюзом.

2.2. Угода про асоціацію між Україною і Євросоюзом

Україна взяла курс на євроінтеграцію. Це була основна вимога Революції Гідності 2013-2014 років. Перспектива членства в ЄС – це свідомий вибір громадян, стратегічний орієнтир українських прагнень. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом – це результат здобуття незалежності України. Українська держава брала активну участь в Європейській політиці сусідства в 2003 році. Європейська політика сусідства – це відносини ЄС та країнами-сусідами, поширення їх загальноєвропейських цінностей. А також Україна була активним учасником «Східного партнерства» у 2008 році. Мета цього партнерства – політика ЄС щодо східних країн-сусідів: Вірменії, Азербайджану, Грузії, Молдови, України. Це політична асоціація, економічна інтеграція та лібералізація візового режиму [83].

Кабінет Міністрів 21 листопада 2013 року, вирішив призупинити підготовку до підписання, але не відмовився від євроінтеграції. Саме тоді

чинний президент Віктор Янукович на саміті «Східного партнерства» не підписав у Вільнюсі Угоду про асоціацію та зону вільної торгівлі з ЄС.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС — це угода всеосяжна, що встановлює основу для політичної асоціації та економічної інтеграції України в ЄС [86]. У 2014 році її підписали, а 01 вересня 2014 року вона набула чинності в повному обсязі. Всі держави-члени ЄС та Україна завершили процес ратифікації. Угода та її основні цілі — це поступова інтеграція України у внутрішній ринок ЄС через створення поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі (ПВЗВТ) та наближення законодавства України до законодавства ЄС, яке передбачає системні реформи в Україні [Додаток А].

Ключові аспекти Угоди:

Політична асоціація включає співробітництво в галузі безпеки, зовнішньої політики та юстиції.

Економічна інтеграція передбачає створення всеосяжної зони вільної торгівлі, що сприятиме вільному переміщенню послуг, товарів, капіталів та робочої сили між ЄС та Україною.

Регуляторне наближення України до правових норм Європейського Союзу, зобов'язана наближати своє законодавство до *acquis* ЄС.

Угода є стратегічний орієнтир для реформ, важливою дорожньою картою для проведення Україною політичних та соціально-економічних реформ.

Етапи укладання та набрання чинності:

- У 2007 році розпочалися переговори про укладення нової посиленої угоди.

- 21 березня 2014 року було підписано політичну частину Угоди, а 27 червня 2014 року – економічну частину.

- 16 вересня 2014 року Верховна Рада України та Європейський Парламент синхронно ратифікували Угоду.

- Угода тимчасово застосовувалася до моменту набрання чинності в повному обсязі з 01 листопада 2014 року.

- Після завершення всіх процедур ратифікації, Угода про асоціацію набула чинності у повному обсязі 01 вересня 2017 року.

Правова природа та механізми:

Угода – це всеосяжний документ, який охоплює широкий спектр відносин між ЄС та Україною.

Постійно оцінюється стан реалізації заходів, в Угоді є положення для моніторингу виконання зобов'язань.

Передбачено механізм вирішення спорів, у разі невиконання зобов'язань сторонами, а для зони вільної торгівлі — спеціальний протокол, який спирається на норми СОТ.

Цілі Угоди – поступове зближення між Україною і Європейським Союзом на основі спільних цінностей, посилення роботи у сфері юстиції, безпеки і свободи, сильні економічні і торгівельні відносини, створення ЗВТ. Основні принципи Угоди – повага до принципу верховенства права, дотримання принципів суверенітету і територіальної цілісності, забезпечення прав людини та свобод, незалежність і непорушність кордонів. «Дороговказ для внутрішніх реформ для України» називають Угоду про асоціацію між Україною і ЄС. Угода сприяла безвізу з європейськими країнами і спрощеній торгівлі з виходом на новий ринок. Основою для співпраці між ЄС та Україною є підтримка реформ в Україні. Переговори між Україною і Євросоюзом відносно посиленої угоди почалися ще в березні 2007 року [86].

Ратифікація Угоди про асоціацію між Україною та ЄС відбулися синхронно Європейським парламентом та Верховною Радою України 16 вересня 2014 року. Потім українська сторона передала ратифікаційні грамоти до депозитарію і завершила внутрішньодержавні процедури. Угода набула чинності в повному обсязі після завершення ратифікації усіма країнами-членами ЄС 01 вересня 2017 року. Першими Угоду ратифікували Латвія, Литва, Румунія. Останніми – Нідерланди, Кіпр, Бельгія [Додаток В].

У лютому 2019 року було внесено до Конституції України зміни, що закріпили Європейський курс держави як стратегічний напрямок. Росія всіма

методами хотіла перешкодити укладенню Угоди: політичний та економічний шантаж, втручання в переговорний процес, підтримка в Україні антиєвропейських сил. РФ, після підписання Угоди, добивалася перенесення імплементації економічної частини Угоди та зміни її тексту. Євросоюз пішов на поступки Росії та переніс застосування розділу про зону вільної торгівлі на один рік до 31 грудня 2015 року. Росія вигадувала різні міфи про зону вільної торгівлі. На ці міфи про зону вільної торгівлі відреагувала Єврокомісія. 21 грудня 2015 року, у Москві, держави-члени Євразійського економічного союзу – Киргизстан, Казахстан, Білорусь, Вірменія (крім Росії) не приєдналися до російських санкцій проти України. Цього дня прем'єр-міністр Росії Дмитро Медведєв підписав постанову про введення контрсанкцій щодо України: продуктове ембарго на сільськогосподарську продукцію, сировину і продовольство українського виробництва [24].

Зараз перед Україною стоять нові проблеми, сучасні тенденції світового розвитку потребують в неї активної участі у їх вирішенні. Бурхлива динаміка інтеграційних процесів у Європі та світі є характерною ознакою сучасного світового соціально-економічного розвитку. Європейський Союз є інтеграційним угрупованням на європейському континенті. Україна отримала спільний кордон з Євросоюзом за рахунок його розширення – це нові можливості співпраці Україна-ЄС.

Частина «Політичний діалог і реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері закордонних справ та політики безпеки» сприяє розвитку і зміцненню політичного діалогу між ЄС та Україною.

Політична складова Угоди – зміцнення політичного діалогу у сфері зовнішньої та безпекової політики України і ЄС, міжнародна стабільність та безпека, повага до демократичних принципів, співробітництво у сфері оборони і безпеки. Ключові напрямки політики – регіональна стабільність, зміцнення миру, імплементація Римського статуту Міжнародного кримінального суду,

зовнішня безпекова політика, попередження конфліктів, боротьба з тероризмом, роззброєння.

У частині Угоди «Юстиція, свобода, безпека» важливою метою співробітництва є зміцнення відповідних інституцій, утвердження верховенства права, правоохоронна діяльність, зміцнення судової системи, встановлення правосуддя, покращення його діяльності. Вирішувати ключові питання у сфері міграції, нелегальної міграції, протидія торгівлі людьми. Забезпечення мобільності громадян, поглиблення візового діалогу шляхом запровадження безвізового режиму після виконання відповідних критеріїв, передбачених у Плані дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України. Боротьба з фінансуванням тероризму, відмиванням грошей, організованою злочинністю, незаконним обігом наркотиків, тероризмом, надання допомоги у кримінальних та цивільних справах.

Частина «Економічне та секторальне співробітництво» - 28 глав цього розділу містять співробітництво між Україною та країнами-членами ЄС у низці секторів економіки України та напрямів реалізації державної галузевої політики. Угода передбачає заходи у таких секторах: промислова політика, транспорт, енергетика, атомна енергетика, сільське господарство, підприємництво, захист навколишнього середовища, статистика, надання фінансових послуг, оподаткування, туризм, космічні дослідження, науково-технічна співпраця, аудіовізуальна політика, освіта, культура.

Імплементация цього розділу:

- Сприятиме наближенню законодавства та регуляторного середовища Україна-ЄС.
- Забезпечить поглиблене виконання положень Угоди щодо зони вільної торгівлі.
- Можливість інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС та єдиного нормативного простору економіки та суспільного життя України.
- Усунення нетарифних торговельних бар'єрів.

Частина «Фінансове співробітництво» - це фінансова допомога Україні з боку Євросоюзу, моніторинг і ефективність її використання. Положення цієї частини вказують на попередження та боротьбу з корупцією, незаконною діяльністю, шахрайством. Боротьба з цими явищами ведеться шляхом гармонізації українського законодавства із законодавством ЄС.

Запроваджено нові формати співробітництва між Україною та ЄС: створення Ради та Комітету з питань асоціації і Парламентського комітету з питань асоціації. Буде створена Платформа громадянського суспільства – в разі виникнення спорів у процесі виконання Угоди. Створення ЗВТ – скасування ЄС та Україною ввізних мит, визначення походження товарів, санітарні та фітосанітарні заходи щодо харчових продуктів у відповідність з європейськими. Поступово для України відкрито ринок державних закупівель. Протягом 10 років створено ЗВТ між Україною та ЄС, покращення інвестиційного клімату всередині ЄС, прозорі правила ведення бізнесу в Україні. Скасувати ввізні мита на 94,7% товарів промислового призначення і 83,4% сільськогосподарських товарів та харчової продукції, які імпортуються з України до Євросоюзу. Угода – це основний документ моніторингу та оцінювання прогресу України у виконанні Угоди про асоціацію [64]. Комітет асоціації коригуватиме пріоритети, обмін досвідом, поширення кращих практик та «ноу-хау». 10 квітня 2014 року Європейською Комісією було створено Групу Європейської Комісії (ЄК) підтримки України: залучає профільних спеціалістів з держав-членів ЄС для зміцнення співпраці у частині імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Група разом з Урядом України в 2014 році координувала отримання Україною допомоги для впровадження економічних реформ. До головних завдань Групи належить: підтримка секторальних реформ в Україні, галузеве співробітництво з органами державної влади та громадянським суспільством, робота з Консультативною місією ЄС і реформи цивільного сектору безпеки (EUAM). Діяльність групи поділена за такими напрямками: економічна стабілізація та структурні реформи, політичні питання, сільське господарство та санітарні/фітосанітарні питання, юстиція та внутрішні справи, боротьба з

корупцією, енергетика та навколишнє середовище, промисловість і підприємництво, транспорт та інфраструктура, наукове співробітництво, освіта та соціальна політика. До європейських стандартів Україна має привести свою систему технічного регулювання. Технічні бар'єри у торгівлі є основними перешкодами торгівлі Україна-ЄС - вимоги до безпечності продукції, оцінка відповідності, характеристика. Угода має підвищити конкурентоспроможність товарів, які виготовляють в Україні, підвищити обсяг експорту на інші ринки ЄС. Позиції українських виробників зміцняться на внутрішньому ринку через зростання якості українських товарів. Доступ до якісних дешевих товарів і послуг матимуть українські споживачі. Українським товарам доступ до ринку відкриє інтеграція до ЄС. Не повинно бути побоювань, що присутнім буде неконтрольований потік імпорту з ЄС. Угода Україна-ЄС є взаємною. На українському ринку широко присутні є товари з Євросоюзу. До серйозної зовнішньої конкуренції не готові українські виробники. Удосконалення законодавства, адаптування стандартів та норм, побудова необхідних інституцій вимагають зовнішньої підтримки. Збільшити фінансову та технічну підтримку пообіцяв Європейський Союз. Успішним виконанням Угоди є приєднання України до Євросоюзу і визначається статус країни як повноправної європейської держави. Але в самій Угоді це не прописано. Угода може переглядатися, можливо вносити поправки, тому термін дії її невизначений. В разі невиконання зобов'язань, або якщо себе не виправдає, може бути розірвана. На думку експертів Європи, США, України, Угода – це історичний шанс для України стати на шлях європейських цінностей та демократії: чесні вибори, свобода слова, діяльність опозиції. Угода передбачає реалізацію важливих реформ, запровадження європейських стандартів і норм, які покращують життя населення на новий рівень. Угода для України є найбільшим міжнародно-правовим документом, який уклала Україна в своїй історії [78, с. 153].

09 вересня 2025 року Єврокомісія та Україна розпочали скринінг за останнім кластером переговорів про вступ, який стосується сільського господарства. Напередодні у Брюсселі стартували скринінгові зустрічі за

переговорним розділом 11 «Сільське господарство та розвиток сільських територій», який належить до кластера 5 «Ресурси, сільське господарство та політика згуртованості». Представники Міністерства економіки, довілля та сільського господарства беруть участь у сесіях. Віце прем'єр-міністр Тарас Качка зауважив: «Це підсумок багаторічної співпраці з Євросоюзом. Ми знаємо наші виклики, наші переваги, маємо сьогодні можливість закласти фундамент для майбутньої інтеграції українського агросектору до спільної політики Євросоюзу» [88]. Сесія тривала три дні. Делегації України та Європейської Комісії розглянули ряд питань: стратегія, напрямки та принципи розвитку аграрної політики України; підтримка аграрного сектору; національна політика підтримки сільських територій; моніторинг та фінансування сільськогосподарських видатків; контроль та інтегрована система адміністрування (IACS); дані про сталий розвиток фермерства (FSDN); перероблені продукти. У презентуванні 28 блоків зазначено: реформи у сільському господарстві, прогрес у цифровізації, ринкове регулювання та розвиток аграрного сектору, державну підтримку, політика у сфері якості, органічне виробництво, просування сільськогосподарської продукції.

Все необхідне Українська держава підготувала для відкриття трьох переговорних кластерів – «Основи процесу вступу до ЄС», «Внутрішній ринок», «Зовнішні відносини» та очікує рішення Ради ЄС. Тим часом підготовлені і схвалені три дорожні карти трансформацій у сферах реформи державного управління та функціонування демократичних інституцій, у сфері верховенства права. Затверджені переговорні позиції за трьома відповідними кластерами. В межах скринінгу за ще двома переговорними кластерами: «Конкурентоспроможність та інклюзивний розвиток» і «Зелений порядок денний та стале з'єднання» країна успішно завершила зустрічі Україна-ЄС.

Кластер 5 – фінальний з шести кластерів у межах двосторонніх зустрічей у процесі скринінгу. Буде розроблено план подальшої імплементації регламентів ЄС в українське законодавство за його результатами. Початком переговорів про вступ України до Європейського Союзу є скринінг. Лідери

Євросоюзу можуть підписати Угоду про відкриття шести «кластерів» перемовин – юридичних кроків на шляху до членства в ЄС в грудні місяці 2025 року [89].

В Єврокомісії впевнені, що практичні переговори про вступ України до ЄС відбудуться до 2025 року за всіма кластерами, попри вето Угорщини. Єврокомісія завершила перевірку українського законодавства на відповідність нормам ЄС. Було проаналізовано 100 тисяч сторінок українських законів у межах скринінгу.

Приєднання України до ЄС відповідає її національним інтересам. Угода про асоціацію впливає на політичну, ідеологічну, економічну, соціальну, культурну сфери держави. Вхідження України до ЄС є логічним наслідком прагнення України до демократичного суспільства. В сучасних умовах найбільший вплив мають ті країни, які об'єднують свої зусилля заради спільних інтересів. Україна, завдяки інтеграції до ЄС, хоче перетворитися на стабільну державу. В політичних та економічних сферах Україна досягне найбільших переваг: розвиток підприємництва, конкуренція позитивно вплине на ріст ВВП, пошук новітніх форм господарювання, свобода діяльності підприємців. Українська держава знайде основні шляхи подолання негативних наслідків, визначення свого місця в об'єднаній Європі. Україна виконала Угоду про асоціацію на 63% за період з 2014 до початку 2022 року.

Європейський Союз хоче змінити правила членства, щоб прискорити вступ України, Молдови, Чорногорії. Нові країни можуть приєднатися до ЄС без права голосу. Такі зміни ще на ранній стадії розробки і повинні будуть одобрені всіма країнами-членами ЄС. Зміна правил членства пришвидшить вступ України до Євросоюзу. Тоді Угорщина, Орбан не зможуть накласти вето. Угода про асоціацію між Україною та ЄС, безвізовий режим покликаний забезпечити поглиблений, якісний формат відносин Україна-ЄС. Угода слугуватиме стратегічним орієнтиром для проведення системних соціально-економічних реформ в Україні, закладе нову правову основу, а також буде широкомасштабною адаптацією законодавства України до норм і правил ЄС

[61]. Угода дасть можливість перевести відносини Україна-ЄС на новий рівень – від співробітництва і партнерства до політичної асоціації та економічної інтеграції. Через європейську ініціативу «Еразмус+» [3] Україна зблизилася з ЄС завдяки спільній взаємодії з вищою освітою. Безвізовий режим дозволив українцям подорожувати до країн ЄС, зміцнив контакти між людьми і посилив культурний обмін. ЄС став головним торговим партнером, тому що 40% припадає на український експорт. Створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі – важливий елемент Угоди. Рада ЄС 13 жовтня 2025 року схвалила нову Угоду з Україною на заміну «торговому безвізу». Така Угода надасть економічну стабільність, міцні торгівельні відносини і майбутню інтеграцію України з Європейським Союзом. Угода про асоціацію – головний крок в майбутнє України і підготовка до вступу в ЄС [Додаток Б].

Але, на жаль, в ЄС відсутня чітка єдина загальноєвропейська ідея подальшого розвитку Євросоюзу. Невизначеність прослідковується у долі ЄС та країн-членів.

2.3. Посилення санкційної політики проти країни-агресора

Росії

ЄС запровадили три санкційних режими на злочинні дії Росії – порушення прав людини у РФ, гібридні загрози, порушення територіальної цілісності та суверенітету України. Прийняття рішень щодо санкцій координується між інституціями Європейського Союзу. Євро Рада, Рада Європейського Союзу, Європейська комісія, Європейська служба зовнішньої діяльності – це основні інституції, задіяні в цьому процесі. Європейська комісія відповідає за впровадження економічних санкцій. На санкційному напрямку Україна і ЄС взаємодіють з США, Великою Британією, Канадою, Швейцарією, Австралією, Японією, Новою Зеландією та з іншими країнами-партнерами. Радою ЄС уже ухвалено дев'ятнадцять пакетів індивідуальних та економічних санкцій проти Росії. Також Рада ЄС погодила обмеження щодо Білорусі. Санкції проти Росії — обмежувальні економічні і політичні заходи, введені щодо РФ та деяких російських осіб і організацій, які причетні до анексії Криму

та визнання незалежності терористичних угруповань ДНР і ЛНР через вторгнення в лютому 2022 року Росії до України [72]. Європейський Союз у відповідь на неспровоковану та невинуватену збройну агресію Путіна проти України запровадив безпрецедентні санкції, які призначені, щоб:

- Ослабити економіку Росії.
- Зменшити здатність Кремля фінансувати війну.
- Політичній еліті Росії спричинити значні економічні та політичні витрати.

«Санкції гостро підточують економічну базу Росії, позбавляють її перспективи модернізації. Завдяки санкціям, здійснюється тиск на Росію і на тих, хто її підтримує – поплічників Путіна. Введено санкції проти тих, хто допомагає Росії обходити санкції і поповнювати її військовий арсенал. ЄС введе мита на імпорт нафти із РФ до кінця 2025 року, щоб примусити Угорщину і Словаччину відмовитися від закупівлі російської нафти і перейти на закупівлю неросійської нафти - заявила Урсула Фон дер Ляєн, Президент Європейської комісії [73].

19 пакет економічних та індивідуальних обмежувальних заходів суттєво вдарить по енергетичних, банківських, військових секторах РФ. «Спільна санкційна стратегія Заходу та США – це доказ того, що Путін не зможе розколоти Європу. ЄС ускладнює Путіну фінансування війни» - заявила Кая Каллас [45]. Ларс Льокке Расмуссен, данський міністр закордонних справ, наголосив, що 19 пакет санкцій є політичним сигналом про незворотність курсу ЄС [72]. Санкції координуються із союзниками і партнерами. Проти російської політичної еліти направлені такі обмеження і призводять до безпосередніх витрат Росії через її агресивну війну. Виснажують промислову й економічну здатність Росії вести війну. Не дозволяють виробляти більше зброї та ремонтувати існуючі системи озброєнь. Російську армію та її постачальників позбавляють товарів і військового обладнання, які їм необхідні для ведення війни на суверенній українській території. Європейський Союз ввів санкції, які вплинули на фінансовий сектор Кремля, енергетику, технологічний експорт,

торгівлю, транспорт. Через санкції підірвано військовий потенціал РФ, знизилися її економічні можливості для продовження агресії.

Активними лобістами інтересів України в ЄС є країни Балтії. Вони закликають посилити санкції проти РФ та швидко інтегрувати Україну в євроатлантичні структури. Також Британія бере активну участь у санкційній політиці проти РФ [100].

Слід зауважити, що ключова ціль цих санкцій – зменшення залежності ЄС від російських енергоресурсів, нафти і газу. Санкції не є миттєвим впливом, проте вони мають довготривалий вплив на економіку та міжнародний статус Росії. Деякі країни ЄС були стурбовані негативними наслідками санкцій стосовно їх економік (Угорщина, Словаччина). Були побоювання зростаючих цін на енергоносії, а також невдоволення населення країн. Через рік війни Європа знайшла альтернативні джерела енергії. Енергетична співпраця країн Європейського Союзу з країнами Близького Сходу, Африки, США зменшила залежність від російських енергоресурсів. Але ембарго не вплинуло на покупців російської нафти третіх країн, не призвело до скорочення російського експорту і ціну на нафту. Голова Міжнародного енергетичного агентства (IEA) Фатіх Біроль виступив із заявою: «Це не передбачає серйозних проблем через застосування обмежень. Проте Росія втратить чимало фінансових доходів. Вона лишиться приблизно трильйон доларів експортних доходів до 2030 року» [22]. Війна в Україні та санкції Заходу вплинули на ситуацію в Центрально-Східній Європі. Латвія, Литва, Естонія, Румунія зосередились довкола Польщі – найбільшої країни регіону і вимагають від ЄС посилити санкції на авантюру Путіна. Зокрема, Угорщина, Чехія, Словаччина, Болгарія – не поспішають приєднатися до введення обмежень проти Москви. ЄС не рішуче запроваджує санкції проти Росії.

Недоліки Європейської політики санкцій виявилися у ставленні Угорщини до України. Угорщина блокує санкції проти Росії під час російсько-української війни. На жаль, з 2017 року стосунки між Україною і Угорщиною напружені. Перешкодою цьому став Закон про «мову», прийнятий у 2017 році

Україною. Угорська сторона вважає, що цей закон порушує права угорських меншин на Закарпатті [17]. Довгий час Будапешт не підтримував санкції проти РФ у сфері енергетики. Віктор Орбан зазначає, що санкції призведуть до колапсу економіки Угорщини – зростання цін на електроенергію. До речі, у Орбана ще й особисті теплі відносини з главою Росії. Дмитро Тужанський, завідувач Інституту центрально - європейської стратегії у своїй роботі «ЄС-Росія: міфи про санкції» наголосив: «За 20 років при владі, Орбан інтегрував російський гібридний вплив в угорський національний інтерес, що ознаменовує доступний російський газ і нафту і залежить від них» [37]. Від позиції Орбана, не запроваджувати санкції, в Україні помирають люди. З початку війни уряд Угорщини накреслив «червону лінію», що не мають ніякого відношення до війни. В кінці вересня 2025 року угорські ЗМІ повідомили, що Угорщина домовилася з Францією про постачання газу. До речі, уряд Орбана не підтримує вступ України до ЄС.

Україна захищає свою країну. Щоб зменшити фінансовий потенціал військової машини РФ, вдається до знищення або пошкодження НПЗ (нафтопереробних заводів) країни-агресорки. Також завдає ушкоджень нафтопроводу «Дружба». Через нафтопровід «Дружба» іде прокачування нафти до Угорщини і Словаччини. Звичайно, це викликало невдоволення урядів цих країн.

У 2024 році прем'єр – міністр Словаччини Роберт Фіцо відвідав Москву і зустрівся з кривавим диктатором Путіним. Фіцо поскаржився на відмову України від можливості ще на 10 років продовжувати контракт на транзит природного газу. Потім почав шантажувати: припинити постачання електроенергії в Україну, не підтримувати українських громадян на території Словаччини. В Словаччині почалися протести, мітинги. Опозиція Словаччини обурилася діями Фіцо і нагадала, що прем'єр – міністр мав достатньо часу за 14 років правління, щоб забезпечити енергетичну незалежність від Росії та диверсифікувати постачання газу. Прем'єр - міністр Словаччини Фіцо засудив «безглузді» санкції Європейського Союзу проти Росії. На його думку, санкції

несуть «загрозу для словацької економіки». Він стверджував, що санкції практично завдають шкоди російському населенню, а не режиму і що вони шкодять європейським людям [79]. Але в свою чергу, Фіцо засудив російське вторгнення. Словаччина виділить кошти на підтримку енергетичної інфраструктури та укриттів в Україні. Братислава підтримає членство України в ЄС. Обурення і Орбана, і Фіцо пов'язані з їх особистим збагаченням. Зрозуміло, що вони не захищають інтереси своїх країн.

США також готові ввести санкції проти Росії. 13 вересня 2025 року американський лідер, Дональд Трамп, окреслив умови запровадження санкцій проти Москви за умови – коли всі країни-члени НАТО припинять купувати російську нафту і введуть мита на товари з Китаю [85]. У вересні 2025 року вперше за своє майже річне правління Америкою Дональд Трамп назвав Росію агресором. У жовтні 2025 року США запровадили санкції проти російських нафтових компаній – «Лукойл» і «Роснафта». ЄС активізує співпрацю з Канадою та США у сфері санкцій. Рада ЄС у жовтні 2025 року підтримала механізм Re Power EU, який передбачає відмову Європейського Союзу від використання російського викопного газу. Лише Угорщина та Словаччина не підтримали цей механізм. Антоніу Кошта, Голова Європейської ради, спільно зі США та Канадою розробляє обмежувальні заходи проти РФ [69]. Для примусу Росії зупинити війну необхідно запроваджувати додаткові санкції. У Брюсселі працюють над новими санкційними пакетами. Треба жорстко тиснути на Росію за допомогою подальших санкцій, прямих санкцій і вторинних санкцій. Міністри фінансів країн «Групи семи» у вересні 2025 року провели нараду для пошуку шляхів тиску на економіку РФ. У вересні 2025 року Канада головує у G7. Міністр фінансів Канади Філіп Шампань повідомив, що Канада знизилася граничну ціну на російську нафту з 60 доларів до 47,6 доларів за барель. Санкції Канади жорсткі, ефективні і будуть діяти стільки, скільки потрібно. Знизили граничну ціну на 12% на російську нафту, щоб ускладнити Росії фінансувати незаконну війну [52]. Всі свої дії Канада консулює з Європейським Союзом. Зниження цінової стелі Канада узгодила з ЄС та

Великою Британією. Як повідомляє Reuters, американський лідер Трамп і ЄС домовилися тісніше співпрацювати над майбутніми санкціями, які спрямовані на енергетичний та газовий сектори Росії та КНР. Одночасно треба жорстко чинити економічний тиск на Китай за його участь у воєнних зусиллях Росії [13]. ЄС внесе китайські та індійські банки до чорного списку через співпрацю з Росією.

На жаль, різні обмеження стосовно країни-агресора не гарантують її ізолювання та зниження військового потенціалу. Європа, звичайно, повільно ухвалює рішення. Росія співпрацює з третіми країнами в обхід санкціям і контролю за постачанням товарів. Санкційні пакети здійснюють тиск на російську економіку: надають нові обмеження для фінансування військових дій, зменшують розвиток стратегічних галузей. Країни ЄС з 2023 року, за даними KSE Institute, кожного дня сплачували близько 800 млн євро за російський газ і нафту. Але з 2023 року зменшили імпорт нафти на 90%. Обмеження доступу до європейських фінансових ринків, замороження активів Центрального банку, відключення від SWIFT, санкції проти російських банків: «Промсвязьбанк», «Росія», «Чорноморський банк розвитку», «Індустріальний ощадний банк», «Генбанк», ВТБ, «Сбербанк Росії», «Внешекономбанк», «Газпромбанк» – це все звузило фінансові можливості Росії. Скорочення залежності від російських енергоресурсів допомогло ізолювати РФ, ускладнило доступ до європейських ринків і технологій.

Росія сьогодні – найбільш підсанкційна держава світу. Весь демократичний світ тисне на неї своїми важелями впливу. Разом з тим, економіка Росії функціонує, навчилася обходити накладені європейськими структурами обмеження. Слід додати, що ці обмеження були слабкими, не було суворих санкцій, тому РФ вторглася в чужу країну [74]. Пропагандистські канали: RT (Russia Today) і Sputnik заборонені в ЄС, тому що вони поширюють дезінформацію про війну в Україні. ЄС заборонив доступ російських суден до портів Європейського Союзу, заклав повітряний простір для польотів російської авіації. Москву позбавили доступу до міжнародних резервів: експорт

технологій подвійного призначення, аерокосмічних компонентів до літаків, недоступні технології для виробництва зброї, неможливо придбати важливі деталі для роботи НПЗ. ЄС заборонив нові інвестиції в російську економіку [14].

Кільком сотням бізнесменів, олігархів, російських політиків заборонено в'їзд до ЄС і заморожено їх активи. Міністри РФ, члени сімей олігархів, високопосадовці, військові керівники, пропагандисти також внесені до санкційного списку. 1300 фізичних осіб і 100 юридичних осіб, що мають відношення до війни в Україні, підлягають санкціям.

Запроваджено персональні санкції проти росіян:

- Ахмед Дудаєв – помічник Рамзана Кадирова.
- Володимир Лісін – російський олігарх, «Новолипецький металургійний комбінат».
- Леонід Михельсон – російський олігарх, група «Новатек».
- Кирило Дмитрієв – спецпосланець, глава Російського фонду прямих інвестицій.

ЄС запровадив нові санкції на окупованих територіях Криму та Севастополя, тимчасово окупованих територіях України в Донецькій, Луганській, Херсонській, Запорізькій областях, щоб не допустити їх інтеграцію в РФ та запобіганню обходу санкцій [77]. Введена заборона на експорт товарів і технологій для транспорту, телезв'язку, енергетики в ДНР і ЛНР. Німеччина призупинила сертифікацію газопроводу «Північний потік-2». Європейський Союз ввів секторальні обмеження: заборонив фінансування економічних проєктів в окупованих регіонах – ДНР, ЛНР, Криму. Запроваджено обмеження на операції з російськими державними облігаціями на території ЄС. 351 депутат Державної Думи Росії проголосували за визнання ДНР і ЛНР, тому їм заборонено в'їзд до ЄС. Проти російських підприємців Бориса та Аркадія Ротенберг, Геннадія Тимченка застосовано санкції. Брати-олігархи Ротенберг - близькі соратники Путіна, які отримали дозвіл і мали вигоду під час будівництва об'єктів у Криму теж потрапили під санкції. Санкції введено до

осіб, які пов'язані з «військовим вихованням» українських дітей [23, с. 175]. Українська держава ухвалила «Закон про санкції» - це інструмент обмеження російських компаній у країні. Україна також запровадила санкції проти Росії, Ірану, КНДР.

Під санкції потрапили найбільші енергетичні компанії – «Лукойл», «Сургутнефтегаз», «Роснефть», «Транснефть», газова компанія «Новатек». На транспортний і енергетичний сектори Росії уведено заборону на інвестиції. Заборонено європейським компаніям постачати обладнання, надавати фінансові послуги російським підприємствам, які добувають нафту і газ. Заборона на постачання обладнання для глибинного видобування нафти і газу, бурові платформи, розробляння арктичного шельфу, морське та підводне обладнання для роботи в Арктиці. Так РФ розплачується за свою авантюристичну політику. Санкції, безумовно, завдають великої шкоди агресору. Ба, хоч як бравурно російська влада заявляє, що санкції ідуть на користь російській економіці [74]. Це зовсім не так. Без сучасних світових технологій Росія відстає від Китаю, Індії і це відставання тільки зростатиме. Становище військово-промислового комплексу без сучасних західних розробок дуже складне. Деякі програми переозброєння Москва заморозила, це стримує темпи нарощування потужності російської військової машини. Росія потерпає від українських санкцій у військово-космічних і авіаційних галузях. Деякі проєкти зазнають аварійності без участі України: запуск військових ракет, виведення штучних супутників на навколоремні орбіти. Протягом 2024 року російський ВВП залишився на 14% нижчим за рівень 2014 року. Росія платить велику ціну, отже санкції діють. Весь час Путін і пропаганда одурманює своє населення майбутнім прекрасним життям. А тим часом йде розвал економіки і демографічна катастрофа РФ [73].

ЄС розширили санкції на понад 560 суден «тіньового флоту». Більшість перевезень російської нафти здійснюється «тіньовим флотом». 94% цих суден понад 15 років. Незадовільний технічний стан суден збільшує ризик розливу нафти і створює загрозу для морських екосистем і прибережних держав. 37% поставок російських нафтопродуктів здійснюється «тіньовим флотом». Росія

використовує зручні прапори Панами, Барбадоса, Сьєра-Ліоне, щоб обходити санкції, приховати власників суден і підтримувати експорт нафти. У 19-ому пакеті санкцій запроваджено санкції ще щодо 118 додаткових суден з «тіньового флоту». Тому необхідно ЄС, США та Україні вплинути на використання таких суден.

За словами аналітиків для України найкращі прямі санкції – це робота наших героїчних ГУР, СБУ, військових «Птахи Мадьяра». Це удари ракетами і дронами по території РФ. З початку 2025 року було уражено 20 НПЗ, 16 нафтобаз, 4 аеродрома, 4 порта, 12 залізничних вузлів, нафтопереливні термінали Усть-Луга та Приморськ, що в Ленінградській області, нафтоперекачувальні станції у Самарській області, нафтові термінали в Туапсе і Новоросійську, які перекачують нафту для «тіньового флоту» Росії. На початок жовтня 2025 року у Росії зупинено 38% потужностей НПЗ: дефіцит палива, черги за бензином, дизель по талонах. Завдяки дієвій роботі українських БПЛА, пошкоджено 20% газодобувних платформ. Україна завдає ударів по російському ВПК: уражені заводи, які виготовляють вибухівку, горять склади з боєприпасами, знищуються потяги, які перевозять паливо та зброю окупантам. Ці дроніві операції будуть продовжуватися, поки Росія не припинить агресію проти України. Кремль б'є на сполох через свою хитку економіку. Все це спричинило колапс топлива, порушено логістику, знищено або пошкоджено техніку ворога. Неодноразово було об'явлено операцію «Килим» в аеропортах РФ через рух безпілотників. В аеропортах Росії, під час операції «Килим», не відбувається пасажироперевезення, тому авіакомпанії несуть значні збитки.

Отже, усі санкції, які були запроваджені за агресію Росії проти України, за інші злочини та грубі порушення міжнародного права є примусовими і каральними заходами. Нідерланди прийме перші етапи створення Спецтрибуналу щодо злочину агресії Росії. Санкції направлені на відновлення суверенітету і територіальної цілісності Української держави, сповільнюють розбудову мілітарної машини. Умиротворювати агресора – це велика помилка, тому що Путін відчуває безкарність. Санкції – єдиний інструмент тиску на РФ,

їх не можна послаблювати. Санкції треба посилювати, так як Росія груба порушниця міжнародного права і не піде з України [23, с. 176]. Сумно, що Росія повернулася в Парламентську асамблею Ради Європи, у якій не гідна бути, тому що не відповідає критеріям членства. За кожне нахабне порушення міжнародного права Росія повинна платити належну ціну. Росія розуміє лише силу і безкомпромісну мову. Монолітна єдність Заходу позбавить Путіна шансів на агресію.

2.4. Надання фінансової і політичної підтримки Україні з боку Європейського Союзу

Європейський Союз разом з Україною призупинили переговори з Росією відносно багатьох політичних та економічних питань. Агресивні дії РФ вплинули на дипломатичні та політичні заходи. Із-за невиконання в 2014 році Мінських угод мали місце додаткові санкції: через порушення прав людини, обмеження прав на свободу слова в Росії, обмеження в енергетичному секторі.

У країнах G7 та Євросоюзу під замороженням перебуває понад 300 мільярдів доларів російських активів. Заморожені, але не конфісковані. Країни ЄС не можуть зважитись на конфіскацію 200 мільярдів євро у кліринговій палаті Euroclear, Бельгія. Для допомоги Україні, ЄС погодився використовувати відсотки – кілька мільярдів євро на рік. Верховний представник Кая Каллас вважає, що «багато хто хоче використати російські активи, через брак коштів у країн ЄС для фінансування України» [44].

Пропонується частину заморожених активів Центробанку РФ використати - сума 300 млрд доларів. Вони складаються в основному з американських, європейських, британських державних облігацій. Починаючи з 2026 року Брюссель розблокує частину цих коштів. Європа надасть Києву активи у вигляді облігацій, гарантованих ЄС. На даний час пропонують різні варіанти конфіскації. Єдиного механізму використання заморожених коштів немає. Продовжуються консультації серед фінансистів країн ЄС. Росія може повернути заморожені кошти лише за умови виплати репарацій. Якщо після закінчення війни Росія не виплатить Україні репарації, блоку доведеться

визначатися, самостійно погашати ці облігації, чи активи конфіскувати для виплати Euroclear. Країни ЄС працюють над створенням механізму використання прибутків від російських заморожених активів для фінансування оборони України. До 3 млрд євро буде надано Києву на закупівлю зброї.

Європа стоїть між солідарністю з Україною і страхом за власну фінансову стабільність. Москва дуже болісно реагує на всі розмови щодо конфіскації. Очевидно, Китай спостерігає. Адже всі країни, які вважають бути під ризиком, в тому числі і Китай, заберуть всі свої резерви з європейських банків. Це дійсно і лякає Європу. Для Європи – це катастрофа. Європейцям все складніше залучати кошти з національних бюджетів для підтримки України. Тому використання заморожених активів Росії є вкрай необхідним. Таким чином, у 2024 році була домовленість: використовувати лише прибутки, не чіпати капітал. Бельгія 2024-2025 роках уже надала 1,7 мільярда євро саме з прибутків на допомогу Україні. Франція, як і Німеччина, забезпечують мир в Європі. Україна у вересні 2025 року отримала 1 мільярд євро за рахунок заморожених російських активів. У 2024 року розроблено план: через Європейський фонд миру передавати Україні щорічно 3 млрд євро прибутків. Також пропонують дати Україні спочатку 140 мільярдів від російських заморожених коштів. 02 жовтня 2025 року відбувся Саміт в Копенгагені. Лідери ЄС не знайшли згоди відносно надати Україні 140 млрд євро із російських активів. На Саміті в Копенгагені причиною незгоди стало непорозуміння Бельгії, а також Франція і Люксембург стривожені юридичними наслідками. Через позицію Бельгії, ЄС шукає альтернативи «репараційним позикам» Україні у 2026-2027 роках. Євросоюз збиратиме Україні 90 млрд. євро грантами у випадку невдачі з «репараційними позиками». Норвегія також працює над використанням заморожених активів Росії для підтримки України. Економіка Норвегія більш стабільна за рахунок продажу енергоресурсів. Перемовини тривають [60].

Отже, країни Євросоюзу постійно надають фінансову допомогу Українській державі. Євросоюз протягом 2014-2020 роках виділив Україні

понад 17 мільярдів євро макрофінансової допомоги для підтримки реформ. Це були гранти, кредити, які надавалися у залежності від досягнутого прогресу. Слід додати, що у серпні 2025 року у Литві завершили збирати 1млн євро для закупівлі FPV-дронів, нічних, логістичних, розвідувальних безпілотників, їх систем та аксесуарів. Компанія Dronethon запевнила, що сильна Україна – це більш захищена Литва і Європа. Dronethon інвестує в безпеку України, Литви і Європи. З січня по вересень 2025 року Норвегія надала 8,5 млрд доларів – це дуже відчутна допомога Україні.

Перші два пакети військової допомоги надійдуть Україні за механізмом PURL. Кожен пакет по 500 млн доларів включатиме ракети для системи Patriot і Himars. PURL – програма з постачань зброї з американських складів за рахунок коштів НАТО для України.

Учасники механізму:

- Нідерланди – 500 млн євро.
- Данія, Норвегія, Швеція – разом 500 млн євро.
- Німеччина – 500 млн євро.
- Люксембург – шукає партнерів для пакета 500 млн євро.
- Латвія – 5 млн євро.

Механізм PURL демонструє єдність з НАТО у підтримці України. У вересні 2025 року Україна отримала першу зброю за програмою PURL.

- У жовтні 2025 року 6 країн НАТО зголосилися підтримати Україну в рамках нової ініціативи PURL, надали 2 млрд доларів: Німеччина, Нідерланди, Канада, Швеція, Данія, Норвегія. Також до програми PURL приєдналися Латвія, Литва, Естонія, Словенія.

- Європейський банк реконструкції та розвитку надасть позику на розвиток інфраструктури муніципальної (позика в сумі 10 мл. євро);

- Швеція – підтримає Україну в рамках охорони середовища навколишнього (500 тис. євро), розвиток інфраструктури муніципальної (3,5 млн. євро);

- ФРН – для покращення можливостей адміністративних місцевих громад та органів місцевої влади виділить (6 млн. євро);
- Великобританія – для відновлення сіл і міст, економічного розвитку надасть (до 1 млн. євро);
- Фінляндія - задіє проєкт, який спрямований на попередження конфліктів (1,2 млн. євро), проєкти відносно прав людини, політики гендерної, регіонів депресивних та охорони навколишнього середовища (200 тис. євро);
- Нідерланди – проплатять розвиток суспільства громадського і сектора приватного (100 тис. євро);
- Польща – надасть фінансову допомогу для місцевого урядування (50 тис. євро).

Україна отримає в 2025 році 1,5 млрд доларів від кількох країн: Данія, Швеція, Канада, Норвегія, Ісландія на виробництво артилерії, дронів, ракет, протитанкових систем. Швейцарія надасть 30 млн франків на програму економічної конкурентоспроможності України. Від початку вторгнення Україна отримала 145 мільярдів доларів міжнародної фінансової допомоги. У межах ініціативи G7 Extraordinary Revenue Acceleration for Ukraine (ERA) Україна одержала 23 млрд доларів. У 2025 році вже залучено 30,6 млрд доларів зовнішнього фінансування. Світовий банк виділить Україні позики у розмірі 88 млн доларів на підтримку малого та середнього бізнесу. Уряд Німеччини має намір надавати Україні по 9 млрд євро фінансової допомоги щорічно протягом кількох найближчих років. Україна і Міжнародний банк реконструкції та розвитку уклали угоду про позику у 246,5 млн доларів. Гроші залучать з фонду, що підтримується урядом Японії. На початок 2025 року країни Євросоюзу та Європейські інституції виділили 50 млрд євро на підтримку України. Це макрофінансова допомога, військова підтримка, допомога біженцям, гуманітарна допомога. 500 млн євро надала Єврокомісія на медичне забезпечення, тимчасове житло, придбання одягу і продуктів харчування. Оперативно працюють міжнародні організації: Червоний Хрест, «Карітас», Save the Children. Вони залучили понад 20 млн євро для підтримки українських

біженців. 5 млрд євро через Європейський фонд миру надав ЄС для військової підтримки України: технічна підтримка, озброєння, обладнання. 10 млрд євро залучила Німеччина на постачання систем ППО IRIS-T та артилерію. До 2029 року 10 млрд євро Німеччина надасть Україні для будівництва укриттів. Польща виділила 3,5 млрд євро, включаючи важку артилерію і танки. На суму 1,5 млрд євро Франція вислала Україні самохідні гаубиці Caesar [12]. Україна отримає зброю від Франції на 195 млн євро [90]. Європейський Союз надав 18 млрд євро макрофінансової допомоги Українській державі для підтримки економіки під час війни.

Польща фінансує термінали Starlink для України. Уже 29 тисяч передали польські партнери.

Stay Safe Ukraine – українська гуманітарна організація, яка спеціалізується на наданні негайної гуманітарної допомоги там, де вона найбільш потрібна. Організація доставляє необхідні припаси тим, хто опинився в конфлікті. Працює з місцевими громадами та міжнародними організаціями, завдяки глибоким знанням місцевості та зв'язкам з громадами Дніпропетровської області. Stay Safe Ukraine надає критичну допомогу найважкодоступнішим громадам Східної України. Ця організація українців об'єдналася на польсько-українському кордоні і до цього часу не припиняє роботу.

Єврокомісія також розглядає ідею використати російські грошові депозити в Європейському центральному банку від погашення облігацій, які належать Росії, щоб профінансувати «Репараційний кредит» для України. Європейський Союз, Європейська комісія і держави-члени – об'єднані в питанні надати 371 млн євро на гуманітарну допомогу для відновлення України з початку кризи. Європейський Союз надає допомогу Україні: 22% у сфері оборони та безпеки, 19,3% на реформи державного управління. Україна приєдналася до програми Євросоюзу «Горизонт 2020». Ця програма створена для українських науковців, малого і середнього бізнесу (МСП). 80 мільярдів євро – загальний проєкт бюджету цієї програми.

На конференції у Римі 10 липня 2025 року, звучала ідея створення спеціального Фонду Маршалла для України – масштабного механізму фінансової та технічної допомоги. Такий фонд сприятиме відновленню країни після війни [35].

Важливо створити міжнародний трибунал над злочинами Росії. Катастрофа рейсу МН17 – це прецедент. Лише у 2024 році суд поставив крапку – літак збили росіяни і мають понести відповідальність. А також інші злочини РФ повинні фінансово компенсуватися. Слід додати, що і інші російські активи: яхти, кораблі, нерухомість слід конфіскувати. Сума збитків щодня зростає через ракетні та дроніві удари агресора.

Єврокомісія 23 жовтня 2025 року затвердила 19-ий пакет санкцій проти Росії. В ньому представлено:

- Повна заборона імпорту російського скрапленого природного газу (LNG) на ринки ЄС. Заборона зрідженого газу запроваджується поетапно. Контракти тимчасові завершуються через шість місяців, а довгострокові з 1 січня 2027 року. ЄС відмовиться від російського LNG на рік раніше, ніж було заплановано.

- Обмеження і контроль за пересуванням російських дипломатів усередині Євросоюзу аби запобігти шпигунській діяльності та підривному компаніям.

- Заборонити російські банки, криптобіржі та криптоплатформи.

- Заборона на використання російської платіжної системи «Мир».

- Заборона транзакцій для «Газпромнафти», «Роснафти», енергетичних компаній «Лукойл» та «Новатек».

- Заборонити нові інвестиції в енергетичні проекти РФ.

- Ускладнити використання європейських портів для суден з російськими вантажами.

- Ввести обмеження проти 118 суден «тіньового флоту». Тепер уже загальна кількість – 560.

- У сфері високих технологій: заборона постачання обладнання подвійного призначення, компонентів для дронів і систем навігації.
- Додатковий контроль за трейдерами та нафтопереробними компаніями у Китаї та Індії. Індія поступово відмовляється від російської нафти і переходить на закупівлю нафти із США та Близького Сходу.

На даний час, листопад 2025 року, Європейський Союз працює над 20-им пакетом санкцій проти РФ. Санкційна політика ЄС має на меті обмежити ресурси Путіна.

01 жовтня 2025 року Україна отримала транш від ЄС в розмірі 4 млрд євро у межах ініціативи G7 Extraordinary Revenue Acceleration for Ukraine (ERA). Це транш макрофінансової допомоги ЄС в рамках механізму ERA Loans. Транш забезпечений коштом надходжень заморожених активів Центрального банку РФ у Євросоюзі. Греція у жовтні 2025 року готує великий пакет допомоги: сотні тисяч боєприпасів та десятки важких артсистем, які мають значно посилити можливості Києва. Вартість пакету 199 млн євро. У жовтні 2025 року ЄС надає Україні 7 млн євро на підтримку культурних проєктів. Європа вперше профінансує українську армію. 6 млрд євро виділив Євросоюз на забезпечення Збройних Сил України. Міністр оборони України Шмигаль Д., обговорив з МВФ потреби оборони на 2025-2026 роки [99].

30 жовтня 2025 року Україна отримала від Світового банку 177 млн доларів на підтримку сфер охорони здоров'я та фіскального управління.

Бельгія передасть Україні всі обіцяні винищувачі F-16 після підготовки пілотів у листопаді 2025 року. Також щороку буде виділяти 1 млрд євро на військову допомогу.

Нідерланди нададуть Україні 90 млн євро для виробництва дронів, а Литва – 30 млн доларів на закупівлю зброї. Естонія, Фінляндія, Норвегія підтримують Україну військовою допомогою: безпілотниками та фінансуванням у рамках ініціативи PURL. У листопаді 2025 року Нідерланди додатково виділяють Україні 25 млн євро на енергетичну підтримку: для закупівлі газу, обладнання, термінового ремонту. Німеччина до кінця 2025 року надасть

додаткову підтримку на 2 млрд євро. Це включно з пакетом на загальну суму 500 млн доларів. Пакет містить системи ППО, перехоплювачі Patriot, радіолокаційні системи, високоточні артилерійські ракети та боєприпаси.

Таким чином, фінансова допомога партнерів зміцнить оборону Української держави та Збройні Сили України. Тоді як, ці обмеження послаблять російську військову машину. Держави-члени ЄС фінансово допоможуть Україні відбивати агресію РФ. 19-й пакет санкцій є стратегічною метою – перетворити енергетичну незалежність за основу безпеки Європи і продовжити економічний тиск на Кремль. Для України – ще один крок до перемоги, а для РФ – це новий удар по експортних доходах.

2.5. Гуманітарна допомога та підтримка біженців

Для підтримки постраждалих від війни, стихійних лих та соціальної незахищеності надається гуманітарна допомога. Можна отримати продукти харчування, ліки, житло та фінансову допомогу від міжнародних організацій (наприклад, UNHCR, UNICEF), урядів та благодійних фондів – це все гуманітарна допомога Україні.

Цю допомогу ввозять в Україну. Щоб отримати таку допомогу, отримувачі (юридичні особи) мають подати е-декларацію та зареєструватися на сайті Автоматизованої системи реєстрації гуманітарної допомоги. В Україні існують різні благодійні організації та платформи, такі як United for Ukraine для отримання гуманітарної допомоги.

Гуманітарна допомога - це цільова, адресна та безоплатна допомога у грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, надання послуг, допомога у вигляді виконання робіт. Іноземні та вітчизняні донори із гуманних мотивів дають гуманітарну допомогу в Україні або за кордоном. Вона надається отримувачам, котрі потребують її через катастрофи, надзвичайні ситуації, соціальну незахищеність, матеріальною незабезпеченістю, важким фінансовим становищем, виникненням надзвичайного стану [29].

Кожного дня все більше українців страждають від незаконного російського вторгнення — безліч жителів України втратили робочі місця, домівки, погіршилося їх здоров'я та самопочуття рідних. Значних викликів зазнає економіка України. 7 млн українців перемістилися в межах країни з одного місця проживання до іншого. Такі жителі України набули статусу внутрішньо переміщених осіб. Ці дані оприлюднені станом на початок липня 2025 року внаслідок російської агресії. Тому на сьогодні гострою є тема гуманітарної допомоги. Міністерство соціальної політики України створило онлайн-платформу «Допомога з метою забезпечення українців гуманітарною допомогою в умовах війни.

На даний час «Допомога» працює за трьома напрямками:

- отримання та надання волонтерської допомоги;
- грошова допомога від держави;
- виплати від міжнародних організацій;

Благодійна платформа об'єднує можливості бізнесу, ресурси держави, громадських організацій, волонтерів, благодійних фондів у наданні гуманітарної допомоги внутрішньо переміщеним особам та людям із вразливих категорій постраждалим від війни. Українцям, які постраждали внаслідок російської агресії, дозволяє отримати фінансову гуманітарну допомогу від міжнародних організацій платформа «Допомога». Співпрацюють із платформою «Допомога» міжнародні організації. Такі організації надають фінансову допомогу внутрішньо переміщеним особам, які перебувають у Єдиній інформаційній базі даних про внутрішньо переміщених осіб.

- особам, які перебувають в зоні бойових дій;
- особам, які проживають або перебувають на тимчасово окупованих, деокупованих територіях.

На різних Самітах, конференціях, зустрічах завжди звучить підтримка України:

- На саміті ЄС у Брюсселі (24-25 березня 2022 року) лідери ЄС ухвалили рішення про надання гуманітарної допомоги Україні після повномасштабного вторгнення: фінансової підтримки та військової допомоги.

- 23-24 червня 2022 року на Саміті ЄС у Брюсселі вирішено надати Українській державі статус кандидата на членство в ЄС і додаткову фінансову підтримку.

- Влітку 2022 року, у Мадриді, Саміт НАТО підтримав збільшення обсягів поставок зброї.

- Саміти G7 приймають рішення про нові пакети допомоги щодо відновлення критичної інфраструктури.

В наданні допомоги велику роль відіграє ООН. Організація Об'єднаних Націй (ООН) і її гуманітарна місія: діяльність, спрямована на надання допомоги населенню, яке постраждало від стихійних лих, конфліктів або інших криз, шляхом координації зусиль агентств ООН. ООН надає життєво необхідні ресурси, захищає права людей, підтримує їхнє виживання та відновлення [31].

Гуманітарна місія ООН - це комплекс заходів, що здійснюються різними агентствами та програмами ООН (наприклад, УВКБ ООН) у зонах катастроф, конфліктів або інших надзвичайних ситуацій.

У перші дні повномасштабного вторгнення ООН мобілізувала свої ресурси для підтримки постраждалих людей: продовольча програма, фінансова допомога, допомога в інших життєво важливих сферах, мобілізація волонтерів, забезпечення житлом, підтримка в освіті, в енергетиці. Місія ООН в Україні працює над захистом прав постраждалих українців. Агенції ООН в Україні, такі як УВКБ ООН надають багатоцільову грошову допомогу населенню [67]. ООН допомагає відновлювати інфраструктуру, заклади освіти, охорони здоров'я, соціального захисту. Організація вирішує питання в Україні продовольчої безпеки та енергетичну кризу. ООН мільйони тонн їжі та медикаментів доставляє через ВПП і ВООЗ, організовує гуманітарні коридори в зоні активних бойових дій. В 2023 році міжнародні організації з допомогою ООН зібрали 4,3 мільярди доларів для гуманітарних потреб України.

Президент Володимир Зеленський і міністр закордонних справ Андрій Сибіга ведуть переговори з європейськими лідерами з метою підтримки України. На самітах, міжнародних майданчиках, конференціях, міжнародних форумах пояснюють масштаби гуманітарної кризи. На кожному Саміті G7 обговорюють питання підтримки України. Лідери Саміту НАТО підкреслюють важливість озброювати Україну новітньою зброєю [11]. Український уряд постійно закликає міжнародну спільноту допомагати Українській державі. Велику роль відіграє українська діаспора за кордоном. Задля надання Україні військово-технічної допомоги та політичного і фінансового тиску на РФ, українська діаспора самостійно через уряди її країн працює з країнами-членами НАТО. Вона лобіювала запровадження та розширення санкцій проти РФ. Слід відзначити, що санкції Канади та США – більш рішучі, ніж Європи. Для запровадження санкцій третього рівня, північно-американські політики тиснули на своїх європейських колег. Українська діаспора організовує збори коштів в різних куточках світу через соціальні мережі та засоби масової інформації. Звичайно, головне завдання, яке закріплене в Статті 214 Договору про Європейський Союз – це допомога людям будувати краще життя, а Україні досягти миру та сталого розвитку.

Найбільш незахищені: люди з інвалідністю, багатодітні родини, пенсіонери, самотні матері чи татусі, отримувачі допомоги малозабезпеченим сім'ям, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб є - пріоритетними.

«Енергетика, розмінування територій та економіка є пріоритетними напрямками допомоги Україні» - про це заявив заступник генсекретаря ООН з гуманітарних питань Мартін Гріффітс.

«У 2025-му році ООН збереже ці обсяги допомоги 4,5 млрд. доларів» - висловив сподівання заступник генсекретаря ООН [31].

Пережити найскладніші зими в нашій історії – це завдання уряду України. Гостру нестачу електроенергії відчувають 12 мільйонів людей в Україні. Уряд робить все можливе для подолання наслідків обстрілів росіян. У відновленні енергетики, забезпеченні миру особливу роль відіграє ООН. Заступник Генсека

ООН Мартін Гріффіст зазначив: «Приблизно 0,5 га землі у Херсоні заміновано. Україна – найзабрудненіша мінами територія». Гріффіст і Зеленський обговорили потреби залучення ООН у сфері розмінування [40].

Україна потребує додаткової підтримки. Важлива допомога - це надана партія генераторів від ООН. Україні необхідні спільні дії, щоб не допустити погіршення гуманітарної ситуації.

ООН необхідно і надалі допомогати українцям під час агресії:

- Надання фінансової допомоги внутрішньопереміщеним особам.
- Облаштування прихистків для внутрішньопереміщених осіб взимку.
- Відновлення житла, пошкодженого через війну, реалізовувати цю програму в життя.
- У містах, звільнених від окупації, надавати допомогу.

Україна ратифікувала Конвенцію 1951 року про статус біженців та Протокол до неї 1967 року [38]. У 2011 році Україна прийняла закон про поводження з біженцями, якими опікується УВКБ ООН. В Україні УВКБ ООН надає безоплатні консультації, здійснює моніторинг виконання міжнародних зобов'язань країни стосовно захисту біженців та ВПО, активно бореться з проявами расизму і ксенофобією [6].

Статистика Євростата дає показники, що 4,5 млн громадян України є біженцями в ЄС. Найбільше біженців прийняла Німеччина, Польща, Чехія. В ЄС біженці становлять: жінки – 44,6%, неповнолітні діти – 31,1%, чоловіки – 24,3%. Після російського вторгнення Україну залишили 6 млн чоловік [5].

Особливо важливо підтримувати людей, які на сьогодні залишаються у зоні бойових дій. Необхідно зберегти і підтримати малий і середній бізнес для стабільного розвитку економіки. ООН створює і розширює гуманітарні коридори в зоні бойових дій. Але діяльність цієї організації є суперечливою і не однозначною. Експерти вважають, що роботу ООН в Україні і світі необхідно покращити.

Необхідно відзначити роль Міжнародного Комітету Червоного Хреста та Національного Товариства Червоного Хреста в Україні. Червоний Хрест – це міжнародна гуманітарна організація, яка надає допомогу постраждалим у надзвичайних ситуаціях і конфліктах, реалізує програми соціальної підтримки в світі. Товариство Червоного Хреста існує і в Україні [66]. Найбільша гуманітарна організація в Україні, яка надає комплексну гуманітарну допомогу та підтримку усім тим, хто найбільше її потребує – це Український Червоний Хрест. Понад 8000 волонтерів, 24 обласні організації, 200 районних організацій Червоного Хреста України допомагають потерпілим особам від російської агресії. Вони надають постраждалим продукти харчування, питну воду, гігієнічні набори та інші речі для забезпечення базових потреб людей. Волонтери реагують на всі надзвичайні ситуації в країні: транспортують маломобільних людей з «гарячих точок»; евакуюють людей з місць бойових дій – Покровськ, Часовий Яр, Бахмут Донецької області, Ізюмський напрямок, Куп'янський плацдарм Харківської області.

Разом з працівниками ДСНС на місця руйнувань житлових будинків виїжджають загони швидкого реагування і забезпечують психологічну допомогу постраждалим, здійснюють пошуково-рятувальні операції в Роботині, Оріхове, Малій Токмачці Запорізької області.

Товариство Українського Червоного Хреста впроваджує проекти з фізичної та психологічної реабілітації; будує модульні містечка для тих громадян, які через війну залишилися без житла. Місто-герой Павлоград Дніпропетровської області – важливий логістичний та гуманітарний центр з початку повномасштабного вторгнення. В місті Павлограді збудоване модульне містечко для переселенців. Червоний Хрест забезпечує автономними засобами електроенергії, котельнями, підтримує критичну інфраструктуру медичних та освітніх закладів, місця проживання внутрішньо-переміщених осіб. Зокрема, необхідно відновити інфраструктуру, пошкоджену внаслідок війни на території Донецької, Луганської, Херсонської Запорізької областей, навчити першій допомозі, підтримати соціально вразливі верстви населення. Ці соціальні

категорії забезпечують соціальними пральнями, соціальними перукарнями, їдальнями, банками одягу, пунктами прокату реабілітаційного обладнання. В разі потреби найвразливішим верствам населення здійснюють грошову та ваучерну підтримку. Іноді ВПО не мають змоги отримати допомогу через бюрократичні бар'єри [6]. Волонтери ремонтують і відновлюють домогосподарства, зруйновані внаслідок бойових дій, доглядають вдома за самотніми людьми літнього віку, у віддалених населених пунктах надають первинну медичну допомогу, поширюють знання з міжнародного гуманітарного права – в районі Костянтинівки і Торецька Донецької області. Міжнародний Комітет Червоного Хреста інформує населення про мінну небезпеку та як їй запобігти, моніторять найрозповсюдженіші захворювання, вказують на здоровий спосіб життя [32]. Уже четвертий рік Товариство Червоного Хреста евакуює людей з Донбасу, Маріуполя, Покровська, Добропілля, Часового Яру. Червоний Хрест відповідає за утримання та обмін військовополонених відповідно до Женевської конвенції. Також допомагає у пошуку зниклих військових та цивільних осіб, надає психологічну допомогу постраждалим від насильства, втрати близької людини.

Вже понад сто років Український Червоний Хрест допомагає та підтримує найвразливіших. Співробітники Червоного Хреста завжди там де є гуманітарна криза. Волонтери завжди поруч з тими, хто найбільше потребує підтримки та допомоги. Але в світі існує така думка, що Червоний Хрест міг би робити більше. Це не зовсім дієва структура як ООН і ОБСЄ. Проте, ця організація, Червоний Хрест, поруч із постраждалими, продовжує надавати комплексну та ефективну гуманітарну допомогу, адже війна в Україні триває. Працівники турбуються та реагують на будь-які надзвичайні ситуації задля порятунку життів, відновлення України.

Діяльність України у рамках Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) є важливим чинником доповнення та розширення безпеки і стабільності в Європі. На початку 2017 року ОБСЄ намагалася врегулювати конфлікт і залишилася на території України. Німеччина головує в ОБСЄ у

2016 році, тому присутність спостерігачів ОБСЄ розширилося на Донбасі. В 2025 році головує в ОБСЄ є Фінляндія [1].

ОБСЄ - організація, яка попереджає та вирішує конфлікти, застосовує методи превентивної дипломатії. Широкий спектр питань безпеки вирішує ОБСЄ: урегулювання криз, запобігання конфліктів, постконфліктне відновлення, захист прав людини, протидія тероризму, економічні питання, екологічна безпека.

Україна, як повноправний член цієї безпекової організації, відіграє об'єднувальну роль у міжнародному діалозі з урахуванням інтересів усіх держав-учасниць на платформі ОБСЄ. Українська держава вважає основою всієї системи безпеки – непорушність європейських кордонів і дотримання норм і принципів ОБСЄ. Ця організація займається моніторингом ситуації в Україні. Приймає рішення в доступних межах. В цій організації присутня Росія. Ключовими причинами недостатньої ефективності діяльності ОБСЄ в Україні є обмежений бюджет. Організація не може впливати на виконання її рішень країнами-учасницями [80].

ЄС відіграє велику роль у підтримці українських біженців через різні механізми. У ЄС є Директива Ради 2001/55/ЄС Про мінімальні стандарти для надання тимчасового захисту переміщених осіб [30]. Основні аспекти: право на освіту, працю, медицину. 98% українців мають тимчасовий захист в Європі [5].

Важливо зазначити, що Бельгія з Європейського соціального фонду (ESF) отримує 33, 4 млн євро на посилення системи організації, консультування та підтримки у працевлаштуванні. Завдання полягає в тому, щоб інтегрувати в ринок праці біженців з України. Фонд допомоги знедоленим у Люксембургу отримує 390 тисяч євро для збільшення продовольчої допомоги нужденним, малозабезпеченим. 136 млн євро в Італії буде додано до оперативної програми "Управління та інституційний потенціал". Всі ці кошти будуть витрачені на потреби, викликані соціальними наслідками пандемії та кризи [38].

Європейський соціальний фонд фінансує освітні проекти вразливих груп населення та їх працевлаштування: мовні курси, доступ до соціальних

послуг [34]. Розроблено Європейську стратегію зайнятості (ЄСЗ), профінансовано 40 мільярдів євро на початку XXI століття. На забезпечення умов відтворення робочої сили спрямовано 60% цих коштів. Особливу увагу фонд приділяє освіті і зайнятості молоді України за кордоном.

Фонд допомоги біженцям з України - це допомога з наданням житла. Організація допомагає для новоприбулих біженців знайти постійне місце проживання, фінансує мовні курси, працевлаштовує [80].

Ці міжнародні організації та Фонди фінансують і забезпечують життя біженців з України в період повномасштабного вторгнення Росії. Також надають медичну та правову допомогу особам, які постраждали під час агресії РФ.

15,5 млн. українців отримали до кінця 2024 року гуманітарну допомогу від різних міжнародних організацій. 2,4 млн людей – отримали прихисток і предмети першої потреби; близько 630 тисяч осіб - одяг, опалювальні прилади й інші товари, необхідні для підготовки до зими; 6,9 млн євро - воду й предмети гігієни; 8,9 млн євро - харчові продукти; 8,9 млн євро - медичні послуги. 4,3 млн людей отримали грошову допомогу. Найбільш активно до підтримки українців долучилися UNHCR, UNICEF, IOM, WFP, ОСНА, Товариство Червоного Хреста, Міжнародний Комітет Червоного Хреста .

Ватикан повідомив про збір пожертвувань в європейських містах. Зібрані кошти розподілили на підтримку у галузях медицини, гігієни, забезпечення житлом та продуктами харчування.

Міжнародні організації та уряди країн після масованих ракетних обстрілів Росією цивільної інфраструктури України, почали відправляти Україні генератори та іншу допомогу для відновлення постачання електрики. В Парижі 13 грудня 2024 року ухвалили виділити \$1 млрд Україні на зимовий час на додаток до виділених ООН \$4,5 млрд, наданих упродовж року [28].

Єврокомісія є головним виконавчим органом ЄС. Вона готує пропозиції щодо фінансової допомоги. Ця комісія співпрацює з українським

урядом для розробки конкретних планів допомоги. Також затверджують допомогу інші європейські інституції:

- Рада Європейського Союзу (країни-члени ЄС) обговорює і ухвалює рішення.
- Європейський парламент бере участь в процесі коригування і ухвалення рішень, які надходять від Єврокомісії.
- Країни-члени ЄС, які самостійно надають фінансову допомогу спільно з програмами ЄС.

Потім між Європейським Союзом і Україною підписують відповідні угоди. В угодах визначають суми допомоги, терміни надання. Але Україна повинна виконувати певні умови: боротися з корупцією, проводити реформи, не порушувати права людини, ефективно використовувати кошти. Допомога повинна приносити реальні результати. Також здійснюється постійний моніторинг використання коштів. З українським урядом тісно співпрацює ЄС, щоб проводилися реформи і кошти використовувалися за призначенням. Деякі країни ЄС надають Україні додаткову допомогу через власні програми.

Польща – найбільший союзник і донор України. Цифри не точні, але вважають, що Польща надала гуманітарної допомоги на суму більше 1 мільярда євро [1]. Країна відправляє сотні вантажів, підтримує українську позицію в міжнародних фінансових установах, таких як Світовий банк, надає кредити і гранти для підтримки економіки України. Особливо треба звернути увагу на військову та освітню допомогу. Військова допомога – це артилерійські системи, боєприпаси, бронетехніка, військове обладнання. Польські військові постійно навчають українських бійців військової справи за стандартами НАТО. У Польщі є військовий аеродром у місті Жешув. На цей аеродром приземляються літаки з гуманітарною та військовою допомогою Україні від країн Євросоюзу та країн НАТО.

Слід зауважити, що в польських навчальних закладах проходять навчання і стажування українські школярі і студенти. В Польщі проходять різні

культурні заходи: фестивалі, концерти, вистави. На цих заходах підтримують і популяризують українську культуру в Польщі.

Польща надала прихисток українським біженцям: житло, роботу, навчання, лікування, юридичні консультації. Польща розселила 1,5 млн українців. Українські діти мають доступ до шкіл. Країна фінансує курси вивчення польської мови українцями. Польща працевлаштувала понад 200 тисяч українців. Фонд міжнародної солідарності (Республіка Польща), у партнерстві з BGK (Bank Gospodarstwa Krajowego) – Польським Банком розвитку при допомозі фінансуванню Європейського Союзу, реалізовував проєкт «Гуманітарна допомога для України» після повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Це була екстренна допомога Україні.

Фонд міжнародної солідарності і у період 2022-2023 роках, надавав гуманітарну допомогу, у вигляді предметів гігієни, продовольчої допомоги, сучасного медичного обладнання, допомагав, розв'язати зимову та енергетичну кризу. 40 млн євро - це була загальна вартість допомоги. Фонд працював з 340 територіальними громадами. Передав 100 нових шкільних автобусів, а для 704 внутрішньо переміщених осіб (ВПО) побудував містечко у Львові та Полтаві.

За час реалізації проєкту надана допомога Україні:

Продукти харчування:

283 тонни - макарони, крупи, борошно, цукор, м'ясні консерви, дріжджі, сухе молоко, для дітей - дитяче сухе молоко. Базове медичне та санітарне обладнання: 1000 наборів для пологів, 20000 одиниць одноразового медичного обладнання, 25000 повністю укомплектованих аптечок IFAK, 13 250 кровоспинних джгутів САТ, крапельниць, стійок для крапельниць.

Засоби

гігієни:

350 тонн - миючі засоби та пакети гігієни.

Сучасне медичне обладнання:

30 апаратів ШВЛ, 25 нових автомобілів швидкої допомоги, 10 кардіомоніторів, 20 апаратів ЕКГ, 430 дефібриляторів AED, 32 сучасних

клінічних дефібриляторів, 20 ультразвукових апаратів, сучасний комп'ютерний томограф(для Житомирської обласної лікарні).
 Пожежна техніка:
 кодовані радіостанції, 4710 одиниць протипожежного обладнання – в тому числі захисний одяг, каски, чоботи, балаклави, рукавиці, маски, драбини, аптечки пожежних, комплект всмоктувальних та напірних рукавів з набором регульованих насадок, бензопили, хлопавки пожежні, лопати, мотопомпи, джгути SOFT (1000 шт.).
 Подолання енергетичної кризи:
 5635 генераторів (з них 331 великий – до 200 кВа для об'єктів критичної інфраструктури), понад 3000 печей – буржуйок, термобілизна, 2800 пар зимових черевиків, 10 000 спальних мішків, 40 000 пар зимового взуття.

Польща усвідомлює, що її безпека і стабільність залежать від ситуації в Україні. В Польщі вважають, що Росія не захопить Україну і не нападатиме на Польщу. Польща є член НАТО. У швидкому врегулюванні конфлікту між Україною і Росією зацікавлена Польща. Вона докладася чимало зусиль для підтримки та допомоги Україні.

Німеччина та Франція – головні союзники України. Міністр фінансів країни та віцеканцлер уряду Німеччини Ларс Клінгбейль заявив, що 9 мільярдів євро протягом найближчих років надаватиме Німеччина Україні щороку [52]. Про таку допомогу він наголосив під час зустрічі з Президентом України Володимиром Зеленським.

Міністр фінансів України Сергій Марченко подякував Німеччині за підтримку реалізації інструменту ЄС Ukraine Facility [99]. Для України вже залучено 22,6 млрд євро до держбюджету та механізму ERA (кошти за рахунок доходів від заморожених активів РФ). 9 млрд євро ЄС надійшли вже Україні. Важливу роль у підтримці фінансової стабільності України продовжує відігравати міжнародна допомога. Вже залучено понад 28 млрд доларів США зовнішнього фінансування, на поточний рік потреба – 39,3 млрд доларів США. Міністри фінансів України і Німеччини обговорили співпрацю з МВФ. За час

повномасштабного України. Більшість із 9 млрд від Німеччини піде на виробництво зброї в вторгнення пряма бюджетна підтримка від Німеччини сягнула 1,6 млрд євро, а також гранти на суму 1,3 млрд євро. Сергій Марченко уточнив, що на 2026 рік потреба України у зовнішньому фінансуванні становить 45 млрд доларів. Тривають перемовини з партнерами про виділення цих коштів.

Німеччина – найбільший у Європі прихильник України. Офіційний Берлін надав мільйони тонн гуманітарних вантажів – продукти харчування, медикаменти, предмети першої необхідності. На внутрішньо переміщених осіб Німеччина потратила 1,5 мільярдів євро. Багато біженців прихистила ця країна – близько 1,2 млн чоловік. Вони отримують базову соціальну допомогу. Біженці спочатку вивчають мову, а потім працевлаштовуються. Протягом 2025 року буде виділено 50,5 млрд євро допомоги. З них: 6,7 мільярдів на цивільні ініціативи, на відновлення енергетичної системи країни; 25 млрд євро на підтримку українських біженців у Німеччині; 17 млрд євро передбачено на військову допомогу. В кінці 2025 року Україна отримає додаткові кошти на українське військо – 8,3 млрд євро. 17 млрд євро військової допомоги заплановано надати в 2026-2027 роках. Німеччина окреслює подальші кроки в мирному врегулюванні. За словами Ларса Клінгбея позиція уряду Німеччини є єдиною. Разом із канцлером Фрідріхом Мерцом він підтримує ідею про припинення вогню та гарантій безпеки. Роль Німеччини – це забезпечити Україні «тривалий та міцний мир» [50].

У серпні 2025 року в межах офіційного візиту до України Міністра оборони Німеччини Йоганна Вадефуля було передано черговий пакет допомоги підрозділам системи МВС: спецтехніку, яка допоможе розчищати завали і рятувати людей на місцях російських атак, засоби радіаційного, хімічного, біологічного захисту. Прикордонники отримали автівки для роботи мобільно – вогневих груп, які захищають об'єкти цивільної та критичної інфраструктури. В Україні працюють системи протиповітряної оборони IRIS – T, які українська держава отримала від Німеччини. Системи IRIS – T позитивно себе

zareкомендували. Тому українська влада наголосила міністру оборони Вадефулю на збільшення кількості постачання відповідних систем [50]. Про масштабний план посилення системи цивільного захисту України оголосив уряд Німеччини. На ці потреби виділять 10 мільярдів євро до 2029 року – це найбільші витрати за минулі десятиліття. Ці кошти витратять на нові пожежні і медичні машини, техніку для рятувальних служб, мобільні командні пункти. Спрямують кошти на розвиток цифрових систем зв'язку та попередження. В Україні всього залишилося 579 захисних укриттів, які вміщують менше півмільйона осіб. Тому планується оновити і створити укриття. Федеральне агентство з технічної допомоги, рятувальних служб та бундесверу планує провести спільні навчання. Окрім цього, необхідно поновити системи сирен, впровадити сучасні системи оповіщення через мобільні телефони.

Німеччина та вільна Європа підтримують Україну у боротьбі проти Росії. Допомога Україні є символічним актом і ще раз засвідчує, що Німеччина непохитна у своїй позиції і стоїть на боці України.

Вважається, що Німеччина та Франція -це кити Європейського Союзу. Франція надає допомогу українцям двома основними шляхами: як підтримка України у війні (фінансова та військова допомога) та як держава-прихисток (грошові виплати, тимчасовий захист, медична допомога). З перших днів війни Франція виділила 400 млн євро на гуманітарні проекти. Країна постачає Україні різні види озброєння: артилерійські системи, протитанкові ракети «Мілан», безпілотники. Французькі організації, такі як «France Secours Catholique» і «Secours Populaire» працюють над гуманітарною місією України. В жовтні 2025 року Україна отримає 14 пакет допомоги від Словаччини: інженерну та будівельну техніку, транспорт, машини для розмінування Vozena, засоби медичної евакуації. Литва приєдналася до ініціативи PURL та програми SAFE: закупівля американської зброї для України за кошти європейських союзників та НАТО, механізм оборонних кредитів, військова допомога, співлідерство в коаліції з розмінування, посилення протиповітряної оборони, відбудова України, допомога в будівництві укриттів в дитячих садках і школах, безпекова

онлайн-допомога. Литва разом з Україною спільно вироблятиме зброю та інвестуватиме в український ОПК.

Іспанія передасть Україні 70 генераторів перед зимовим сезоном 2025-2026 року. Іспанія робить внесок в програму PURL, закупівель американського озброєння європейськими країнами для України. Норвегія надає медобладнання та міст на 2 млн євро для Сумщини. У жовтні 2025 року Словенія приєдналася до ініціативи PURL і механізму SAFE – це гуманітарні проєкти і військова допомога Україні. За останні три місяці серпень – жовтень 2025 року країни – партнери закупили озброєння та техніку за «данською моделлю» на 1,25 млрд євро для Української держави. Через постійні атаки РФ на енергетичну інфраструктуру України, вийшло з ладу Газове та електричне обладнання. Тому Греція згодилася допомогти з придбанням газу на зимовий період.

Незважаючи на політичні погляди, релігію, етнічну приналежність люди безкорисно допомагають тим, хто потребує, хто є заручниками ситуації. Джерелом допомоги є ЄС, уряди та громадяни інших країн. На Сході України воєнний конфлікт ще не завершений. Міністри енергетики країн G7 засудили російські атаки на енергетичну систему України. Тому країни-члени ЄС продовжують працювати над наданням гуманітарної допомоги постраждалим [59].

2.6. Інтеграція та майбутній вступ України до Європейського Союзу

Євроінтеграція – це політика внутрішніх реформ у соціальній, політичній, економічній та правовій сферах. Це довготривалий складний процес. Протягом багатьох років відносини України та ЄС розвивалися поступово. Європейська інтеграція розглядається як стратегічна мета зовнішньої політики. В рамках певних обмежень, Україна завжди активно поводитися у відносинах з ЄС. Внутрішні та зовнішні фактори впливали на такі обмеження. Щодо європейських реформ, не завжди країна була спроможна взяти на себе такі зобов'язання через внутрішні проблеми. Існували суперечки між різними політичними партіями, які маневрували між Росією та ЄС. Росія

утримувала Україну в своїй політичній орбіті, не приймала повну автономію України, використовувала зв'язки, встановлені ще за радянських часів - це і були зовнішні впливи на державу. В той час ЄС був скептичним щодо свого розширення і не сигналізував про чітку європейську перспективу для України. Таким чином, не було довіри до України. Україна в очах своїх європейських партнерів сприймалася як така, якій бракувало згуртованості в суспільстві щодо пріоритетів зовнішньої політики та надійності.

Отже, щоб бути частиною Європи, велику роль відіграла Помаранчева революція 2004 року, попри тиск Росії, яка намагалася перешкодити європейському шляху України. Політичні еліти та громадянське суспільство чинили опір під час виборчого процесу і не дозволили обрати проросійського кандидата на пост Президента України. Європейське майбутнє вибрала держава для своїх громадян - такі були результати виборів. Україна зобов'язана проводити реформи – це збільшить її довіру від ЄС і прокладе шлях до визнання її права на європейську інтеграцію. Зміцнили внутрішні демократичні та реформаторські напрямки, застосовані до країни сусідства, інструменти ЄС. Переговори з ЄС прискорили реформи, які відповідають європейським нормам і стандартам, зміцнили інституційну спроможність України в таких сферах, як верховенство права і демократія, обмежили згубний ворожий російський вплив в довгостроковій перспективі [27]. У 2014 році підписали і набула чинності у повному обсязі Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. 26 квітня 2017 року – Безвізовий режим для України затвердили на засідання Комітету постійних представників ЄС (COREPER). Взаємна лібералізація торговельних обмежень підвищила стійкість держави і створила можливості для співпраці [96]. Україна зробила свій цивілізаційний вибір, втілила свої наміри. Україна у відносинах з ЄС сягнула найвищого ступеня активності після повномасштабного вторгнення Росії. 28 лютого 2022 року Президент Зеленський підписав заявку на членство в ЄС, під шаленим тиском війни. Завдяки співпраці, країни Євросоюзу мобілізували значні ресурси. Сильна присутність на міжнародній арені, ефективність України привернули більшу

увагу з боку глобальних партнерів і підвищили її привабливість. В умовах серйозних безпекових загроз, які постали перед Україною, були розпочаті переговори про вступ. Війна сприймається як виклик для євроінтеграційних зусиль, але це ключовий фактор, який зміцнює зв'язки з ЄС [65].

Внутрішні спроможності держави, протистояння російській агресії, зростаюче міжнародне визнання продемонструвала Україна завдяки зростаючій національній стійкості. Кремль не вирішив жодного поставленого завдання: ні визнання анексії Криму, ні визнання «громадянської війни» на Донбасі, ні бажаної федералізації України, ні підвищення статусу російської мови – цього не відбулося. Курс на НАТО і ЄС розглядається як безальтернативний.

В Україні, незважаючи на військові дії, відбуваються фінансові та політичні процеси, які позитивно впливають на євроінтеграцію [93].

Голова комітету Верховної Ради з питань фінансів, податкової та митної політики Данило Гетманцев зауважив, що для успішного вступу України в ЄС треба змінити систему оподаткування для великого бізнесу, переглянути модель єдиного податку. Ключові умови для євроінтеграції: реальне верховенство права однакове для всіх, справедливе оподаткування, рівні умови бізнесу, прозорі процедури. Підвищення податкових ставок в Україні на сьогодні не планується. Вони відповідають середньоевропейському рівню. Можливе зниження ставок у деяких секторах, якщо це не суперечить вимогам ЄС [35].

Президент України Володимир Зеленський підписав закон №12414, який за висновками європейських партнерів обмежує незалежність Національного антикорупційного бюро та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, підпорядковуючи їх рішенням генерального прокурора. Єврокомісія чітко вказала на свою позицію: закон суперечить переговорам про вступ до ЄС, загрожує незалежності НАБУ та САП. У Брюсселі нагадали українському уряду, що ключові умови для вступу в ЄС – верховенство права та боротьба з корупцією. Ухвалення цього закону може вплинути на подальшу фінансову допомогу з боку ЄС. Критично важливою умовою для вступу України до

Євросоюзу є незалежність антикорупційних органів, враховано всі зауваження щодо боротьби з корупцією, продовження реформ – так вважають європейські уряди. Через зміни до закону 12414 Євросоюз не має наміри призупинити фінансування Української держави. Законопроект, що гарантує незалежність антикорупційних органів, пообіцяв внести до парламенту Президент України. Він врахував критику міжнародних партнерів і громадськості, щодо посилення впливу генпрокурора на НАБУ і САП.

Відносини в майбутньому між Україною і ЄС включатимуть правову гармонізацію, взаємний прояв європейської і української активності [7]. Росія і надалі буде підривати суверенітет України і ставити під сумнів розширення ЄС. Європейський Союз і Україна повинні формувати свою двосторонню взаємодію. Цьому сприяє довга та успішна історія євроінтеграції Української держави: здійснені реформи, стійкість українського народу – як ключова роль у спротиві проти російської агресії. Україна продемонструвала правову здатність діяти на міжнародній арені, задіяла внутрішній політичний консенсус, показала згуртованість українського народу, стала привабливою для країн-членів ЄС, здобула довіру щодо виконання реформ, отримала визнання з боку Євросоюзу. Україна – легітимний, привабливий, надійний гравець. У формуванні реформ Європейського Союзу може зробити внесок Україна.

Однією з рушійних сил у відносинах Україна - ЄС є співпраця громадянського суспільства з політичними елітами. Громадянське суспільство забезпечує і просуває реформи [36]. Такий проєвропейський підхід дав поштовх європейській інтеграції України. Необхідно підтримувати міжнародну привабливість Української держави. Реформи та зусилля України щодо інтеграції повинні просуватися на рівні урядів по всій Європі.

Антивоєнні настрої дедалі частіше звучать у деяких державах-членах ЄС. Популістські сили закликають до припинення постачання зброї Україні, до переговорів з РФ, досягнення «миру за будь-якої ціни». Такі дії можуть спричинити дестабілізацію на східних кордонах Євросоюзу і постане загроза безпеки самої Європи.

Після війни, Україні потрібні будуть інвестиції для відбудови інфраструктури і економіки. Деякі країни-члени ЄС матимуть проблему неготовності виділяти кошти для відновлення України. Міграційні потоки з України до багатших країн ЄС може бути викликане низьким рівнем життя. Це спричинить відтік з України кваліфікованих працівників. Для Євросоюзу – це питання працевлаштування, соціальні виплати мігрантам.

В Європейському Союзі існують політичні рухи, які виступають проти розширення ЄС, проти вступу України в ЄС: Угорщина. Тому лідери Євросоюзу обережні щодо процесу інтеграції України. ЄС спільно з країнами-членами координує енергозалежність, військову допомогу Українській державі. Євросоюз займає ключову роль у післявоєнній відбудові України.

Звичайно, майбутнє Української держави в ЄС і НАТО. Але для вступу в ці структури пройдуть десятиліття. Посли Євросоюзу схвалили нову торговельну Угоду з Україною у вересні 2025 року. Верховна Рада України 08.10.2025 року ухвалила два євроінтеграційні законопроекти:

- Про законність та прозорість у діяльності органів місцевого самоврядування.
- Про створення виплатної агенції в аграрному секторі.

Виплатна агенція – основна інституція в реалізації Спільної аграрної політики ЄС. Через агенцію виплачуватимуть субсидії. Для отримання фінансової підтримки від ЄС за програмою Ukraine Facility Україна одержить 50 млрд євро.

26 країн-членів Європейського Союзу підтримують вступ України до європейської спільноти. Лише Угорщина блокує вступ України до ЄС. Внутрішні мотиви, пов'язані з майбутніми виборами – причина такої позиції Будапешта.

Важливо зазначити, що початок великої війни Росії проти України у 2022 році підштовхнуло Київ до подання заявки на вступ до ЄС [62]. Україна, яка проводить євроінтеграційні реформи, навіть при гібридній війні, заслуговує на чітку європейську перспективу. Отже, крім захисту демократії й прав людини,

поліпшення економічних зв'язків, повинна бути безпека – економічна, інфраструктурна, ідеологічна, особиста.

Висновки до 2 розділу

У ХХІ столітті агресія Росії – найстрашніша, найгеноцидніша війна. Конфлікт на Сході України є гібридною війною між Україною і Росією. Стираються з лиця землі міста та села України. Так ніхто і не зробив висновків із війни 1939-1945 років. Путін так розкрутив військову машину, що не може її зупинити. Його ціль незмінна – окупація всієї України. Він не може перемогти Україну, але не готовий програти війну з Україною, і тому продовжує непримиренне протистояння. Царство темряви хоче знищити територію свободи – українську націю, мову і культуру. Тому агресора треба зупинити. Санкції було введено до вищого військового керівництва Росії. До санкційного списку увійшли керівники підприємств ВПК, губернатори російських регіонів, командири військових частин. Обмеження запроваджені проти благодійних фондів, неурядових організацій РФ. Санкції стримують агресивність Кремля, гальмують розвиток російської економіки, є причиною її стагнації. Важливо закінчити війну справедливо, повернути дітей, зберегти суверенітет України. Євросоюз з країнами-членами надають гуманітарну допомогу та підтримують українських біженців. Угода про асоціацію між Україною та ЄС стала важливою подією для України. Створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом буде поштовхом для розширення зовнішньоторговельного обороту між ЄС та Україною, активним інвестуванням європейських країн в економіку України.

Фундаментальним напрямком політики ЄС щодо України стали питання гуманітарної допомоги. Було ухвалено рішення про військову допомогу, фінансування та технічну підтримку. Євросоюз виділив значні фінансові пакети для підтримки економіки України: бюджетна підтримка, відновлення інфраструктури, соціальні програми, житло для ВПО, освітні

послуги, медичні матеріали, продукти харчування. Масштабною є допомога Німеччини, Франції, Польщі.

Європейський Союз забезпечує надійною технічною і фінансовою підтримкою Україну для здійснення реформ. Реформи відіграють важливу роль у впровадженні європейських цінностей та норм на законодавчому та суспільному рівнях.

Санкції ЄС щодо РФ мають на меті стримати агресію, послабити політичний та економічний потенціал, а також продемонструвати міжнародну солідарність з Україною. Гуманітарна підтримка з початку війни є суттєвою, проте, вона має свої недоліки: відсутність центру управління, оцінка потреб постраждалих, безпекові ризики для доставки допомоги, бюрократичні бар'єри, недостатнє фінансування.

Таким чином, Європейський Союз підтримав інтеграцію України в європейські структури, надав їй статус кандидата на членство в ЄС у 2022 році та узгодив переговори про асоціацію. ЄС підтримав українських біженців, продемонстрував ефективну і швидку реакцію на кризу в Україні.

РОЗДІЛ 3. АКТУАЛЬНІСТЬ ПОЛІТИКИ ВІДНОСИН УКРАЇНА – ЄС НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

3.1 Безпекові гарантії для України, як основа важливого діалогу

Україна – Європейський Союз

Серія дипломатичних зустрічей міністрів оборони кількох десятків країн світу, що відбулися для прискорення та синхронізації надання військової зброї Україні для протистояння російській агресії та обговорення питань підтримання України після закінчення війни відбулися у форматі «Рамштайн». Зустрічі отримали назву за місцем проведення. Перша зустріч відбулася на базі Повітряних сил «Рамштайн» у німецькому місті Рамштайн-Мізенбах, що у федеральній землі Рейнланд-Пфальц. Повітряні сили США розміщені у місті Рамштайн – Мізенбах. Пізніше зустрічі відбувалися в рамках «Контактної групи з питань оборони України» (*Ukraine Defense Contact Group (UDCG)*). Це були різні формати зустрічей: онлайн, зустрічі у Брюсселі. «Рамштайн 2.0» був створений у квітні 2024 року Міністерством оборони. Особливість роботи цього формату полягало в тому, що його робота, переходить від індивідуальних рішень до коаліційного формату з допомогою Офісу підтримки коаліцій. Зустрічі у форматі «Рамштайн» називають створенням оборонної міжнародної коаліції. «Справжньою коаліцією вільного світу на підтримку України» назвав представник України в «Рамштайні» Олексій Резніков, міністр оборони України з 04 листопада 2021 року - 05 вересня 2023 року [62]. Ще її інші оглядачі називають антиросійською (антипутінською) коаліцією на кшталт Антигітлерівській коаліції під час Другої світової війни. Вона порівнюється з Тегеранською конференцією 1943 року за своєю історичною місією. Відомо, що Рамштайн 31 відбувся 15 жовтня 2025 року у Брюсселі. Це було засідання Контактної групи з оборони України. Україну представив міністр оборони (з 17 липня 2025р.) Денис Шмигаль. Зустріч міністрів оборони у форматі Рамштайн посилює військову допомогу Україні. Українська сторона запросила фінансову допомогу у розмірі 4 млрд доларів на

побудову 10 млн безпілотників у 2026 році. Головне завдання Рамштайну – забезпечити безперебійну військову та фінансову допомогу Україні, розвиток спільних ОПК, посилення протиповітряної оборони, затвердження нових військових проєктів задля зміцнення безпеки України та всієї Європи. Рамштайн (UDCG) за 8 місяців 2025 року забезпечив військової допомоги Україні на 50 млн фунтів стерлінгів.

Міністри оборони 31-го засідання Рамштайну 15 жовтня 2025 року затвердили:

- Швеція надасть 8 млрд доларів на безпекову допомогу Україні у 2026-2027 роках.
- Канада – 20 млн доларів на зимове спорядження та компоненти до ракет.
- Фінляндія готує 13-й пакет військової допомоги.
- Чехія – новий пакет на 72 млн доларів.
- Португалія - 12 млн доларів у британському фонді закупівлі озброєнь для України IFU.

Низка країн закупить зброю для Сил оборони України в українських виробників на 715 млн доларів.

- Норвегія – 600 млн на БПЛА, системи РЕБ та вибухівку.
- Канада – 8 млн на дрони-перехоплювачі.
- Нідерланди – 106 млн на ударні та розвідувальні БПЛА.
- Ісландія виділить 4 млн у межах «Данської моделі».
- В ініціативу PURL – будуть нові внески на загальну суму 422 млн доларів.
- Раніше Україні було надано: Норвегія: 100 млн фунтів на британський пакет, 5 млрд євро на підтримку у 2025 році та 1 млрд на боєприпаси й ППО. Німеччина: 4 системи IRIS, 300 ракет, 30 ракет для Patriot, 25 БМП Marder, 15 танків Leopard – 1, 100 тисяч артбоєприпасів. Всього до 2029 року – 11 млрд євро. Бельгія: 1 млрд євро на військову допомогу. Литва:

20 млн євро на боєприпаси. Данія: 25-й пакет допомоги – 900млн. євро. Естонія: 10 тис. артилерійських снарядів та сухпайки. Велика Британія: 450 млн.фунтів – дрони, радіолокаційні системи, ремонт техніки. Міністр оборони Нідерландів Рубен Брекельманс повідомив, що Нідерланди виділять 150 мільйонів євро на ППО для України. Норвегія лідирує в гарантуванні безпеки.

Хочу зауважити, що США та Велика Британія не є членами Євросоюзу, але ці країни теж приймають рішення. Країни-члени Європейського Союзу з ними консультуються, враховують їхню думку.

Таким чином, засідання Контактної групи з питань оборони Україні суттєво вплинуло на безпеку держави: зміцнило обороноздатність, підсилило військовий потенціал, збільшило фінансові можливості України.

«ЄС та держави-члени вже надали Україні військову допомогу на суму понад 63 мільярди євро з початку повномасштабної війни РФ в Україні, а в 2025 році – 25 мільярдів євро» – про це заявила висока представниця ЄС з питань закордонних справ і політики безпеки Кая Каллас на пресконференції за підсумками неформального засідання міністрів оборони ЄС у Копенгагені. Кілька держав-членів ЄС за останні дні взяли на себе нові зобов'язання. Каллас привітала таке рішення.

“Допомога Україні рятує життя. Ми повинні продовжувати посилювати наші зусилля”, — сказала Каллас [45]. Європейський фонд миру може надати фінансування для підтримки держави України. Цей фонд відшкодовує державам-членам ЄС витрати на зброю, придбану для України, в тому числі для підтримки ініціатив НАТО PURL (Prioritized Ukraine Requirements List). “Подальше блокування Європейського фонду миру не є виправданим. Необхідно швидко вирішувати це питання. Воно є важливим для співпраці між Європою та Сполученими Штатами з метою підтримки України. Двосторонні питання не повинні блокувати надання допомоги” — наголосила Каллас [45]. Зокрема, Кая Каллас обговорила з Президентом України Володимиром Зеленським енергетичні проблеми України, програму SAFE, заморожені

російські активи, прийняття 19-го пакету санкцій, оборонну підтримку, прийняття питання спецтрибуналу, шлях України до ЄС.

Слід додати, що у березні 2021 року був створений Європейський фонд для фінансування всіх заходів спільної зовнішньої політики та політики безпеки. Фонд пов'язаний із військовими та оборонними питаннями, щоб запобігати конфліктам. Він зобов'язаний зберегти мир та зміцнити міжнародну безпеку та стабільність. Також, Європейський фонд миру дозволяє ЄС фінансувати дії, спрямовані на зміцнення потенціалу країн, що не входять до ЄС. Регіональні і міжнародні організації, задіяні у військових і оборонних питаннях, теж можуть фінансуватися з фонду. Фонд мав загальну фінансову межу в 5 мільярдів євро в цінах 2018 року на період 2021-2027 років. Він є позабюджетним інструментом. Річні межі існують. Вони коливаються від 420 мільйонів євро в 2021 році до 1,132 мільярда євро в 2027 році. Внески держав - членів визначаються на основі ключа розподілу валового національного доходу. Через послідовні пакети підтримки, завдяки фонду, ЄС підтримує Збройні Сили України. Багато інших країн, таких як: Грузія, Республіка Молдова, Боснія і Герцеговина, Польща, Франція, Німеччина допомагають українській армії. Проводяться військові операції з підтримки миру під проводом Африки та багатонаціональних підрозділів, таких як Балканська медична оперативна група. В 2024 році 86% загальної фінансової стелі на 2021-2027 роки вже було виділено. Зазначимо, що 01 вересня 2025 року Президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн, під час візиту до Болгарії наголосила: «Болгарія робить внесок в оборону і безпеку як України, так і всієї Європи. Росія становить загрозу для Європи» [94]. Вона попередила про ризики і відзначила важливість безпеки східних кордонів. Європа повинна збільшити свої витрати на оборону, щоб відповісти на загрози. «Росія має заплатити за агресію. Зараз настала епоха переозброєння» - сказала Президентка Єврокомісії [94].

Важливо відзначити, що Болгарія з початку повномасштабного вторгнення надає Україні зброю. Ця країна має сильну оборонну промисловість. В країні виготовляють значні обсяги боєприпасів та вибухівки.

Ця зброя понад три роки допомагає Україні відбивати агресію, боротися за свободу. Українці щиро дякують народу Болгарії за солідарність та підтримку у найважчі часи. Відомо, що Польща також надала військової допомоги на суму майже 3,5 мільярдів доларів від початку агресії РФ. «Європа намагається закінчити війну якомога швидше, але не ціною капітуляції України. Держава Україна тоді може втратити незалежність» про це заявив канцлер Німеччини Фрідріх Мерц [50]. Канцлер нагадав про свої інтенсивні контакти з президентом США та Франції. Також говорив про підтримку обороноздатності України. Союзники обговорюють варіанти гарантій безпеки, якщо буде досягнуто мирну угоду між Росією та Україною. Тоді Україна збереже свою незалежність і свободу, а отже і позаблоковість. Європейські гарантії безпеки для України почнуть працювати відразу після закінчення гарячої фази війни. 04 вересня 2025 року у Парижі працювала Коаліція охочих. Засідання Коаліції охочих очолював президент Франції Еммануель Макрон. Хочу зауважити, що США та Велика Британія беруть участь у вирішенні багатьох європейських питань. Велика Британія у місті Свіндон на південному заході Англії у 2026 році відкриває найбільший у країні завод з виробництва дронів. З цими країнами Євросоюз постійно проводить консультації. «З президентом США ми узгодили позицію щодо початкового припинення вогню. Зрештою вона була відхилена Путіним під час зустрічі на Алясці. Тобто зараз припинення вогню - це вже мирна угода. Насправді йдеться про будь-яку форму - припинення вогню, перемир'я, мирний договір» – про це повідомив президент Франції Еммануель Макрон на спільній пресконференції з главою Української держави Володимиром Зеленським у Єлисейському палаці 04 вересня 2025 року [49]. «Щойно замовляють гармати - розгортаються гарантії безпеки» - сказав Еммануель Макрон [49]. Французький лідер наголосив, що гарантії безпеки – це не декларації про наміри.

Франція надасть Україні пакет військової допомоги на 195 мільйонів євро, який профінансують коштом відсотків від заморожених російських активів. Про це 09 вересня 2025 року сказав міністр Збройних сил Франції

Себастьян Лекорню. Ці гроші будуть використані для постачання 155-мм артилерійських снарядів, авіаційних бомб AASM, які використовують на українських винищувачах Mirage 2000 [90]. Ключовими пріоритетами в найближчі роки є виготовлення боєприпасів та радіоелектронна боротьба. Франція нарощує виробництво військової техніки, щоб підтримати власну армію і підтримати Збройні Сили України. Для цього важливо роботизація військ, розвиток штучного інтелекту, космічних технологій, виготовлення дронів. Легкі танки AMX-10RC і бронетранспортери VAB, які раніше використовувалися французькими військовими, доставлені в Україну. Французький уряд планує пришвидшити виробництво авіаційних бомб AASM до 2026 року, а випуск протитанкових ракет MBDA (Akeron MP) подвоїться вже у 2025 році. У сфері оборонної та військової промисловості Франції працюють компанії Thales і EOS, які будуть допомагати Україні з озброєнням. Зокрема, компанія Dassault Aviation збільшить випуск винищувачів Rafale з двох на місяць у 2025 році до чотирьох-п'яти у 2026 році. "Українська оборонна промисловість" та французька компанія Thales International SAS, яка спеціалізується на розробці системи для військового і авіакосмічного потенціалу, підписали угоду про розбудову спільного підприємства. У лютому 2025 року перші бойові літаки Mirage 2000, які передала Франція, уже прибули в Україну. Україна у січні 2025 року уклала контракт на отримання 12 самохідних артилерійських установок Caesar від франко-німецької оборонної групи KNDS. Ця компанія, KNDS, офіційно оформила 07 червня 2025 року створення дочірньої компанії в Україні і буде виробляти танки Leopard 2 та САУ Caesar. Французький автоконцерн Renault, який виготовляє автомобілі «RENO», допомагає Україні отримувати безпілотники. Тому зараз ЄС почали нарощувати потужності власних збройних виробництв. Найближчими тижнями кожна країна формалізує справжні гарантії безпеки. «Ми повинні будемо формалізувати мирні угоди. Це буде не лише мирна угода, а багатосторонній документ» – додав Президент Франції [49]. На засіданні Коаліції охочих 26 країн-учасниць погодились надати Україні гарантії безпеки.

Це стало першим конкретним рішенням за тривалий час: серед гарантерів, зокрема, Німеччина, Італія і Польща. Зазначається, що Прем'єр-міністр Великої Британії Кір Стармер вранці 04 вересня 2025 року віртуально долучився до зустрічі Коаліції охочих і сказав, що учасники Коаліції охочих висловили готовність постачати Україні ракети великої дальності. На сайті британського уряду повідомлялося: "Прем'єр-міністр також привітав заяви партнерів з Коаліції охочих про постачання Україні ракет великої дальності для подальшого зміцнення оборонних запасів країни" [81]. Кір Стармер додав, що Путіну не можна довіряти. Диктатор Путін продовжує затягувати мирні переговори, здійснює жорстокі напади на Україну. Останнім часом безрозбірливо атакує Україну, Київ. Ці атаки завдали значної шкоди будівлям Британської ради та делегації ЄС. Британія, хоч і вийшла з ЄС, але постачає Україні протитанкові системи NLAW, броньовану техніку, артилерію, ракети для системи ППО, навчає українських бійців, надає розвіддані. У жовтні 2025 року Велика Британія ввела жорсткі санкції проти Росії. "Група має непорушну обіцянку Україні, підтриману президентом США Трампом, і що зараз очевидно треба ще більше чинити тиск на Путіна з метою забезпечення припинення воєнних дій" – зазначив прем'єр-міністр Великої Британії, обговорюючи військові плани Коаліції охочих [81]. 17 вересня 2025 року на державному бенкеті у Лондоні з американським президентом Дональдом Трампом, Король Великої Британії Чарльз III закликав міжнародну спільноту не зволікати з допомогою Україні. Його промова прозвучала на тлі спроб Кремля зламати європейську єдність і зростаючої напруги у світі. Слова монарха набули політичної ваги. Він наголосив, що тиранія знову загрожує Європі. На підтримку України союзники повинні об'єднатися, щоб забезпечити мир і стримати агресора. Країнам Євросоюзу необхідно не допустити повторення трагедій минулого і зупинити ворога. Велика Британія і США спільно боролися проти диктатур у двох світових війнах. Співпраця між союзниками стала вирішальною для збереження спокою і миру на континенті. Чарльз переконував Трампа боротися з тиранією і не згортати підтримку Україні. Монарх

утримується від політики, але його слово має важливий вплив. Для України надзвичайно важливо почути заклик Короля до всього світу зупинити війну. Участь Чарльза у цьому дипломатичному процесі означає, що Лондон робитиме все, щоб зберегти трансатлантичну солідарність і не відступить від зобов'язань перед Україною [47]. Також Президент Америки Дональд Трамп шукає шляхи вирішення українсько-російської війни. Дружина Трампа, Меланія Трамп, підтримує зусилля свого чоловіка. Вона переживає за долю викрадених українських дітей. З цим питанням Меланія Трамп звернулася до Путіна - повернути на батьківщину дітей, але він її звернення проігнорував.

Лідери Коаліції охочих висловили сподівання на швидке поновлення переговорів. Подякували планувальникам за їхню роботу для забезпечення можливості «розгортання військ, у разі припинення вогню». Ці війська мають бути готові до розгортання в Україні наступного дня після того, як Україна та Росія досягнуть або угоди про припинення вогню, або мирної угоди. Іноземні війська будуть розгорнуті не на передовій, а поза лінією фронту, щоб запобігти майбутній російській агресії. 26 країн досягли згоди відправити сухопутні сили в Україну, погодилися сформувати «сили підтримки». Це будуть дві групи сухопутних військ. Одна група – навчання і надання допомоги українським воїнам, друга – формування сил стримування для недопущення нової російської агресії. До речі, обговорюється розгортання в Україні від 10000 до 30000 іноземних військовослужбовців. «Коаліція охочих» також окреслила шляхи участі у гарантіях безпеки для повоєнної України. Держави, які не мають власних збройних сил, можуть зробити фінансовий внесок у гарантії безпеки: шляхом фінансування виробництва української зброї. На жаль, реакція Росії на розміщення іноземних військ в Україні, звичайно, негативна. Путін залякує Захід, погрожуючи ударом по миротворцях. Еммануель Макрон заявив, коли північнокорейські війська були на території Росії, то РФ не питала дозволу в України. Так чому Українська влада повинна радитися з агресором Росією щодо розміщення миротворців на землях України. Путін не вирішує, які іноземні

країни можуть заходити в Україну для допомоги в обороні. Це вирішують самі українці [49].

Але не всі країни готові відправити війська. Так Греція заявила, що не відправлятиме своїх військ в Україну. Такої ж думки дотримується і офіційний Рим. Італія в рамках « коаліції охочих» не відправить своїх миротворців в Україну. Рим бачить інші механізми гарантій безпеки для України, завдяки договору, подібному до статті 5 НАТО: угода про взаємодопомогу, яка передбачає автоматичне втручання союзників, включаючи США, у разі нової агресії Росії. Уряд жовто-зелених Італії, тобто коаліція «Ліги» і «Руху 5 зірок», гостро критикували санкційний режим серед держав-членів ЄС. Українська оборонна промисловість NAUDI заявила, що Україна є частиною західної безпеки [55]. Отже, Україні потрібна постійна оборонна допомога для забезпечення справедливого та тривалого миру – заявили лідери Коаліції охочих. Навчання українських пілотів F-16 на дозвукових літаках та симуляторах розпочне Чехія у рамках пакета допомоги Чехії Україні. Офіційна Прага продовжуватиме постачати Україні боєприпаси. На чеські донати, 16 млн крон, для Darek pro Putina (Подарунок для Путіна) закуплять далекобійні ракети. Чеські активісти використовують ці гроші на закупівлю двох ракет «Фламінго». Чехія прихистила 500 тисяч українських біженців. Вони мають право на освіту, працевлаштування. Чеські волонтери залучені до збору продуктів харчування, одягу, коштів для військових. У жовтні 2025 року Нідерланди передали Україні протимінний корабель Alkmaar. До кінця 2025 року передадуть ще один такий корабель - це безпека Чорноморського регіону [16].

Президент України Володимир Зеленський підтвердив, що 26 країн погодилися надати Україні гарантії безпеки. Готуються документи щодо гарантій. Учасники Коаліції охочих скоординували позиції та обговорили компоненти гарантій безпеки. Головнокомандувачі армій і військові працювали над практичною рамкою. Партнери погодилися, що настав час перейти до політичної рамки. Кожна з 35 країн готова зробити свій внесок для

гарантування Україні безпеки. Представник США Стівен Віткофф, який брав участь у засіданні Коаліції охочих запевнив, що США також забезпечать підтримку зі свого боку [85]. Євросоюз запровадив 19-й пакет санкцій проти Росії. Працює над санкційними кроками також Японія.

Очевидно, що усі в світі, в Європі прагнуть завершити цю війну надійним миром і довготривалою безпекою. Адже, як зауважив Денис Шмигаль, міністр оборони України 17 липня 2025 року, що Україна сьогодні – це щит Європи [99]. Кожна країна бажає зробити внесок у гарантування безпеки на землі, на морі, у повітрі та в кіберпросторі. Країни скоординовують позиції та обговорюють компоненти гарантій безпеки. «Всі це розуміють і докладають не аби яких зусиль для встановлення миру і безпеки в Україні. Але ж, звичайно, головною гарантією безпеки є - сильна українська армія" — написав Зеленський під час зустрічі «коаліції охочих» у Парижі [41]. Центральним елементом гарантій безпеки була, є і буде сильна українська армія. Країни Коаліції охочих будуть фінансово допомагати армії. Навчання українських військових, фінансування, зброя, виробництво зброї – це можливості армії України. Все це забезпечує Уряд України і на цей рік, і через рік, через п'ять років, через десять років – як в умовах війни зараз, так і для гарантування безпеки потім. Уряд планує конкретні кроки для зміцнення армії України. У засіданні "Коаліції охочих" прийняли участь найбільша кількість країн за весь час. "Ситуація ускладнюється для російської економіки й для тих, хто торгує з Росією, тиск посилюється. Обговорювали нові санкції і також вторинні санкції, спеціальні тарифи в торгівлі, які можуть допомогти" –додав Президент України у телеграм-каналі 04 вересня 2025 року [41]. Одночасно відбулися нові кроки у відносинах Коаліції охочих та США. Було зазначено, що на кожен російський удар потрібна реальна відповідь. Важливим пунктом гарантій безпеки, який винесено в окремий пункт, є членство України в Європейському Союзі. Членство України в Європейському Союзі - це обов'язкові економічні гарантії безпеки: і політичні, і економічні, і геополітичні. Тому в нашому підході до гарантій безпеки це важливий пункт, який винесений в окремий пункт.

Очевидно, що робота з лідерами Коаліції охочих повинна мати певні результати для наближення миру й гарантування безпеки України, будівництва безпекової архітектури Європи. Гарантії безпеки для Української держави мають стати важливим чинником тиску на Російську Федерацію. Український президент Володимир Зеленський відвідав Данію 03 вересня 2025 року. Президент взяв участь у саміті Україна – держави Північної Європи і Балтії. Головне - відчутне посилення для України. Українська компанія FPRT з 01 грудня 2025 року буде виробляти ракетне паливо. У Данії будується завод з виробництва ракет та дронів для України. Це паливо використовується для ракет «Фламінго». На території НАТО будують перший завод українського збройного виробництва. Також Президент України повідомив, що Литва і Латвія разом з Україною будуть будувати оборонні підприємства. Варшава та Київ працюють над спільним проєктом по виготовленню безпілотників після вторгнення дронів на територію Польщі. Ця місія країн Європи є актуальною для гарантій безпеки Української держави [8].

Також 485 млн. доларів виділяють у 2025 році Данія, Норвегія і Швеція на закупку американської зброї. Фінляндія лідирує в ОБСЄ. Президент Александр Стубб має свою принципову позицію у підготовці заходів безпеки. «Гарантії безпеки для України мають означати готовність воювати проти Росії. Якщо європейські країни будуть реально з Росією воювати, а США нададуть надійну підтримку – це і є дієві гарантії безпеки. Путін зазнав невдачі у всіх своїх стратегічних цілях. Я не бачу майбутнього у РФ» [82]. Литва, Латвія, Естонія відчувають загрозу з боку Росії, тому надають значну кількість боєприпасів, зброї, військового обладнання. У 2022 році була створена European Union Military Assistance Mission in support of Ukraine (EUMAM Ukraine) - забезпечила підготовку українських військових, допомогла реформувати сектор безпеки. Активізувалася співпраця Європейського Союзу і України у сфері кібербезпеки, розвідки та інформації. Агенство (ENISA) Європейського Союзу посилює кіберзахист, покращує стійкість до кібератак [2].

Майбутнє у війні - за дронами. Україна виготовляє різні види дронів: «Сапсан», «Нептун», «Сармат», «Паляниця», «Зозуля», «Рута», «Лютий». Наразі у розробці новий морський дрон «Толока». Українські безпілотники Fire Point FP-1 можуть досягнути цілей на відстані 1500 км, мають складне програмне забезпечення і попадають точно в ціль. На початку жовтня 2025 року Україна почала використовувати далекобійні ракети українського виробництва «Фламінго» по території Росії для захисту своєї держави. Безпілотники і ракети – новітні технології сучасної війни. Вони необхідні Україні для боротьби з ворогом. Країни Європейського Союзу створять «Альянс дронів». ЄС і Україна – це гарантії безпеки для України і частина дорожньої карти ЄС. 6 млрд євро інвестує ЄС у «Альянс дронів» на підтримку України на початку 2026 року. Євросоюз використає досвід та інновації України для спільного розвитку. Найбільші гарантії безпеки - сильна оборонна промисловість та сильна українська армія. Радбез ООН 22 вересня 2025 року скликав позачергове засідання через порушення повітряного простору Естонії російськими винищувачами. На засіданні виступив глава МЗС України Андрій Сибіга. Він зазначив: «Росія займає місце постійного члена Радбезу ООН, руйнує безпеку і міжнародний мир, які мала б підтримувати. Єдиний спосіб захистити мир – це відповідь силою і єдністю, а також посилити підтримку України. Україна та Європа повинні мати єдиний повітряний щит, який захищатиме і Україну і країни Європи» [75].

23 вересня 2025 року відкрилася 80-та сесія Генасамблеї ООН. Президент України Володимир Зеленський виступив на Генасамблеї ООН. Він жорстко розкритикував ООН та попередив Європу про загрози. Нагадав, що ООН виявила безсилля: Судан, Сомалі, Палестина. Ситуація десятиліттями не змінюється, бо ООН обмежується лише заявами. Міжнародне право фактично не працює. Президент вказав на слабкість міжнародних інституцій і повільну реакцію світової спільноти на виклики. Перед обличчям агресії не можна зволікати. Володимир Зеленський закликав до дій – негайних рішень. Необхідно терміново захистити Україну і всю Європу [40]. Німеччина у жовтні 2025 року

зміцнила протиповітряну оборону України і надала ще дві системи протиповітряної оборони IRIS-T та велику кількість керованих ракет, а також переносних ракет протиповітряної оборони. У листопаді 2025 року Україна отримає дві системи ЗПК Patriot від Німеччини. Румунія з перших днів війни бере активну участь у підготовці українських військовослужбовців у межах програми Eumam та Interflex. В Румунії створений Європейський навчальний центр F-16, де українські пілоти беруть участь у льотних програмах. Eumam – військова місія допомоги ЄС. Interflex – програма підготовки українських військових за стандартами Королівських збройних сил Великої Британії. Нідерланди 10 млн євро спрямують на зміцнення кібербезпеки України. Ці гроші підуть на британську програму для захисту Української держави від кібератак. Для свого захисту Україні необхідні далекобійні ракети «Томагавк». Такі ракети є в США і в інших країнах. Але Сполучені Штати не поспішають дати добро. Вважають, що такі дії призведуть до ескалації з Росією. Україна постійно контактує з NSA європейських країн і вибудовує спільну позицію. NSF – це національна агенція з безпеки. 15 жовтня відбулося засідання Україна-НАТО. На ньому був присутній генеральний секретар НАТО Марк Рютте. Він наголосив: «Наша підтримка Україні є надзвичайно важливою і вона продовжуватиметься невпинно» [70]. 17 листопада 2025 року, в Бельгії, в штаб-квартирі Альянсу НАТО, Марк Рютте і Президент Фінляндії Александр Стубб домовилися збільшити країнами НАТО витрати на оборону та підсилити підтримку України. Греція, Франція, Іспанія до кінця 2025 року долучаться до оборонної підтримки. Ці країни готують новий пакет військової допомоги і придбають оборонне обладнання.

Таким чином, у вересні 2025 року Європарламент обговорив гарантії безпеки для України і ухвалив резолюцію - шлях до ЄС. Гарантією миру є міжнародна солідарність. Мир має бути справедливий і тривалий. В резолюції Європарламент закликав Українську державу не зупинятися на реформах і посилювати антикорупційну боротьбу.

3.2. Погляди в суспільствах країн ЄС на події в Україні

У найбільших країнах світу: Велика Британія, Франція, Німеччина, Італія, Іспанія, Нідерланди, Швеція мешкає близько 380 млн осіб – 75% від загальної кількості населення Європейського Союзу. Тому інститут світової політики вирішив провести в цих країнах опитування і дізнатися відповідь на поставлене питання.

Дослідження показало:

- 60% восьми країн-членів ЄС погоджуються, що в Україні відбувається збройний конфлікт, агресія Росії.
- 25% громадян ЄС думають, що цей конфлікт інспірований Заходом.
- Не знають, що відбувається в Україні п'ята частина мешканців восьми країн-членів ЄС.
- 53% опитаних громадян переконані, що в Україні відбувається громадянська війна.
- 54% вважають, що в Україні точиться війна з Росією [21].

Ці дані свідчать про те, що громадяни держав-членів ЄС, щодо конфлікту в Україні, не мають чітких уявлень. Воєнні дії, способи боротьби на Сході України, російські ракетні удари по всій території України – це все підстави називати російсько-українською війною. Сторони, які воюють, не є головними для більшості громадян ЄС – це і є прямим наслідком «гібридності» війни. 75% поляків вважають події на Донбасі війною, це найбільший відсоток у Європі. 46% у Франції, 49% у Великій Британії теж схиляються думки, що це війна зрежисована Росією. 61% німців, 59% в Італії, 58% в Нідерландах визначають протистояння на Сході України як громадянська війна. До речі, 25% європейських респондентів погоджуються, що конфлікт інспірований Заходом [33]. Тому офіційному Києву, українським медіа необхідно більш ширше висвітлювати події в Україні, щоб переконати європейців, що це відкрита війна між Україною і Росією.

За результатами опитувань Eurobarometer 74% громадян Євросоюзу підтримують надання гуманітарної допомоги Україні. У Нідерландах, Норвегії, Ірландії, Португалії ця підтримка перевищує 90%. В Угорщині, Словаччині, Греції підтримка нижча [33].

Події в Україні стали викликом для Північноатлантичного Альянсу, зміцнили європейські оборонні структури і тіснішу співпрацю через спільні військові навчання. Також ЄС зменшив залежність від російського газу і нафти. У 19-му пакеті санкцій проти Росії чітко прописано – відмовитися Європі від енергоносіїв з Росії. На сьогодні країни Європейського Союзу збільшили імпорт скрапленого газу з США, Катару та створили програми з диверсифікації джерел енергопостачання. Через війну в Україні посилилися дипломатичні зусилля ЄС на глобальній арені. ООН, G7, Міжнародний кримінальний суд активно долучилися для притягнення РФ до відповідальності [42]. США, Канада, Японія активно працюють з країнами-членами ЄС над зміцненням відносин. Сильну підтримку Києву на політичному, економічному, військовому рівнях висловили більшість країн ЄС. Польща прийняла найбільшу кількість біженців і активно постачає гуманітарну і військову допомогу. Німеччина надала Україні зброю і фінансову допомогу. У відповідь на вторгнення, Німеччина зупинила запуск газопроводу «Північний потік-2». Президент Франції Еммануель Макрон виступав за мирні переговори на міжнародній арені. Латвія, Естонія, Чехія надали допомогу біженцям через волонтерські організації [8]. Події в Україні 24 лютого 2022 року продемонстрували масштабну солідарність і підтримку українського народу міжнародною спільнотою. Мільйони громадян всієї Європи вийшли на мітинги, демонстрації, флешмоби проти політики і агресії Москви. В Лондоні, Берліні, Парижі, Варшаві, Празі відбулися протести на підтримку України. На початку війни жителі Польщі, Німеччини, Франції, Чехії, Фінляндії, Швеції надавали моральну і матеріальну підтримку українським біженцям: пропонували їм роботу, житло, медичні послуги. Волонтерські групи організували збір гуманітарної допомоги – продуктові набори, медичне обладнання, товари

першої необхідності. Румунські та польські волонтери відправляли конвої допомоги на кордони і доставляли вантажі в Україну. Багато волонтерів з міжнародних організацій «Лікарі без кордонів», Червоний Хрест вирушили в Україну для надання допомоги пораненим та евакуації цивільного населення в безпечні місця. З країн Євросоюзу працювали медичні волонтери в польових шпиталях, надавали допомогу пораненим, транспортували хворих. Технічні фахівці підтримували країну через онлайн-платформи: організували інформаційну кампанію на підтримку України та її кіберзахист [1]. Значні пожертви зробили заможні люди, меценати, бізнесмени з інших країн Європи і світу. Відомі американські особи – Джордж Сорос, Джефф Безос, Ілон Маск піклувалися про надання допомоги Україні. Маск надав українським воїнам доступ до супутникового інтернету через систему Starlink. В зоні бойових дій система Starlink необхідна для підтримки зв'язку. Міжнародні корпорації: Apple, Microsoft, McDonald's, Google на знак протесту проти російського вторгнення, покинули російський ринок. Багато міжнародних кампаній надають логістичну і фінансову допомогу Україні. Активізувалася підтримка Україні від підприємців, волонтерських організацій, приватних громадян. Вони збирають мільйони євро через краудфандингові платформи. Краудфандингові платформи – онлайн-майданчики, які залучають кошти від багатих людей, спонсорів для реалізації своїх ідей. Ці платформи взамін надають винагороду, просто свою підтримку або частку в кампанії. Популярні міжнародні майданчики – Kickstarter та Indiegogo. В державах Євросоюзу впроваджуються соціальні та освітні програми для українців. 500 тисяч українських дітей – біженців інтегровані в місцеві школи і отримують освіту на рівні з місцевими учнями. Польща прийняла студентів з України, де вони продовжують навчання у вузах. Доступ до ринку праці отримали працюючі біженці з України. Понад 200 тисяч українців працевлаштовані в Польщі офіційно. Країни ЄС, з початку війни, через механізм цивільного захисту доставили 10 000 тонн медичної допомоги: медичне обладнання, медикаменти. А також надали спеціалізовану медичну допомогу в лікарнях Європи 10 тисячам українців [7]. Підтримка

через культуру та мистецтво є грандіозною і важливою. Європейські музиканти, митці, письменники, актори проводять концерти, благодійні заходи, вистави, висловлюючи свою підтримку українському народу. Pink Floyd, Rammstein, Metallica, BTS, Blackpink, Maneskin – міжнародні музичні гурти, які виступають на підтримку України. Вони проводять благодійні акції, на концертах виступають із синьо-жовтими прапорами, збирають кошти та висловлюють свою солідарність з Україною через соціальні мережі. Багато знаменитостей Європи і світу підтримали Україну в боротьбі проти агресії РФ:

- Дженніфер Лопес - американська акторка, співачка, модельєрка.
- Меган Маркл - американська модель, акторка, дружина британського принца Гаррі, герцогиня Сассекська.
- П'єр Рішар - французький актор театру і кіно, режисер.
- Арнольд Шварценеггер – американський кіноактор, бізнесмен.
- Джордж Клуні – американський актор, сценарист, продюсер.

Висловила солідарність з українцями і засудила російську агресію британська дитяча письменниця, сценаристка, філантроп – Джоан Роулінг. Її благодійна організація піклується про дітей - біженців, які постраждали від війни: надає житло, медичну допомогу, одяг. Марина Абрамович – перфоманс-артистка з Сербії організувала арт-проекти та виставки у Нью-Йорку. Всі зароблені кошти спрямувала на допомогу Україні. З перших днів війни, німецький актор, Тіль Швайгер, організував збір коштів для розміщення біженців в Німеччині [36]. Голівудський актор, з українським корінням, Лієв Шрайдер є амбасадором благодійної платформи UNITED24. UNITED24 – платформа, яка збирає пожертви від благодійних організацій. Він займається проектом Support Humans – ініціативою щодо створення військового госпіталю для поранених українських воїнів. Лієв Шрайдер підтримує платформу UKRAINE NEEDS UOU – це цілодобові психологічні консультації українців, що особливо необхідні в цей важкий час. Також допомагає українським біженцям у Польщі.

Королівська сім'я Великої Британії підтримує Україну морально і фінансово. Фонд Archwell, сім'ї принца Гаррі, перерахував кошти благодійній організації України. 12 вересня 2025 року принц Гаррі вдруге прибув в Україну. Він зустрівся з українськими ветеранами і підтримав їх. 01 жовтня 2025 року, щоб привернути увагу до українських дітей, які постраждали від російської агресії, Київ відвідала рідна сестра короля Великої Британії принцеса Анна. Вона зустрілася з дітьми, які пережили окупацію рідних населених пунктів. Її Королівська Високість Принцеса Анна захищає права дітей і спілкується з поверненими з полону дітьми. З російського полону вдалося повернути 1654 дітей.

На початку листопада місяця 2025 року, американська акторка Анджеліна Джолі (оскарносна зірка), відвідала український Херсон і Миколаїв в рамках гуманітарної місії. Вона побувала в медичних закладах цих міст. Потім приїхала до міста-героя Павлограда Дніпропетровської області з метою підтримати місцеву економіку. Очевидно, що світові знаменитості вболівають за український народ і допомагають Україні в її боротьбі за свою незалежність.

Отже, Україна отримала неабияку підтримку на глобальному рівні. Громадські організації, бізнес, приватні особи, уряди країн ЄС мобілізувалися швидко і масштабно. Європейці і сьогодні підтримують Україну фінансово, політично, ідеологічно.

Висновки до 3 розділу.

Політика ЄС в період збройного втручання східного сусіда займає важливе місце як для України так і для безпекової архітектури Європи.

Україна виграє на політичному, ідеологічному, дипломатичному фронтах. Головним є - безпека, гуманітарна допомога, інтеграція біженців, військове оснащення, підтримка світової спільноти. Громадська реакція в країнах ЄС на вторгнення в Україну була підтримуюча. У багатьох європейських країнах проходили хвилі протестів та кампанії солідарності з Україною.

Безпековий вимір – основний пріоритет відносин Україна – ЄС. Безпекова складова була, є і буде відігравати ключову роль у відносинах між Європейським Союзом і Українською державою, особливо це актуально зараз з початку вторгнення Росії. Раніше безпекові питання не були домінуючими, а на даний час стали головними. ЄС переглядає свою безпекову стратегію і підсилює оборону.

Після 24 лютого 2025 року, Україна впроваджує оборонні реформи, які підвищують боєздатність ЗСУ, застосовує стандарти Північноатлантичного альянсу у військовій діяльності. Українське військове керівництво адаптує свої доктрини до нових реалій війни: інформаційні операції та кібервійну, інтеграція сучасних технологій, можливості використання тактик та зброї, пошук стратегії, де значна різниця у військовій силі. Україна оновлює свою армію, отримує новітні дані розвідки та засоби комунікації, нові системи протиповітряної оборони та безпілотних літальних апаратів. Країна розвиває власні потужності з виробництва озброєння.

Західні партнери надають техніку та навчають українських військових. Ключовим аспектом співпраці з ЄС залишається оборонна реформа. Україна інтегрується до європейської колективної безпеки: миротворча місія, військові навчання з арміями країн ЄС. У майбутньому Україна може приєднатися до спільних оборонних ініціатив, таких як PESCO (Постійне структуроване співробітництво) – це спільні оборонні проекти ЄС.

Російський імперіалізм становить загрозу для безпеки Європи та світу. Тому безпека традиційно залишається основою для національних держав та НАТО. Зараз Євросоюз створює спільні військові підрозділи, будує оборонні заводи, збільшує витрати на оборону через Європейський оборонний фонд. Північноатлантичний альянс разом з країнами-членами Європейського Союзу співпрацює через спільні військові навчання, виробництво озброєння, зокрема щодо протиповітряної оборони та безпілотних технологій.

Таким чином, безпекова співпраця між Україною та Європейською стороною у майбутньому орієнтована на інтеграцію України у європейську

систему безпеки, зміцнення обороноздатності Української держави, забезпечення колективної безпеки Європи. Європейські держави створюють довгострокові інструменти для стабільності і розвитку безпечного європейського простору. На мою думку, у цьому європейському просторі обов'язково знайдеться місце Україні.

ВИСНОВКИ

У період з 1990-х до початку 2000-х років Україна прагнула зміцнити свої зв'язки з ЄС, але процес інтеграції не був таким швидким. Але з приходом Віктора Ющенка, прихильника Західного вектора, євроінтеграційний курс набув більшої чіткості.

Мета Української держави – вступ до Європейського Союзу. Ключовим незмінним пріоритетом зовнішньої політики України – це євроінтеграція. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом – основний стратегічний документ для реалізації цього курсу. Забезпечення стабільності та розвитку держави, що відповідає європейським стандартам – головний курс України. Виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС наближає Українську державу до європейських норм і стандартів. Україна здійснила значні євроінтеграційні зміни в багатьох сферах суспільного та економічного життя. 28 лютого 2022 року, після початку повномасштабної війни, Україна подала заявку на членство в ЄС. Це був важливий крок для збереження євроінтеграційних досягнень. Важливим етапом у зміцненні відносин із ЄС став період анексії Криму та війна на Донбасі. Європейські лідери засудили дії Росії та закликали до припинення бойових дій. Євросоюз переглядає свої підходи до здійснення безпеки України, а також власної безпеки та оборони. У березні 2022 року, у Версалі на неформальному Саміті, лідери ЄС підтвердили, що Україна належить до європейської сім'ї. 23 червня 2022 року Європейська Рада ухвалила історичне рішення: надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС. Для Української держави почався новий етап європейської інтеграції.

Євросоюз вперше за всю свою історію існування активував «Директиву про тимчасовий захист», що дозволяє отримати статус українським біженцям: доступ до ринку праці, освіти, медичні послуги, право перебування в країнах ЄС. Від розвитку подій в Україні залежатиме подальша допомога ЄС. Єврокомісія уже працює над процесом відбудови інфраструктури, зруйнованих шкіл і медичних установ після завершення бойових дій.

Основним викликом для ЄС є подолання енергетичної залежності від РФ. Політика енергетичної диверсифікації, пошук альтернативних постачальників газу, розвиток відновлювальної енергетики на даний час посилилася

Україна працює з міжнародними організаціями, використовує дипломатію задля найшвидшого відновлення миру та справедливості. Ефективною в міжнародній дипломатії є політика ЄС в координації зі США.

В результаті, Київ має завдячувати партнерам, ЄС та США за всебічну допомогу. На початку війни обмеження мали бути усеохопні та жорсткіші. Тоді Україна і Захід мали б менше втрат та загроз з боку Москви. Наміри Путіна не змінилися і до сьогодні – знищити українську державність, підірвати єдність і стабільність ЄС, внести розкол в американське суспільство. Україна повинна послідовно орієнтуватися на Європу, її демократичні цінності, підсилювати свої Збройні Сили, розвивати економіку, боротися з корупцією. Треба активніше реалізовувати все, що посилює Україну: програму PURL, програму SAFE, тиск на Росію, військову підтримку України, співробітництво, фіналізацію гарантій безпеки. Проти Росії введені міжнародні та українські санкції, які послаблюють економіку агресора. Очевидно, що найефективніші і найкращі санкції – це Збройні Сили України, це робота українських безпілотників і ракет, які пошкоджують військові заводи, НПЗ, російські склади з боєприпасами, оборонні заводи РФ. Безпілотники і ракети послаблюють економіку РФ, не дозволяють військовій машині розвиватися. Потрібні рішучі дії, щоб Росія погодилася на дипломатію. Путін у війні взявся за надто складне завдання і недооцінив українців. За таких умов Українська держава переможе, поверне Крим і Донбас.

Отже, Україна зупинила агресора і стримує його. Зміцнення Збройних Сил, їхня модернізація та оснащення новітніми зразками зброї та військової техніки залишаться пріоритетом держави. Збройні сили України – це справжні титани, які стоять на сторожі своєї держави. Новітні технології дають поштовх нашій науці і промисловості. Критерієм успіху реформ правоохоронних органів

буде довіра до них населення України, реальне відчуття і можливість безпеки кожного. Важливий центр світової дипломатії, учасник міжнародних відносин – це Україна. Створено потужну трансатлантичну коаліцію на підтримку України. Українська держава захистила свій європейський та євроатлантичний вибір і довела, що європейська та євроатлантична Україна – це запорука стабільності та безпеки в Європі. Україна підписала Угоду про асоціацію та створила зону вільної торгівлі з ЄС, відмовилася від російського газу, не дозволила країні-агресорці зруйнувати економіку. Українці отримали безвіз із країнами ЄС. В Україні створена Православна церква України. Жодна країна, яка не є в НАТО, не має таких тісних відносин з Альянсом, як сьогодні Україна. Почала зростати економіка, після кількарічного спаду, спричиненого російською агресією. Зростання економіки відбулося завдяки зусиллям влади з макрофінансової стабілізації. Євросоюз надав Україні економічної допомоги на мільярди євро, яка надходить своєчасно.

Країни Балтії та Польща активно підтримують Україну технологіями і зброєю. Однак, ЄС має низку прогалин у своїй політиці щодо ситуації на українській території. Наявна складність у швидкому постачанні військової допомоги. Не всі країни ЄС однаково підходять до питання військової допомоги. Такі країни як, Німеччина та Угорщина виявляють обережність у наданні летальної зброї і вважають, що це призведе до ескалації конфлікту. Європейські країни не завжди готові передати Україні сучасну зброю, адже це може послабити їх власну армію. Деякі європейські держави не мають достатніх запасів військового обладнання, не зовсім розвинена логістична інфраструктура, небезпечно перекидати військову техніку через кордони ЄС. Кожна країна піклується про безпеку своєї території.

Слід наголосити на ще один виклик – це втома від війни. У суспільствах країн Євросоюзу зростає напруженість, внутрішні економічні та соціальні проблеми, інфляція, енергетична криза, зростання цін, соціальна нерівність. Уже на жовтень місяць 2025 року Польща демонструє не готовність приймати українських біженців через соціальну напругу. Поразка України у

війні спровокує потік нових міграційних криз і загроза тероризму. Помічено відсутність у ЄС чітких планів для відновлення України після конфлікту. Однак, ЄС розробляє стратегію для підтримки відновлення України після війни. З такими міжнародними партнерами, як G7, МВФ, Світовий банк Євросоюз працює над конкретними планами відносно відновлення України.

Таким чином, Євросоюз переглядає свою безпекову стратегію, поглиблює співпрацю з НАТО, посилюється східний фланг Північноатлантичного альянсу, підвищується готовність військ, підсилюються оборонні ініціативи.

Проте, Росія постійно провокує європейські країни: залітають безпілотники, авіація РФ порушує повітряний простір, російські танкери заходять у територіальні води інших країн. Санкції суттєво послабили економічний потенціал РФ. Союзники повинні тиснути на Росію, щоб вона погодилася на мир.

Політика Євросоюзу виявилася ефективною в міжнародній дипломатії. Загалом, дії Європейського Союзу, після російського вторгнення, стали потужним інструментом для підтримки України в її боротьбі за незалежність. Від рішучості Європейського Союзу в умовах постійної ескалації та затяжного конфлікту залежить успіх України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. EU support for Ukraine. URL: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-support-ukraine_en
2. EU-Ukraine relations and the security situation in the country. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/698907/EPRS_BRI\(2022\)698907_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/698907/EPRS_BRI(2022)698907_EN.pdf)
3. EU response to Russia's war of aggression against Ukraine. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-response-ukraine-invasion/>
4. From the 2014 Annexation of Crimea to the 2022 Russian War on Ukraine: Path Dependence and Socialization in the EU–Ukraine Relations. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/jcms.13572>
5. How the EU helps refugees from Ukraine. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-response-ukraine-invasion/refugee-inflow-from-ukraine/>
6. Refugees from Ukraine in the EU. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/ukraine-refugees-eu/>
7. Russia, Ukraine and European Integration.
URL: <https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/56/he01-04.pdf>
8. The Baltic response to Russia's invasion of Ukraine. URL: <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/baltic-response-russia-s-invasion-ukraine>
9. The Crimean Factor: How the European Union Reacted to Russia's Annexation of Crimea. URL: <https://warsawinstitute.org/crimean-factor-european-union-reacted-russias-annexation-crimea/>
10. The War in Ukraine — Crimea and the Donbas. URL: <https://guides.lib.uconn.edu/ukraine/crimea-donbas>
11. The war in Ukraine reshapes EU-NATO complementarity. URL: <https://tepsa.eu/analysis/the-war-in-ukraine-reshapes-eu-nato-complementarity/>
12. The War in Ukraine and the Future of EU. URL:

- <https://bridgenetwork.eu/publication/the-war-in-ukraine-future-of-eu/>
13. Ukraine and Russia at War. URL: <http://reuters.com/world/ukraine-russia/war>
 14. Ukraine: Conflict at the Crossroads of Europe and Russia. URL: <https://www.cfr.org/backgrounder/ukraine-conflict-crossroads-europe-and-russia>
 15. Ukraine war: Is Europe doing enough to help against Russia? URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-68514995>
 16. Wars and elections: How European leaders can maintain public support for Ukraine. URL: <https://ecfr.eu/publication/wars-and-elections-how-european-leaders-can-maintain-public-support-for-ukraine/>
 17. What has Hungary's Orban got against Ukraine? URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-67725570>
 18. Антонович М. Міжнародне право: навчальний посібник. /М.Антонович. – Київ: Юрінком Інтер, 2021. -384с.
 19. Беззуб І. Сучасний стан і перспективи української євроінтеграції. URL: <https://goo.ge/Xt/oab>
 20. Бурейко Н. Акторність України щодо Європейського Союзу у часи війни. URL: <https://prismua.org/ukraines-actorness-in-relation-to-the-eu-in-times-of-expert-perceptions-and-insights/>
 21. Війна на Донбасі очима європейців: де є проблеми і що варте уваги МЗС. URL: <https://www.evrintegration.com.ua/articles/2015/11/4/7040279>
 22. Війна Росії проти України: фінансування ЄС військової допомоги Україні. URL: https://ukraine.europarl.europa.eu/cmsdata/250333/0128_1258008_EPRS-AaG-729301-EU-financing-military-assistance-Ukraine-FINAL-ForTrad.pdf
 23. Гаврилюк О.В. Сучасні санкції: дипломатичні та економічні важелі/ О.В.Гаврилюк// Науковий вісник Дипломатичної академії України. Економічні науки. – Київ, 2015. Вип.22, ч.3: Зовнішня політика і дипломатія: традиції, тренди, досвід. – С.176-183.

24. Горбулін В. Зовнішнє управління Росією: міжнародний досвід та місія України. /В.Горбулін, Є.Бершеда// Голос України. – Київ, 2021. – 13 лист.
URL: <http://www.golos.com.ua/article/353375>
25. Горбулін В.П., Власюк О.С., Лібанова Е.М., Ляшко О.М. Збройний конфлікт в Україні у термінах геополітики. 2016. 61-86 с.
26. Горюнова Є. Санкції США та ЄС проти російської федерації в контексті деокупації Криму /Є.Горюнова// Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. – Львів, 2020. – Вип. 29 – С.169-175.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlu_fps_2020_29_25
27. Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу: Навчальний посібник/ І.А.Грицяк// - К.: К.І.С., 2004. -260 с.
28. Гуманітарна допомога Україні під час російського вторгнення. Вікіпедія.
URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Гуманітарна_допомога_Україні_під_час_російського_вторгнення
29. Гуманітарна допомога та цивільний захист як напрям діяльності ЄС для сприяння міжнародного миру й безпеці. URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/86>
30. Директива Ради 2001/55/ЄС. Про мінімальні стандарти для надання тимчасового захисту у разі масового напливу переміщених осіб та про заходи, що сприяють збалансованості зусиль між державами-членами щодо таких осіб. URL: https://ips.ligazakon.net/document/MU_01293?an=2
31. Діяльність в рамках ООН. URL: <http://ukraineun.org/ukraine-and-un/>
32. Допомога внутрішньо переміщеним особам. URL: <http://redcros.org.ua/idps/>
33. Думка країн-членів ЄС щодо ситуації на Сході України. URL: http://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/МАТЕРІАЛИ_СТУД._ДИСПУТУ_2017.pdf
34. Євроінтеграція в умовах війни: виклики і перспективи. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL->

7.pdf

35. Євроінтеграція в дії: головні події та зміни за липень. URL: <http://irf.ua/evroin-tegracziya-v-diyi-golovni-podiyi-ta-zminy-za-lypen/>
36. Європейська інтеграція України в умовах війни Росії проти України: роль академічних та громадських спільнот. 2023 рік, Рівне. 14-18 с., 20-21 с., 34-36 с. URL: <https://aprei.com.ua/wp-content/uploads/2023/12/Materialy-miznarodnoyi-konferencziyi-APREI-Rivnenskyj-derzhavnyj-gumanitarnyj-universyte>
37. ЄС-Росія: міфи про санкції. URL: <https://zn.ua/ukr/international/yes-rosija-mifi-pro-sankciyi.html>
38. Євросоюз зі свого спільного фонду виділяє додаткові 433 млн євро трьом країнам на підтримку біженців з України. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/846288.html>
39. Єрошенко О.О. Сучасний новітній довідник. Гуманітарні науки. – Донецьк: ТОВ с 91 «Глорія Трейд», 2014. -560с.
40. Зеленський В.О. виступив на Генасамблеї ООН. URL: <http://ukrinform.ua/rubric-politics/40400-zelenskiy-rozpochav-vistup-na-genasamblei-onn.html>
41. Зеленський Володимир розповів про результати засідання «Коаліції охочих» 04 вересня 2025 року. URL: <http://armyinform.com.ua/2025/09/04/volodymyr-zelenskiy-rozpoviv-pro-rezultaty-zasidannya-koalicziyi-ohochyh>
42. Зібрання актів європейського права. -К.: Ред.журн. «Право України», 2013. – (Дод. до юрид.журн. «Право України»). Вип. 2: Європейський Союз/упор. К.В.Смирнова; за заг. ред.В.І.Муравйова. -2013. -1064 с.
43. Історія відносин Україна-Європейський Союз. URL: <http://arm.navs.edu.ua/books/eulaw/info/lec9.html>
44. Каллас Кая. Росія не повинна отримати заморожені активи назад без виплат репарацій Україні. URL: <http://ukrinform.ua/rubric-politics/4031049-rosia-ne-povinna-otrimati-zamorozeni-aktivi-nazad-bez-viplat-reparacij-ukraini->

kallas.html

45. Каллас Кая розповіла, на яку суму ЄС надали Україні військової допомоги. URL: <https://susplne.media//1102626-kallas-rozpovila-na-aku-sumu-u-es-nadali-ukraini-vijskovoї-dopomogi/>
46. Копійка В.В. Європейський Союз: заснування і етапи становлення. Навч. посібник /В.В.Копійка/, Т.І.Шинкаренко. – К.: Ін Юре, 2001. - 448с.
47. Король Чарльз на зустрічі з Трампом заявив про підтримку Україні. URL: <http://pravda.com.ua/news/2025/09/17/7531352/>
48. Крамар О. Від стримування до знищення. /О.Крамар// Укр.тиждень. – Київ, 2018. - №40 (568). – с.23-26
49. Макрон Е. Підготовка гарантій безпеки для України завершена. URL: <https://dw.com/uk/makron-pidgonovka-garantij-bezpeki-dla-ukraini-zaversena/a-73873819>
50. Мерц Фрідріх. За яких умов Європа не погодиться на завершення війни в Україні. URL: <https://www.obozrevatel.com/ukr/politics-news/> (Інтерв'ю Телеканалу ZDE 31 серпня 2025 року)
51. Мерц Фрідріх. Євроінтеграція України - ключовий важіль відновлення та економічного дива. URL: <http://ukrinform.ua/rubric-vidbudova/4013617- /evrointegracia-ukraini-e-vazlivim-vidnovlenna-merc.html>
52. Міністри фінансів G7 обговорили посилення економічного тиску на Росію. URL: <http://ukrinform.ua/rubric-economy/4036003-ministri-finansiv-G7-obgovorili-posilenna-ekonomichnogo-tisku-na-rosiu.html>
53. Монографія «Гібридна війна». Донецький національний університет імені В.Стуса.
54. Моцик О. Міжнародні санкції проти Російської Федерації як інструмент тиску та покарання за агресію проти України й інші міжнародні злочини. /О.Моцик// Україна дипломатична. – Київ, 2020. – Вип. 21. – С.744-754 URL http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrdip_2020_21_66
55. NAVDI: Національна асоціація оборонної промисловості України. URL: <http://naudi.com.ua/uk>

56. Негода А.В. Правове регулювання запровадження санкцій міжнародними організаціями /А.В.Негода//Економічні санкції у сучасному світовому господарстві: монографія/Шнарков О.В.,Філіпенко А.С.,Заблоцька Р.О. Київ. нац. ун-т ім.Тараса Шевченка.- Київ, 2019. – С.82-103
57. Нечипорук К.О., Щерба Р.І. Угода про асоціацію України та ЄС: процес укладення угоди та його наслідки для України. URL: http://visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/22_3_2018/ua/3.pdf
58. Огризко В. «Паперові принципи» та санкції //День. – Київ, 2014. – 10 вересня (№167). - с.3
59. Офіційний сайт ЄС в Україні. URL: <http://eu.ukraine.coop.net>
60. Офіційний сайт Європейської статистики. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat>
61. Офіційний сайт Міжнародного центру перспективних досліджень. URL :<http://www.icps.com.ua>
62. Перепелиця Г.М. «Позитивістський підхід в оцінці сучасного російсько-українського конфлікту», 2017, 136-15.URL: http://www.irbis-nbu.gov.eu/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I2IDBN=LINK&P2IDBN=UJRN&Z2ID=&
63. Перепелиця Г.М. Своєю торгівлею з Кримом та іншими окупованими територіями ми самі підриваємо режим санкцій. /Г.Перепелиця// День. – Київ, 2016. – 25 жовтня (№192).
64. «Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: наслідки, завдання та перспективи». Аналітична записка. URL:<http://www.nis.gov.ua/articles/1500/>
65. Пирожков С.І., Хамітов Н.В. Війна і мир в Україні: шляхи до реальної перемоги і розвитку. URL: <http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi->

- bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=vnanu_2022_9_7
66. Про нас. Україна. Червоний Хрест. URL: <http://redcross.org.ua/about-urcs/>
67. Про УВКБ ООН в Україні. URL: http://help.unker.org/ukraine/uk/about_unhcr_ukr/
68. Роль ЄС у врегулюванні війни на Сході України. Політико-економічний вибір. URL: http://finansial. Inu. edu. ua/wp-content/uploads/2015/МАТЕРІАЛИ_СТУД._ДИСПУТУ_2017.pdf
69. Росія становить міжконтинентальну загрозу. URL: <http://glavcom.ua/world/world/politics/koshta-rosija-stanovit-mizhkontinentalnu-zahrosu-1077606.html>
70. Рютте М. Більше половини союзників по НАТО долучилися до ініціативи PURL. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/1112726.html>
71. Сакс Д. Міжнародне право й американська економічна блокада або чому Радбез ООН повинна перевірити відповідальність санкцій США засадам збереження миру. /Д.Сакс// День. – Київ, 2019. – 02 липня (№114). – с.11
72. Санкційна політика ЄС як засіб протидії російському імперіалізму. URL: <http://litopys.volyn.ua/index.php/litopys/article/view/440>
73. Санкції ЄС проти Росії внаслідок вторгнення в Україну. URL: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/eu-sanctions-against-russia-following-invasion-ukraine_uk
74. Сенченко А. Новий пакет санкцій ЄС Путін навіть не помітив. /А.Сенченко// День.- Київ, 2022. – 04 квітня. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/politika/pyatyu-paketsankciy-yes-putin-navit-ne-pomityv>
75. Сибіга Андрій на позачерговому засіданні Радбезу ООН: найкращий спосіб запобігти ширшій війні в Європі – посилити підтримку Україні. URL: <http://mla.gov.ua/news/andrij-sibiga-na-pozachergovomu-zacidanni->

radbezu-oon-najkrashchij-sposib-zapobigti-shirshiy-vijni-v- yevropi-posiliti-pidtrimku-ukrayini

76. Силіна Т. Швеція. Стіна Півночі./Т.Силіна//Дзеркало тижня. – Київ, 2015. 5-11 грудня (№47). – с.4
77. Сірук М. «Ми продовжили санкції проти Російської Федерації». /М.Сірук// День. – Київ, 2018. – 05 вересня (№158). – с.3
78. Смирнова К.В. Європейська інтеграція та Україна. Право України. 2011. №4. С.153-158
79. Словаччина: що означає хід Фіцо із санкціями проти Росії. URL: <http://dw.com/uk/slovaccina-so-oznacaе-hid-fico-iz-sankciamu-proti-rosii/a-73364799>
80. Співпраця України з міжнародними організаціями в умовах російської агресії: проблеми, напрямки, завдання. URL: <http://app.nuoua.od.ua/archive/732024/20.pdf>
81. Стармер Кір. Учасники Коаліції охочих висловили готовність постачати Україні ракети великої дальності. URL: <https://suspilne.media/1107054-ucasniki-koalicii-ohocih-gotovi-postacati-ukraini-raketi-velikoi-dalnosti-britanskij-urad/>
82. Стубб А. Гарантії безпеки для України мають означати готовність воювати проти Росії. URL: <http://obozrevatel.com/ukr/politics-news/garantii-bezpeki-dlya-ukraini-oznachati-gotovnist-voyuвати-proti-rosiy-stubb.htm>
83. Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу. Указ Президента України від 11 червня 1998 року, №615/98
84. Східне партнерство Європейського Союзу. URL: <http://arm.navs.edu.ua/books/eulaw/info/lec9.html>
85. Трамп пригрозив Путінові «Ви побачите, що станеться». 03 вересня 2025 року. URL: <https://tsn.ua/politika/vy-pobachyte-shcho-stanetsia-tramp-pryhrozyv-pyтинovi-2905076.html>

86. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Угода_про_асоціацію_між_Україною_та_Євросоюзом_
87. Угода про партнерство і співробітництво (УПС). URL: http://zakon.gov.ua/laws/show/998_012#Text
88. Україна і ЄС почали скринінг за останнім кластером переговорів про вступ. URL: <http://eu-ua.kmu.gov.ua/news/ukrayina-ta-yes-rozпочaly-skryning-za-jostannim-klasterom-shho-prysvyachenyj-silskomu-gospogarstvu/>
89. Україна та ЄС завершили скринінг за останнім кластером переговорів URL:<http://finclubnet/news/ukraina-ta-yes-zavershyly-skryning-za-ostannim-klasterom-perehovoriv-pro-vstup.html>
90. Україна отримає зброю від Франції на 195млн євро. Кошти оплатять активами Росії. URL: <http://roc.ua/rus/news/ukrayina-otrimae-zbroyu-vid-fransiyi-195-1741479859.html>
91. Україна. Незалежність. Вікіпедія. URL: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Україна>
92. Україна запровадила санкції проти чиновників з Криму пропагандистів та проросійських діячів з Молдови. URL: <http://ukrinform.ua/rubric-society/4038655-ukraina-zaprovadil-sankcii-proti-cinovnikiv-z-krimu-propagandistiv-ta-prorosijskih-diaciv-z-moldovi.html>
93. Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва». Євроінтеграція України: досвід сусідів та перспективи об'єднання суспільства. URL: http://dif.org.ua/modules/pages/filez/1407765948_3132.pdf
94. Фон дер Ляєн: Болгарія забезпечила третину необхідної зброї для України серед країн ЄС. URL: <http://evrointegration.com.ua/news/2025/>

09/1/721955/

95. Фон дер Ляен про заморожені активи: «Росія має заплатити».
URL: <http://radiosvoboda.org/a/news-ljajen-zamorozheni-aktyvy-rosija-maje-zaplatyty/33518567.html>
96. Фонтане.//Універсальний словник – енциклопедія. – 4-е вид. – К.: Тека, 2006
97. Чекаленко Л. Санкції: вчора, сьогодні, завтра /Л.Чекаленко// Зовнішні справи. Політичні науки. – Київ, 2017. - №7. С.10-14
98. Шаров О.М. Міжнародна політика щодо Російської Федерації /О.М.Шаров//Стратегічна панорама. – Київ, 2016. - №2. – С.27-37.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spra_2016_2_6
99. Шмигаль Д. обговорив з МВФ потреби оборони на 2025-2026 роки.URL: <https://kyiv24.news/news/shmygal-obgovoryv-z-mvf-potreby-na-2025-2026-roky>
100. Як ЄС підтримує Україну: від санкцій до гуманітарної допомоги. URL: <https://uiip.org.ua/uk/novyny/yak-yes-pidtrymuie-ukrainu-v-umovakh-viiny>
101. Яков'юк І.В. Європейський Союз і Україна: еволюція, взаємовідносини /І.В.Яков'юк// Вісн.Акад.прав.наук України. – 2009. - №3. – С. 14-28

ДОДАТКИ

Додаток А

Прапор України та прапор Євросоюзу

Додаток В

Хід ратифікації Угоди

Сторона	Дата	Орган				Повідомлення [27][28]
 Австрія	8 липня 2015	Національрат	134	47	0	6 серпня 2015
	23 липня 2015	Бундесрат	Схвалено			
	31 липня 2015	Президент	Схвалено			
 Бельгія	23 квітня 2015	Палата представників	102	17	19	1 лютого 2016
	13 травня 2015	Монарх	Схвалено			
	1 липня 2015	Парламент Валлонії	61	2	4	
	17 червня 2015	Парламент Фландрії	87	19	0	
	20 листопада 2015	Парламент регіону Брюссель	Схвалено			
	20 листопада 2015	Брюссельська Об'єднана Асамблея	Схвалено			
	22 червня 2015	Німецькомовна спільнота	16	2	1	
	24 червня 2015	Франкомовна спільнота	71	0	8	
 Болгарія	24 липня 2014	Народні збори	90	2	1	9 вересня 2014

	28 липня 2014	Президент	Схвалено			
 Велика Британія	23 лютого 2015	Палата громад	Схвалено			8 квітня 2015
	9 березня 2015	Палата лордів	Схвалено			
	19 березня 2015	Монарх	Схвалено			
 Греція	18 листопада 2015	Парламент	Схвалено			6 січня 2016
	24 листопада 2015	Президент	Схвалено			
 Данія	18 грудня 2014	Фолькетінг	102	8	0	18 лютого 2015
 Естонія	4 листопада 2014	Рійгікогу	65	1	0	12 січня 2015
	13 листопада 2014	Президент	Схвалено			
 Євратом	26 червня 2017	Європейська Комісія	Схвалено			26 червня 2017
 Євросоюз	16 вересня 2014	Європарламент	535	127	35	11 липня 2017
	11 липня 2017	Рада ЄС	Схвалено			
 Ірландія	27 січня 2015	Доїл Ерен	59	19	0	17 квітня 2015
 Іспанія	19 лютого 2015	Конгрес депутатів	296	1	12	19 травня 2015
	15 квітня 2015	Сенат	Схвалено			

		Монарх	Схвалено			
 Італія	11 червня 2015	Палата депутатів	245	112	31	11 грудня 2015
	10 вересня 2015	Сенат	145	39	14	
	29 вересня 2015	Президент	Схвалено			
 Кіпр	29 жовтня 2015	Парламент	Схвалено			29 січня 2016
	6 листопада 2015	Президент	Схвалено			
 Латвія	14 липня 2014	Сейм	79	0	0	31 липня 2014
	18 липня 2014	Президент	Схвалено			
 Литва	8 липня 2014	Сейм	87	0	1	29 липня 2014
	11 липня 2014	Президент	Схвалено			
 Люксембург	18 березня 2015	Палата депутатів	52	2	3	12 травня 2015
	12 квітня 2015	Великий герцог	Схвалено			
 Мальта	21 серпня 2014	Парламент	Схвалено			29 серпня 2014
 Нідерланди	7 квітня 2015	Палата представників	119	31	0	15 червня 2017
	7 липня 2015	Сенат	55	20	0	
	8 липня 2015	Монарх	Схвалено			

	6 квітня 2016	Консультативний референдум	38,41 %	61,59 %		
	23 лютого 2017	Палата представників (повторне голосування)	89	50	16	
	30 травня 2017	Сенат (повторне голосування)	50	25	0	
	1 червня 2017	Монарх (повторне підписування)	Схвалено			
 Німеччина	26 березня 2015	Бундестаг	567	64	0	22 липня 2015
	8 травня 2015	Бундесрат	Схвалено			
	27 травня 2015	Президент	Схвалено			
 Польща	28 листопада 2014	Сейм	427	1	0	24 березня 2015
	4 грудня 2014	Сенат	76	0	0	
	2 березня 2015	Президент	Схвалено			
 Португалія	20 березня 2015	Асамблея республіки	206	16	8	13 травня 2015
	23 квітня 2015	Президент	Схвалено			
 Румунія	2 липня 2014	Палата депутатів	293	0	0	14 липня 2014
	3 липня 2014	Сенат	113	1	1	
	9 липня 2014	Президент	Схвалено			

 Словаччина	24 вересня 2014	Народна рада	132	0	2	21 жовтня 2014
	16 жовтня 2014	Президент	Схвалено			
 Словенія	13 травня 2015	Державні збори	68	3	1	27 липня 2015
	21 травня 2015	Президент	Схвалено			
 Угорщина	26 листопада 2014	Парламент	139	5	0	7 квітня 2015
	5 грудня 2014	Президент	Схвалено			
 Україна	16 вересня 2014	Верховна Рада	355	0	0	26 вересня 2014
	16 вересня 2014	Президент	Схвалено			
 Фінляндія	10 березня 2015	Едускунта	Схвалено			6 травня 2015
	24 квітня 2015	Президент	Схвалено			
 Франція	25 червня 2015	Національна асамблея	Схвалено			10 серпня 2015
	7 травня 2015	Сенат	Схвалено			
	7 липня 2015	Президент	Схвалено			
 Хорватія	12 грудня 2014	Сабор	118	0	0	24 березня 2015
	18 грудня 2014	Президент	Схвалено			
 Чехія	17 вересня 2015	Палата депутатів	107	29	2	12 листопада 2015

	10 грудня 2014	Сенат	52	3	12	
	27 жовтня 2015	Президент	Схвалено			
 Швеція	26 листопада 2014	Риксдаг	255	44	0	